

Ter eerbiedige nagedachtenis

aan Zijne Excellentie, Luitenant-Generaal b.d.

J. L. TEN BOSCH.

Eere-Lid van de Vereeniging.

Voorzitter 1923—1930.

Overleden tengevolge van een noodlottig ongeval 15 December 1936.

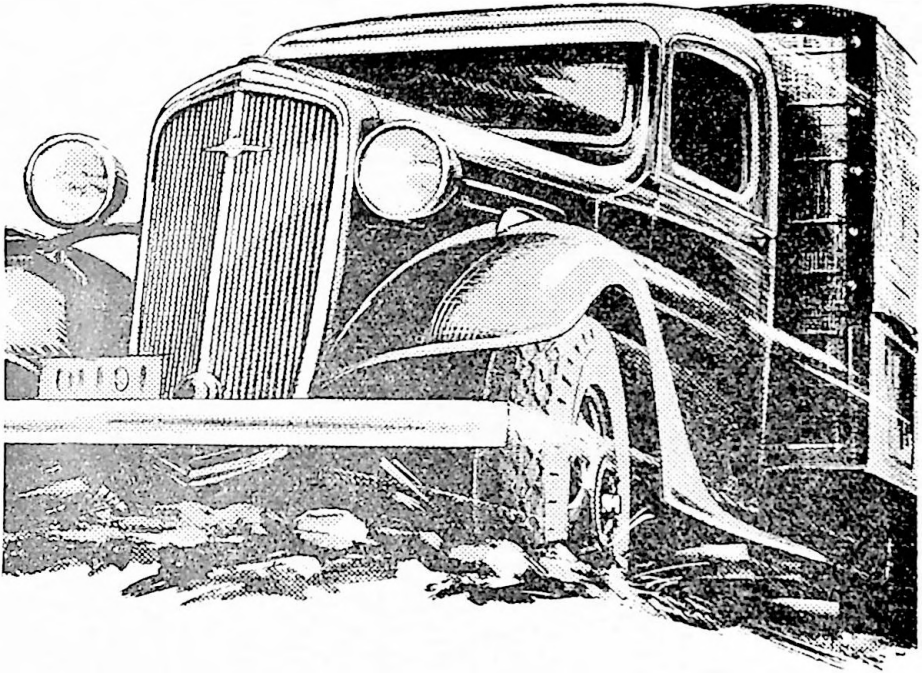
De Vereeniging herdenkt in trouwe en dankbaarheid haren eminenten Voorzitter.

Hij ruste in vrede!

1

EEN CHEVROLET TREKT DE VOLLE BELASTING

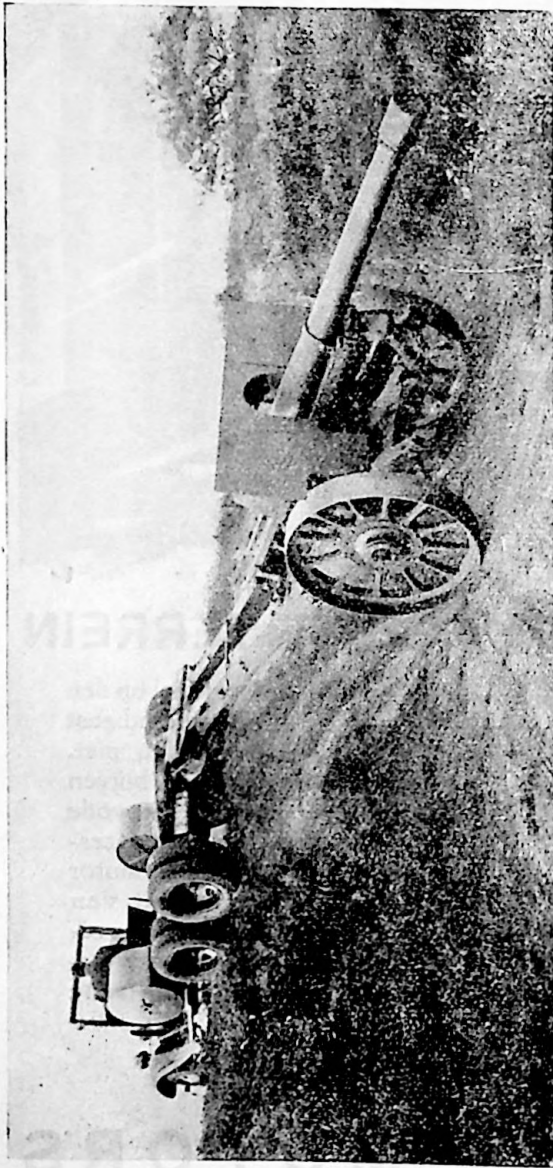

DOOR HET ZWAARSTE TERREIN

Een Chevrolet truck is oersterk en betrouwbaar in den zwaarsten dienst: Zijn onderhoud is gemakkelijk en eenvoudig, doordat zoowel kleppenmechanisme als tandwielsysteem van gangwissel en achteras voor inspectie en bijstelling toegankelijk zijn zonder tijdroovende demontages.

De Chevrolet is snel op den weg en in terreindienst heeft hij zijn weerga niet. Waar andere trucks blijven steken, vervolgt hij met volle belasting rustig zijn weg: zes-cylinder kopkleppenmotor met een draaimoment van 21,42 kg/m.! En daarbij volledig vrijdragende achteras en veilige hydraulische remmen.

PRODUCT VAN
GENERAL MOTORS

TRA-DO OMBOUWCONSTRUCTIE

voor het veranderen van een normale vierwielige vrachtauto in een volwaardigen zeswielligen terreintrekker.

Een automatische lier-trekhaakconstructie kan worden medegeleverd. Nederlandsch Fabrikaat.

VAN DOORNE'S AANHANGWAGENFABRIEK N.V.
EINDHOVEN — **BURGHSTRAAT 2**

Gereserveerd voor
N.V. Hazemeyer's Fabrik
van Signaalapparaten.

A. B. BOFORS

EN

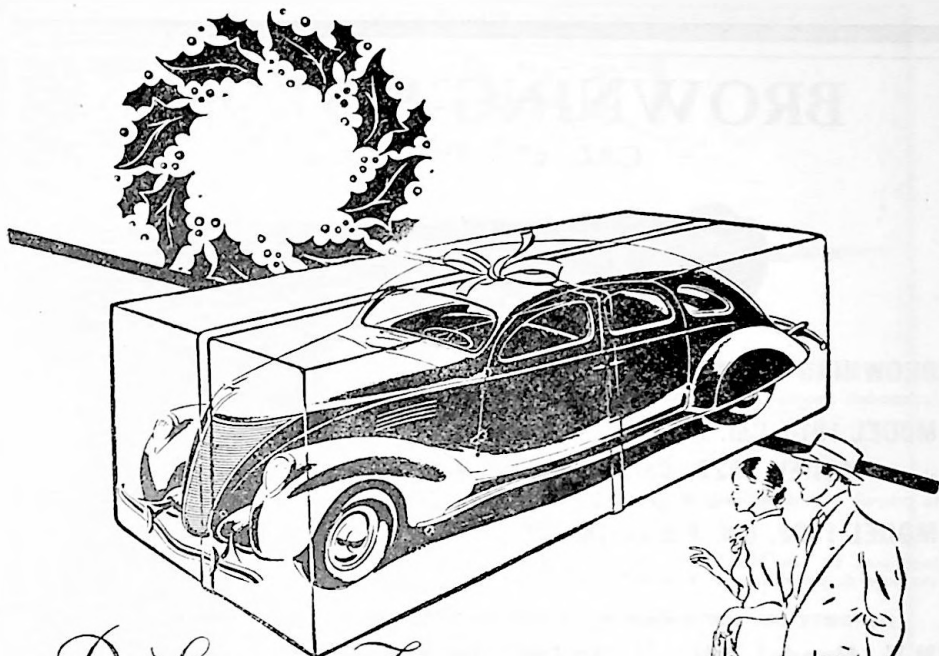
A. B. BOFORS' NOBELKRUT

geven gaarne aan de leden
der Vereeniging inlichtingen
omtrent hare fabrikaten.

VERTEGENWOORDIGERS:

PARKSTRAAT 14, DEN HAAG.

DE LINCOLN ZEPHYR V.12

— een geschenk van onweerstaanbare bekoring

„Een bezit van uitzonderlijke waarde” — dat is het gevoel van iederen Lincoln Zephyr eigenaar

Geen wonder! De Lincoln Zephyr is een voorname wagen, — een wagen met „persoonlijkheid”, die den voorbijganger bewonderende blikken afdwingt.

Rijcomfort? Dat is in den Lincoln Zephyr een ongekennde sensatie, — een onovertroffen soepel veersysteem — een vaste ligging op iederen weg — een rustige besturing, ook bij de hoogste snelheden.

juist die uiterst lichte besturing maakt, dat de dames den Lincoln Zephyr zoo waardeeren, want de kleine dameshand heeft dezen grooten en snellen wagen volkomen in haar macht. Door het ruime interieur en den wagen en breeden instap blijft haar kleeding altijd even onberispelijk.

En wat prestaties aangaat, U daarover inlichten door den Lincoln Zephyr-eigenaar zelf! Op aanvraag zenden wij U gaarne een attestenboekje met vele tevredenheidsbetuigingen uit alle deelen van het land.

12 cilindfers in V-vorm
toch 6 à 7 km per liter benzine,
— óók bij hooge snelheden.

De prijzen van den Lincoln Zephyr V.12
zijn nu niet verhoogd!

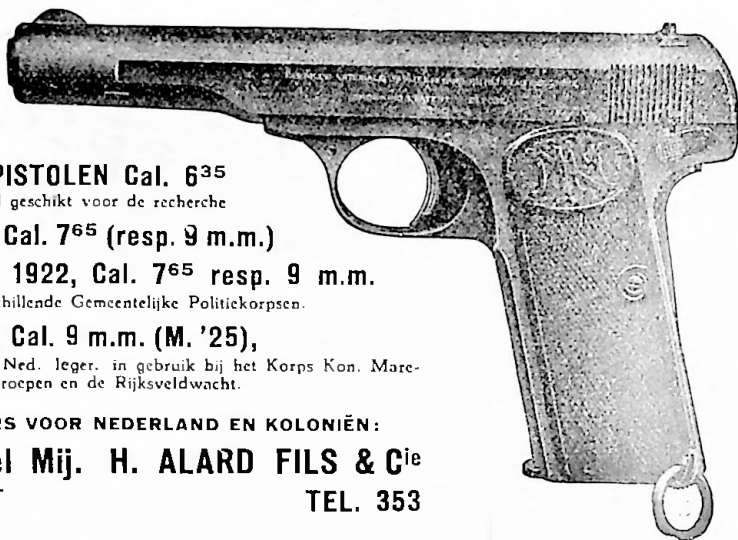
Sedan 2 Deuren f 3075.—
Sedan 4 Deuren f 3160.—

LINCOLN ZEPHYR

N.V. NEDERLANDSCHE FORD AUTOMOBIEL FABRIEK AMSTERDAM

BROWNING-PISTOLEN

CAL. 6³⁵ - 7⁶⁵ - 9 m.m.

BROWNING-PISTOLEN Cal. 6³⁵

(zakmodel), speciaal geschikt voor de recherche

MODEL 1910, Cal. 7⁶⁵ (resp. 9 m.m.)

alsmede **MODEL 1922, Cal. 7⁶⁵ resp. 9 m.m.**

in gebruik bij verschillende Gemeentelijke Politiekorpsen.

MODEL 1922, Cal. 9 m.m. (M. '25),

ingevoerd bij het Ned. leger, in gebruik bij het Korps Kon. Marchaussee, de Politietroepen en de Rijksveldwacht.

IMPORTEURS VOOR NEDERLAND EN KOLONIËN:

N.V. Handel Mij. H. ALARD FILS & Cie

MAASTRICHT

TEL. 353

KOOLHOVEN FK 51 MILITAIRE TRAINER

WORDT GEBOUWD VOOR:

MARINE, LEGER EN KOLONIËN

N.V. KOOLHOVENVLIEGTUIGEN WAALHAVEN ROTTERDAM

PARAAT!

Fokker's nieuwste tweemotorige gevechtsvliegtuig, de G. I, is in den recordtijd van 5 maanden ontworpen en gebouwd.

Het vliegtuig werd op eigen initiatief en risico gebouwd en voor het eerst getoond op de 15e Internationale Luchtvaarttentoonstelling te Parijs (16 – 29 November 1936).

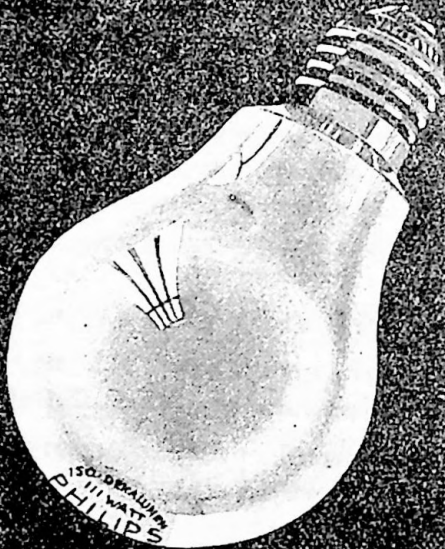
De G. I is uiterst zwaar bewapend met 2 kanonnen van 23 mm. en 3 machinegeweren van 7.9 m.m. Het toestel heeft een zeer groote actie-radius en bereikt een snelheid van 450-470 km. per uur (afhankelijk van de motorkeuze).

Fokker

N.V. Nederlandsche Vliegtuigenfabriek

PHILIPS

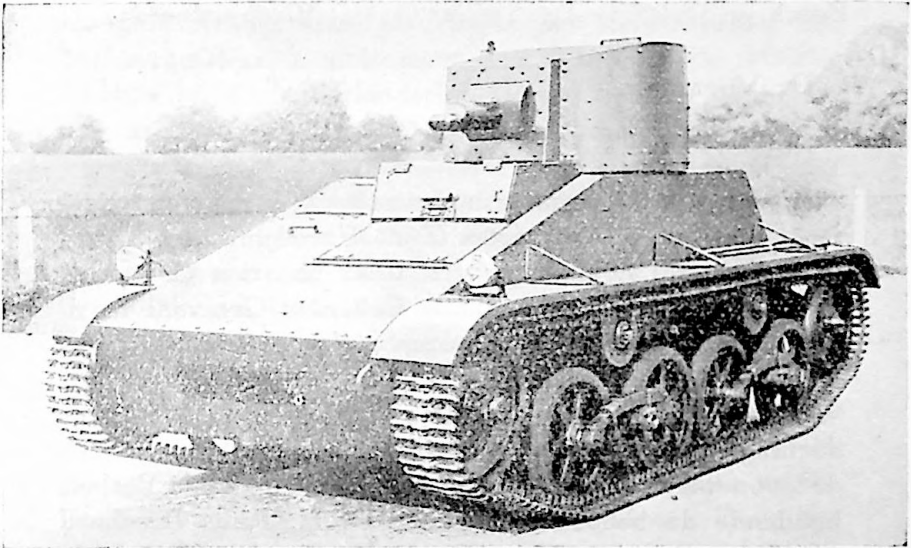
Bi-Quinta

*De beste en zuinigste lamp
ooit door Philips vervaardigd*

de beste en zuinigste lamp
ooit door Philips vervaardigd

VICKERS-ARMSTRONGS LTD

Vickers Carden Loyd Rups-pantserwagen

N.V. NEDERLANDSCH-ENGELSCH
TECHNISCHE HANDEL M^{ij}

KORTE VOORHOUT No. 12

'S-GRAVENHAGE

Bijeenkomst van 4 December 1936 te 's-Gravenhage.

Voorzitter: Zijne Excellentie Luitenant-Generaal b. d. C. A. Prins.

Aanwezig: de Eere-leden, Hunne Excellenties de Luitenant-Generaals b. d. T. F. J. Muller Massis en J. L. Ten Bosch.

De Voorzitter.

Mijne Heeren,

Ik open deze vergadering, waarbij het mij een voorrecht is, te mogen begroeten Zijne Excellentie den Luitenant-Generaal I. H. Reynders, Chef van den Generalen Staf, en zijn voorganger, den Luitenant-Generaal b. d. H. A. Seyffardt, benevens onzen oud-voorzitter en Eere-lid, den Luitenant-Generaal b. d. J. L. ten Bosch..

Mijne Heeren, U zult zeker evenals ik met groote vol-doening hebben kennis genomen van de aankondiging in de avondbladen van heden, van een Koninklijk Besluit, houdende de benoeming van Z. D. H. Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld tot luitenant ter zee 1e klasse à la suite bij de Kon. Marine, tot kapitein (ritmeester) à la suite bij de Kon. Landmacht en tot kapitein (ritmeester) à la suite bij het Kon. Ned. Indische Leger. Het moet ons zeker tot groote vreugde stemmen, dat thans weder een lid van het Koninklijk Huis deel gaat uitmaken van de Weermacht. (Applaus).

Het zij mij veroorloofd, thans het woord te richten tot Z. Exc. den Luitenant-Generaal b. d. T. F. J. Muller Massis.

Excellentie, het was ons Bestuur ter oore gekomen dat U in dit jaar onafgebroken gedurende 50 jaar lid van onze Vereeniging is geweest, en het Bestuur heeft zich toen beraden of er geen termen bestonden om Art. 4 van ons Reglement op U van toepassing te verklaren, welk

artikel zegt dat het Bestuur het eere-lidmaatschap kan aanbieden o.m. aan hen die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor het Nederlandsche krijgswezen, de krijgswetenschap, of de belangen der Vereeniging.

Het besluit was voor ons niet moeilijk. Jegen's het Nederlandsche krijgswezen en de krijgswetenschap toch heeft U zich zeker bijzonder verdienstelijk gemaakt. Ik noem slechts Uwe werkzaamheid als leeraar aan de Hoogere Krijgsschool, als Hoofd der Ite Afdeeling van het toenmalige Departement van Oorlog, als Militair Attaché bij de Nederlandsche legatie te Berlijn tijdens den wereldoorlog, toen U zulk een schat van gegevens voor ons wist te verzamelen, als Commandant der Ite Divisie en als Commandant van het Veldleger. In die laatste hoedanigheid hadt U gedurende 7 jaar de opperste leiding over de tactische vorming der officieren van het Veldleger, juist in den tijd toen geleidelijk meer gegevens over den wereldoorlog beschikbaar kwamen, die wel eens verwarring of overdrijving in de eene of andere richting teweeg brachten. U waart toen altijd de man die met de werkelijkheid rekening hield, en op de U eigene rustige en logische wijze den weg wist te wijzen in den doolhof van begrippen. Tenslotte wijdt U ook thans nog als Lid van den Raad van State Uwe belangstelling en Uw werkkraft aan de weermacht.

Ook voor de belangen der Vereeniging heeft U zich bijzonder verdienstelijk gemaakt. Niet alleen toch dat er op zichzelf reeds eene groote verdienste tegenover eene Vereeniging in ligt, 50 jaar lang haar lid geweest te zijn. Maar U waart bovendien een trouw bezoeker der vergaderingen, waar U meermalen het woord voerde, U waart lid van het Bestuur en medewerker aan het Wetenschappelijk Jaarbericht, terwijl U ons ook thans nog nu en dan het voorrecht schenkt, onze vergaderingen bij te wonen.

Excellentie, U beantwoordt dus ten volle aan de eischen die ons Reglement voor het Eere-lidmaatschap stelt, en wij hopen dat U ons de eer zult willen aandoen, dat wel te willen aanvaarden. (Applaus).

Luitenant-Generaal b.d. F. J. Muller Massis.

Mijnheer de Voorzitter!

Toen mij de vraag gedaan werd of het mij aangenaam zou zijn benoemd te worden tot Eere-lid (van de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, heb ik niet lang gearzeld deze vraag met „ja" te beantwoorden. Zooals U hebt medegedeeld, ben ik 50 jaren lid van deze Vereeniging; ik werd dat in 1886 als tweede-luitenant van het 1e Regiment Infanterie, en heb dus 50 jaren lang de gelegenheid gehad het doen en laten, maar vooral het doen, van deze, onze Vereeniging, te volgen. Ik kan U de verzekering geven, Mijnheer de Voorzitter, dat mijne bewondering voor de wijze, waarop de meest verschillende onderwerpen behandeld werden, steeds groot is geweest, zoodat in al die 50 jaren bij mij nooit de gedachte is opgekomen als lid te bedanken. Het is de groote verdienste geweest van de opvolgende besturen, dat zij steeds de brandende vraagpunten van het oogenblik hebben weten ter sprake te doen brengen, en dit geschiedde niet alleen ter bloote beoefening van de krijgswetenschap, zooals de naam van onze Vereeniging zou doen vermoeden, maar op zulk een wijze, dat de vruchten van gedegen studie, die hier werden gepubliceerd, tot richtsnoer konden dienen voor de mannen aan het roer bij het nemen hunner beslissingen in vraagstukken betreffende organisatie, uitrusting, bewapening of vast te stellen voorschriften.

Mijnheer de Voorzitter, het is goed zich nog eens voor oogen te stellen, hoezeer de toestanden in 1886 verschilden van die van heden, omdat daaruit blijkt de enorme omvang van de stof, welke de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap in die jaren heeft moeten verwerken.

Ik zal mij daarbij bepalen tot de landmacht, hoewel

zich ook bij de zeemacht in die 50 jaren groote veranderingen hebben voorgedaan.

Ik werd in 1886 officier in een klein leger, bestaande uit drie zwakke divisiën. In dat leger werden de plaatsen van de intellectueele dienstplichtigen vervuld door plaatsvervangers en nummervwisselaars; men vond dat heel gewoon, en wanneer somwijlen een intellectueel er op stond persoonlijk „voor zijn nummer te dienen”, werd hij als een zonderling met den vinger nagewezen. In dat leger was de reserve-officier nog een onbekende; reserve-troepen konden niet worden geformeerd; als zoodanig moesten de schutterijen dienen.

Toen ik zeide, dat wij een leger hadden, heb ik mij eigenlijk verkeerd uitgedrukt; wij hadden vier legers, want elk der wapens ging onder zijn inspecteur zijn eigen gang. Eenheden, samengesteld uit verschillende wapens, bestonden in vreedstijd niet. Alleen bij oefeningen kwam men tijdelijk bij elkander en het is niet te verwonderen, dat daarbij weinig waarde werd gehecht aan het oordeel van een chef onder wiens bevelen men slechts zeer tijdelijk gediend had. De troepen leerden hunne hoogere chefs, onder wie zij in oorlogstijd zouden moeten optreden, niet kennen en deze chefs kenden omgekeerd hunne troepen niet. Thans is dat, althans voor een groot deel, gelukkig anders.

En wat het tactisch optreden der wapens betreft, moge ik er aan herinneren, dat wij in 1886 leefden 15 jaren nā het einde van den Fransch—Duitschen oorlog 1870-'71. Waar heden 18 jaren ons reeds scheiden van het einde van den grooten wereldoorlog, waarvan de trommelvuren ons nog in de ooren klinken en de tafereelen uit bijna alle landen van Europa ons nog helder voor oogen staan, zijn de ervaringen uit dien grooten oorlog nauwelijks vastgelegd in de reglementen en voorschriften. Het is dan ook niet te verwonderen, dat men zich in 1886 beijverde de lessen van den Fransch—Duitschen oorlog ten nutte te maken.

Diensvolgens moest de infanterie, bij den aanval over open terrein reeds op 1200 M. afstand van den vijand de gesloten formatie verlaten en zich oplossen in gesloten groepen, terwijl op 800 M. van den vijand tot verspreiden moest worden overgegaan. Dit was de les, die getrokken was uit de groote verliezen, die de Pruisische Garde op 18 Augustus 1870 bij den aanval op St. Privat had geleden.

De cavalerie droomde nog van het gelukken van aanvallen te paard tegen infanterie en de infanterie beoefende tot het weren dier aanvallen ijverig het formeeren van de in haar reglement voorkomende carré's. Men kende twee soorten carré's: de gewone en de carré's op vier gelederen.

De artillerie vertoonde zich in het gevecht ten voeten uit; indien er hoogten waren, bekroonde zij die.

Mijnheer de Voorzitter, hoe geheel anders zijn de toestanden en opvattingen van heden. De achtereenvolgende besturen van onze Vereeniging hebben in den loop der jaren de groote wijzigingen, die zich op krijgskundig gebied hebben voorgedaan, doen behandelen, dikwijls met vooruitzienden blik, en op eene wijze, die boven mijn lof verheven is. Het is mij daarom een groote eer eeredlid van de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap te mogen zijn.

En dan zijn er nog twee punten, waarom ik dat eeredlidmaatschap op zoo hoogen prijs stel.

In de eerste plaats, omdat, wanneer de eere-leden moeten aantreden, ik in het gelid zal staan naast den oud-opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, Generaal Snijders, en naast twee zoo verdienstelijke oud-voorzitters: den Luitenant-Generaal de Vlaming, wiens Leerboek der Tactiek van zoo grooten invloed is geweest op de tactische ontwikkeling van de toenmalige officieren en mijn vriend Luitenant-Generaal Ten Bosch, met wien ik zoovele jaren innig heb mogen samenwerken aan de Hoogere Krijgsschool.

En in de tweede plaats, mijnheer de Voorzitter, stel ik het eere-lidmaatschap op zoo hoogen prijs, omdat het mij wordt aangeboden door een bestuur, dat geheel bestaat uit mijne oud-kameraden van Land- en Zeemacht, met wie ik mij in den geest nog altijd verbonden gevoel. Met verschillende Uwer, geacht bestuur, mocht ik in mijn militairen diensttijd in aanraking komen of samenwerken; in het bijzonder was dit het geval met U, Mijnheer de Voorzitter, dien ik in alle officiers-rangen heb mogen kennen, totdat U als Divisie-Commandant behoorde tot hen, die onder mijne onmiddellijke bevelen dienden. Wij hebben vele gezamenlijke herinneringen en daarom moge ik U hedenavond — hoewel eenigszins buiten de orde — nog eens in herinnering brengen een der laatste dagen, dat ik de eer had het veldleger te commandeeren. Ik heb toen nog eens in de grootere garnizoensplaatsen de troepen geschouwd en mij kunnen verlustigen in hunne goede houding, eene houding, dikwijls in slechts luttele maanden verkregen. Nadat ik de te Ede en Arnhem garnizoenhoudende korpsen bezocht had, kwam ik op een kouden Decemberdag in 1928 tegen het vallen van den avond te Venlo aan om afscheid te nemen van de daar thuis behorende regimenten. En U zult zich met mij herinneren welk een fantastischen aanblik het defileeren van dien troep over den hardbevoren grond bij het schijnsel van de opkomende maan opleverde. Het was een schouwspel, dat U en ik niet zullen vergeten!

Mijnheer de Voorzitter, ik neem volgaarne het mij aangeboden eere-lidmaatschap aan.

De Voorzitter. Ik moge U dan hierbij het diploma aanbieden, vervaardigd door den Reserve-Kapitein der Grenadiers Oxenaar, en U verzoeken, wel aan de bestuurstafel te willen plaatsnemen.

Alvorens het woord te geven aan den spreker van hedenavond, wil ik nog den Kolonel A. A. G. Feuilletau de Bruijn welkom heeten bij zijn terugkeer in het Bestuur. Wij hebben hem bij zijn vertrek naar Indië noode als

bestuurslid gemist en het doet ons bijzonder veel genoegen dat hij zijne benoeming tot bestuurslid, waartoe hij in de vorige vergadering werd gekozen, heeft willen aannemen.

Ik geef thans het woord aan den Kapitein M. R. H. Calmeyer voor het houden van zijne voordracht.

HOE MOETEN ONZE LICHTE TROEPEN GEORGANISEERD ZIJN?

door Kapitein van den Gen. Staf M. R. H. Calmeyer.

INLEIDING ¹⁾

Vier jaren zijn verlopen sedert de toenmalige Luitenant-kolonel Baron van Lawick te dezer plaatse „*Het optreden van moderne groote eenheden van lichte troepen en in verband hiermede het gevecht en de gewenschte organisatie onzer groote lichte eenheid*” heeft besproken en wederom heeft het bestuur onzer vereeniging een overeenkomstig onderwerp op de agenda geplaatst. Dit vormt een bewijs, dat de uitspraak: „Die militärische Lehre ist im Flusz. Der Weltkrieg hat ungezählte Fragestellungen aufgeworfen und zu keiner abschliessenden Lösung gebracht”, in hooge mate toepasselijk is op gebruik en organisatie van de wapensoorten, die ons militair spraakgebruik samenvat in den term „*lichte troepen*”, door Kolonel van Lawick eens en m.i. kenschetsender aangeduid als „*snelle horizontale troepen*”. Voor wie opmerkzaam het militaire gebeuren rondom ons gade slaat was een dergelijk bewijs echter niet noodig. Zoowel de dagbladen als de vakpers — men behoeft slechts de desbetreffende rubriek in de laatste paar jaargangen van „*De Militaire Spectator*” door te bladeren — brengen voortdurend berichten omtrent organisatie-wijziging der lichte troepen en zeer uiteenlopende voorstel-

¹⁾ Voor de Stellingen zie men aan het einde van de voordracht.

len daartoe, dikwijls van fantastischen aard (maar wat heden fantasie is kan morgen werkelijkheid zijn), omtrent proefnemingen en manoeuvres met lichte troepen van allerlei samenstelling.

Zelfs omtrent den aard der troepen, die onder dezen verzamelaar moeten worden begrepen, bestaat geen zekerheid meer. Behooren hier de 12—13 ton zware vechtwagens der Britsche lichte divisie toe? Moeten wij de parachute-troepen, die bij Sovjet-Russische manoeuvres door de lucht dwarrelen, hiertoe rekenen?

Om op dit vragencomplex een antwoord te vinden, moeten wij niet blijven stilstaan bij het heden, evenmin als zulks geraden is bij de beantwoording van welke andere vraag ook. Het heden is slechts een vluchtige ongrijpbare schakel tusschen het verleden en de toekomst.

Door hierop te staren verliezen wij de groote leidende *beginselen* uit het oog en laten ons beïnvloeden door tijdelijke verschijningsvormen.

Anderzijds echter mogen wij militairen nimmer vergeten, dat wij ons voorbereiden op *den oorlog van morgen* en onze beschouwingen en voorstellen slechts waarde hebben voor zoover zij met deze harde realiteit rekening houden.

Ik wil trachten aan deze beide eischen recht te laten wedervaren.

Het is in verband daarmee mijn voornemen achtereenvolgens de volgende vragen in beschouwing te nemen.

— Wat zijn lichte troepen, wat is hun taak en bestaansreden?

— In hoeverre hebben de lichte troepen in den Wereldoorlog deze taak kunnen volbrengen, waarin hebben zij gefaald?

— Hoe hebben de lichte troepen zich na den Wereldoorlog in de ons omringende legers ontwikkeld?

— Welke is de bijzondere taak der Nederlandsche lichte troepen?

— Hoe moeten deze op grond van het vorenstaande zijn georganiseerd?

I. TAAK EN BESTAANSREDEN DER LICHTE TROEPEN

Het wil mij voorkomen, dat de vraag: „Wat zijn *lichte troepen, wat is hun taak en bestaansreden?*” het beste wordt beantwoord, indien wij enkele meesterwerken der groote krijgskunstenaars aan ons geestesoog laten voorbijgaan en nagaan, welke rol de lichte troepen daarbij hebben vervuld.

Ik wil mij daarbij beperken tot de scheppingen van een tweetal gestalten uit de nieuwere geschiedenis, die in dit opzicht boven alle andere uitrijzen: *Frederik de Groot*e en *Napoleon*.

Toen *Frederik de Groot*e in 1740 de regeering aanvaardde, vond hij een door zijn vader, *Frederik Willem I*, voortreffelijk geschoold leger. De cavalerie echter was stiefmoederlijk behandeld.

Het was een der eerste zorgen van den nieuwen Koning hierin verandering te brengen. Het ruiterswapen werd van den grond af nieuw opgebouwd en geoefend in het in gesloten verband in galop chargeeren, de beroemde Pruisische „*Mauerattacke*”.

Terwijl de Pruisische infanterie voor alles vocht met haar vuur — „wandelende Batterien” noemde *Frederik* zijn bataljons — werd aan de ruitery het vuurgevecht verboden. Zij werd *het wapen van den schok, het oogenblikswapen*, dat in staat was snel een gunstige gelegenheid te benutten en zodoende de schaal naar de eigen zijde te doen omslaan.

Hierbij werd zij bij voorkeur ingezet *tegen een der vleugels van de vijandelijke slagorde*, die, door de toenmalige lineaire opstelling, zeer kwetsbaar waren. Anderzijds moest zij de *vleugels der eigen linies beveiligen* tegen inwerking van de vijandelijke ruitery.

Bij *Praag* (6 Mei 1757) geraakten de Oostenrijkers

aan het wankelen toen Ziethen met het gros der Pruisische ruitërij in den rug der Oostenrijksche stelling wist te komen.

Bij *Rosbach* (5 November 1757) deed een charge van Seydlitz in de flank van het drie maal sterkere Fransch-Keizerlijke leger, dit in paniek uiteen spatten.

Bij *Leuthen* (5 December 1757), waar 35.000 Pruisen tegenover 65.000 Oostenrijkers stonden, was het den Oostenrijkers, na op den linkervleugel te zijn omtrokken, gelukt een nieuw front te vormen en stond Frederik op het punt den slag te verliezen, toen het flankerend ingrijpen van de Pruisische ruitërij onder Driessen de kans deed keeren.

Nergens toonden Frederik's lichte troepen hun bestaansreden echter duidelijker dan bij *Zorndorf* (25 Augustus 1758). (Zie *schets 1*).

Het Russische leger stond aanvankelijk N. van *Zorndorf* opgesteld achter een door waterloopen doorsneden, moeilijk begaanbaar moerasterrein. Een omtrekking van Frederik dwong de Russen echter van front te veranderen, zoodat zij met den rug tegen bedoelde hindernissen kwamen te staan. Hun vleugels waren elk aangeleund aan een beek met moerassige oevers en buitendien beveiligd door cavalerie. Den Koning bleef niets anders over dan een frontalen aanval. Hij besloot daarbij het zwaartepunt te leggen op den Russischen rechtervleugel, die door een diep ingesneden dal van het Russische centrum was gescheiden. De beide Pruisische vleugels werden bij deze beweging beveiligd door ruitërij; de linkervleugel door het gros der ruitërij, 56 escadrons onder Seydlitz.

Na een inleidende beschieting van 2 uur, afgegeven door 60 stukken, gingen de Pruisen tot den aanval over. Deze liep echter tegen de Russische overmacht te pletter. Hierop gingen de Russen tot een tegenoffensief over en wierpen de Pruisen terug. Bij het oprukken verloor de Russische rechtervleugel echter de dekking van het beekje.

Op dit oogenblik ging Seydlitz met zijn 56 escadrons

tot een bliksemsnelle onverwachte charge in flank en rug der Russen over.

Men kan zich den overweldigenden indruk voorstellen, die de charge van een dergelijke ruitermassa, ter sterkte van een cavaleriekorps, maakte.

Na een bloedig handgemeen werd de Russische rechtervleugel geheel verbrijzeld. Midden en linkervleugel der Russen hielden echter onwrikbaar stand en de vorenbedoelde kloof verhinderde Seydlitz zijn succes door te zetten.

Frederik verlegde nu het zwaartepunt naar den Russischen rechtervleugel („schouderwringend voorwaarts gaan”). Seydlitz escadrons werden teruggenomen en geordend en gingen daarop tot een frontale charge tegen den Russischen linkervleugel over, daarbij den weg voor de achter hen volgende infanterie banende.

Tengevolge van dezen gecombineerden aanval van cavalerie en infanterie geraakte de Russische linkervleugel aan het wijken, welke beweging zich op het centrum overplante. Tactisch was een vernietiging der Russen mogelijk, de noodzaak zijn troepen te ontzien teneinde den strijd te kunnen opnemen met de naderende Oostenrijkers, bewoog Frederik echter den vijand vrijwel ongehinderd te laten terugtrekken.

Duidelijk spreekt echter hier *de taak van de lichte troepen in het gevechtsplan van Frederik den Grooten*:

Beveiliging van de zeer kwetsbare flanken der lineaire slagorde:

Massaal ingrijpen tijdens den slag tegen flank en rug van den tegenstander, daarbij, gebruik makend van hun snelheid, een gunstige oogenblik benuttend.

Rechtstreeks medewerken aan den infanterieaanval.

Zij waren het dynamische element in den slag.

Denkt men de lichte troepen weg, dan zouden Frederik's schoonste overwinningen zijn geworden tot bloedige frontale worstelingen.

Dit geldt zelfs van de slagen waar Frederik met zijn geheele macht in flank (Leuthen) of rug (Zorndorf) van den

tegenstander wist te komen, omdat het deze steeds gelukte tegenover de langzame, in afwisseling van vuur en beweging oprukkende infanterie een nieuw front te vormen.

Naast de vorming van *zware ruitery*, kurassiers en dragonders¹⁾, laatstgenoemden mede bewapend en geoefend voor het gevecht te voet, wijdde Frederik aandacht aan de scholing van *lichte cavalerie*, huzaren, die „oor en oog van het leger” moesten zijn.

Tengevolge van Frederik's streven om zijn cavalerie in den slag steeds massaal te gebruiken, moest ook de lichte cavalerie geschikt zijn om rechtstreeks aan het gevecht deel te nemen. Zulks leidde er echter toe, dat deze taak op den voorgrond kwam te staan, zoodat ook Frederik's lichte cavalerie in den slag en niet bij de strategische verkenning en beveiliging haar schoonste lauweren heeft geplukt.

Na Frederik's dood geraakte het optreden der lichte troepen als „oor en oog van het leger” geheel op den achtergrond en eerst Napoleon wees de cavalerie weder op haar veelzijdige taak.

„La cavalerie est destinée à jouer deux rôles bien différens. Elle doit, dans les marches, se disperser pour parcourir le pays, *reconnaitre* et *poursuivre*; dans les batailles au contraire, elle ne peut produire un grand effet, qu'en donnant *tout à coup en masse sur les points affaiblis* et battus en brèche des lignes ennemies”.

Nergens is dit veelzijdige gebruik der lichte troepen wellicht beter tot uiting gekomen dan bij de operatiën voor, tijdens en na den slag bij Jena-Auerstedt (October 1806).

Toen de oorlog met Pruisen onvermijdelijk was geworden, concentreerde Napoleon de „grande armée” achter de Main, die de natuurlijke grens vormde tusschen Zuid-Duitschland, toenmaals geheel onder Franschen invloed, en Noord-Duitschland, waar Pruisen de leiding had.

Ter beveiliging van de concentratie werd de Main-linie

¹⁾ Oorspronkelijk bereden infanterie, ten deele ook bereden pioniers. In de dagen van Frederik den Groote reeds ruitery geworden, echter — in tegenstelling tot het overige deel van dit wapen — mede bestemd voor het gevecht te voet.

bezet door cavalerie, welke de toegangswegen door de N. van de Main liggende berglanden afsloot. Achter dit drievoudige scherm (bergen, Main en lichte troepen) werd het groote leger zoodanig geconcentreerd, dat vrijheid van handelen bestond in de drie gevallen, die zich konden voordoen, n.l.:

a. De vijand marcheert naar het W., richting Frankrijk;

b. De vijand rukt Zuidwaarts rechtstreeks tegen het groote leger op;

c. De vijand neemt een afwachtende houding aan, het groote leger wordt offensief.

Naarmate uit inlichtingen van den kondschaftsdienst meer en meer bleek, dat de laatste mogelijkheid zou intreden, werd het groote leger, steeds versluierd door de lichte troepen, in Oostelijke richting samengetrokken.

De Main-linie werd thans door infanterie bezet, de strategische beveiliging bleef opgedragen aan *lichte cavalerie, in nauwe samenwerking met lichte infanterie*. Uit de *gepantserde zware cavalerie* (kurassiers) en de *dragonders* werd een *stootgroep* gevormd (toestand voorgesteld op *schets 2*).

7 October 1806 werd de opmarsch ingezet. Het groote leger rukte in drie colonnes door het Fichtelgebirge en het Frankenwoud naar het Noorden, teneinde zodoende in den rug te komen van de in Thüringen geconcentreerde Pruisisch-Saksische strijdkrachten.

De *strategische verkenning in front* geschiedde door drie brigades *lichte cavalerie* onder Murat, gesteund door *lichte infanterie*, welke in actie moest komen om de cavalerie het deboucheeren uit het gebergte mogelijk te maken (gevechten bij Saalburg, Schleiz en Saalfeld, 8 en 9 October 1806).

Op den O. oever van de Saale gekomen, was het de bedoeling van Napoleon in W. richting af te draaien, teneinde het vijandelijke leger zodoende van de verbindingen af te snijden en te dwingen tot een strijd met omgekeerd front.

Met het oog op deze manoeuvre was er Napoleon alles aan gelegen, te weten of de Pruisen en Saksen zich niet reeds door een afmarsch richting Leipzig aan deze greep hadden onttrokken en vooral, of zich in de vlakke van Leipzig geen troepen bevonden, die het links-opmarcheerende Fransche leger in flank of rug konden vallen.

Wij zien hem thans dan ook zijn *lichte troepen* tot *verhoogde werkzaamheid* aanzetten.

12 October schrijft Napoleon aan Murat:j'enveloppe complètement l'ennemi. Mais *il me faut des renseignements* sur ce qu'il veut faire..... Inondez avec votre cavalerie toute la plaine de Leipzig".

De drie brigades lichte cavalerie werden daarbij versterkt met twee divisiën dragonders.

Gelijktijdig kregen de korpsen opdracht met hun lichte troepen, ten deele eveneens versterkt met dragonders, de Saale te bezetten en in W. richting te verkennen.

De legercavalerie verkende thans dus op den bedreigden vleugel, de lichte troepen der korpsen verkenden in front.

In den avond van dien zelfden dag bleek uit de verkregen inlichtingen — welke echter meer waren gebaseerd op verhooren van krijgsgevangenen, deserteurs en landleiden, zoomede op den kondschapsdienst, dan op de verkenningsresultaten der cavalerie — dat de vijand zich nog in de omstreken van Erfurt en Weimar bevond en wilde trachten in N. richting terug te trekken.

„Enfin, le voile est déchiré”, roept Napoleon uit.

Onmiddellijk verandert het gebruik der lichte troepen. Murat krijgt opdracht met zijn geheele cavalerie, gevolgd door het Ie Legerkorps (Bernadotte) in Z.W. richting te marcheeren, teneinde óf den *vijand den terugtocht te versperren* óf — indien de vijand tot een slag wordt gedwongen — diens *linkervleugel aan te grijpen*.

De zware cavalerie (kurassiers en rest dragonders) wordt aangetrokken.

Het laatste geval treedt in (slag bij Jena-Auerstedt, 14 October 1806).

De lichte cavalerie grijpt in op 's vijands linkervleugel. Als de zware gepantserde cavalerie het slagveld bereikt, is de beslissing reeds gevallen, de vijand trekt terug.

Murat is vooruit geïjld. Naarmate zijn dragonders en kurassiers aankomen, werpt hij hen op den vijand. Diens terugtocht wordt daardoor veranderd in een ordelooze vlucht.

Thans volgt de beroemdste *vervolging*, welke de krijgsgeschiedenis kent.

Murat haalt den vijand in, plaatst zich tusschen de terugvloeiende Pruisen en het eigen leger en dwingt zodoende het gros van de vijandelijke strijdmacht tot de overgave.

In drie weken maakt de cavalerie 50.000 krijgsgevangenen.

De schrik, dien de lichte troepen verbreiden is zoo groot, dat de vesting Stettin zich aan een brigade lichte cavalerie overgeeft. Van paarden sparen was bij deze vervolging geen sprake en het moorddadige tempo kon slechts worden volgehouden, doordat de honderden uitgevallen paarden konden worden vervangen door Pruisische paarden, die bij even zoovele honderdtallen werden buitgemaakt.

Werpen wij een terugblik op het beeld van een der meesterlijkste scheppingen van den grooten Keizer, hetwelk ik in enkele trekken heb trachten te schetsen, dan zien wij de lichte troepen achtereenvolgens de volgende taken vervullen.

I. *Strategische beveiliging tijdens de concentratie.*

II. *Strategische verkenning, tevens dienstbaar aan de strategische beveiliging, tijdens den opmarsch.*

III. *Rechtstreeks medewerken aan het gevecht.*

IV. *Evenwijdige vervolging.*

Zonder lichte troepen geen Jena en Auerstedt en vooral geen vernietiging van het Pruisische leger na Jena en Auerstedt.

Taak en bestaansreden der lichte troepen blijken uit het vorenstaande duidelijker dan uit welke theoretische verhandeling ook.

Wij mogen de volgende conclusies daaruit trekken.

„Lichte troepen moeten zich kenmerken door de combinatie van snelheid en gevechtskracht. Zij vormen het dynamisch element in de gevechtsvoering. Vóór den slag moeten zij operatieruimte en mogelijkheid verschaffen aan de groote eenheid waartoe zij behooren.

In den slag moeten zij, op door den veldheer gekozen plaats en oogenblik, de trillende weegschaal naar de eigen zijde doen doorslaan.

Na den slag moeten zij de beweging kunnen voort zetten tot 's vijands weerstandsvermogen geheel is vernietigd.

De beide grootste veldheeren van den nieuwen tijd (Frederik de Groote en Napoleon) vormden voor deze uiteenlopende taken drieërlei lichte troepen — zware gepantserde cavalerie (kurassiers), lichte cavalerie (huzaren) en lichte- of bereden infanterie (dragonders) — welke onmisbaar waren in het harmonisch geheel hunner strijdmacht.”

II. DE LICHTE TROEPEN IN DEN WERELDOORLOG.

Wij maken thans een sprong van meer dan 100 jaar, een sprong, die echter te meer verantwoord is, omdat enkele jaren voor het uitbreken van den Wereldoorlog terecht kon worden geschreven:

„La cavalerie est la seule arme qui n'ait sensiblement pas changé depuis un siècle.

Nos cavaliers ne sauraient trouver de meilleurs modèles que Lasalle, Curely et de Brack pour les détails de conduite de la cavalerie légère; et pour l'emploi stratégique de la cavalerie, Napoléon est le maître sans égal” (*Bonnal „La Manoeuvre d'Iéna”, 1904 blz. 260*).

Geheel ongewijzigd was het ruiterswapen echter niet gebleven.

Uit de zware- en lichte cavalerie van Napoleon was een *eenheidscavalerie* gegroeid, die men in staat achtte de taken van beide wapensoorten te volbrengen.

De wil om de voorvaderen van Zorndorf, van Jena en Auerstedt waardig te zijn was aan beide zijden ruimschoots voorhanden. Het instrument om dezen wil in de daad om te zetten was indrukwekkend en — naar de tactische begrippen dier dagen — voortreffelijk geschoold. Aan Duitse zijde traden 110 ruiteregimenten in het strijdperk, aan Fransch—Belgisch—Engelsche zijde 113 regimenten.

Hebben deze ruitermassa's de klassieke taak der lichte troepen, die wij in het voorgaande schetsten, kunnen volbrengen?

Wij willen ons bij de beantwoording van deze vraag beperken tot het *Westelijk operatieterrein*, omdat de omstandigheden aldaar het meest overeen komen met die, waaronder ons eigen leger eens zal moeten strijden.

Bij den *verkenningdienst* werd al spoedig de ervaring opgedaan, dat de verkenningdetachementen en verkenningpatrouilles in hooge mate kwetsbaar waren voor het moderne vuur en de kracht misten om een vuurgordijn te doorboren.

Zoo schrijft de Commandant *Michel* in „*Monthyon. Le 5 et 6 Septembre 1914 à la 55e D. R.*”

„Les Allemands ont coutume de laisser les reconnaissances de cavalerie approcher et les fusiller à bout portant ou bien de les laisser pénétrer dans leurs lignes et les capturer.”

De illusie om de vijandelijke cavalerie door een aanval te paard uit den weg te ruimen en zodoende vrij baan te maken voor de eigen verkenning, vervulde zich niet. Beide partijen beschuldigen de andere het gevecht te paard te hebben ontweken¹⁾.

¹⁾ Von Poseck „*Die deutsche Kavallerie in Belgien und Frankreich 1914*”, blz. 1; Gazan „*La cavalerie française dans la guerre mondiale (1914—1918)*”, blz. 218.

Groote belemmering werd ondervonden van de talrijke *kunstmatige terreinhindernissen*, waarmede landbouw en industrie het terrein in België en Noord-Frankrijk hadden overdekt. Perceel-afsluitingen, draineerwerken, spoorweg-dijken, fabrieksmuren, kanalen en andere kunstwerken maakten het gesloten optreden van groote cavaleriemassa's te paard dikwijls onmogelijk en belemmerden zelfs de vlotte verplaatsing van ruiterspatrouilles. Zij boden daarenboven de tegenpartij goede gelegenheid het oprukken der cavalerie met vuur te vertragen. Wel is waar kwam het uitgebreide *wegennet* de strategische verplaatsing der cavalerie ten goede, doch reeds vertoonden zich de eerste vliegtuigen aan den hemel, die de cavalerie meer en meer zouden dwingen tot het benutten van het zij-terrein, terwijl het vele rijden langs harde wegen voortzette een der oorzaken was van den bedroevenden toestand waarin al spoedig aan beide zijde *het beslag* geraakte ²⁾).

Een treffend beeld van een en ander geeft Kolonel *Grasset* in zijn werk „*Les marais de Saint-Gond, 5-10 Septembre 1914*”, waar hij spreekt (blz. 138) over de 9de Cavalerie-divisie, deel uitmakende van het 9e Leger onder Foch.

„De commandant van deze divisie, de generaal de l'Espée, werd beschouwd als een van de beste generaals van het Leger en als een chef met buitengewone geestkracht. De officieren van alle rangen waren voortreffelijke ruiters en hun moreel was uitmuntend; de moed het uithoudingsvermogen, de krijgstucht, de geest van zelfopoffering van de ruiters waren onvergelykelyk..... en toch was deze groote eenheid niet in staat de rol te spelen, die haar ten deel viel.

Uit hoofde van de vredesopleiding die zij, evenals de geheele Fransche cavalerie, had ontvangen, begreep zij de behoeften van den modernen oorlog niet en buitendien was zij niet bewapend overeenkomstig deze behoeften.

²⁾ Von Poseck, t.a.p. blz. 212—214.

De ruiters konden zich te paard niet van hun karabijn bedienen en, gekluisterd aan hun paard, waren zij moeilijk te krijgen tot het gevecht te voet. Ook zelfs de verkenningen waren voor hen netelige opdrachten, waarvan het resultaat slechts door een wonder goed kon zijn. Ruiters en paarden werden tegengehouden door een beek, een met draad doorvlochten heg, een loopgraafje... en, als levende schijven, konden zij tegenover een verstoppen tirailleur niet anders doen dan vluchten.

Geleerd door de vreeselijke ervaringen van 10, van 20 en van 30 Augustus, bleven de regimenten dus in de dekking geboden door een of andere terreinverheffing, ten einde door de vijandelijke artillerie niet te worden gezien..... en wachtten altijd op vijandelijke cavalerie, waartegen men eindelijk zou kunnen chargeeren, met de sabel in de vuist, maar die nooit kwam.

Alleen de afdeelingen wielrijders en de artillerie vochten. Het gros der cavalerie, ver van het vuur bijeen gehouden, diende als divisiereserve."

Behoeft het, na een schildering als deze, te verwonderen, dat de lichte troepen in 1914, wel is waar bij den *veiligheidsdienst* goede diensten bewezen, doch bij den *verkenningdienst* niet datgene bereikten wat men had verwacht? Grooter was de teleurstelling echter op het gebied, dat men als de hoofdwerkzaamheid van de lichte troepen beschouwde: het *rechtstreeks medewerken aan het gevecht* en de daarbij aansluitende *vervolgning*.

„Die *Hauptgefechtshandlung der Kavallerie besteht in der Attacke*” stond in het Excercitiereglement waarmede de Deutsche cavalerie den Wereldoorlog inging. Men hoopte nog op een tweede Zorndorf.

11 Augustus 1914 gelukte het inderdaad aan de Beiersche Ulanen bij Lagarde een charge te rijden, die wel is waar zeer groote offers kostte, doch niettemin een tactisch en vooral moreel succes bracht. Een urenleng zich voortspend infanterie- en artilleriegevecht werd door de verras-

sende charge van een ruitbrigade beslist.¹⁾ Dit was echter, althans op het Westelijk operatietooneel, het eerste en laatste voorbeeld van een succes van beteekenis, verkregen bij rechtstreeks medewerken aan het gevecht door cavalerie te paard.

Het *gevecht te voet* trad meer en meer op den voorgrond, doch eenerzijds was de cavalerie hierin niet geschoold, anderzijds kon zij daarbij slechts een geringe aanvalskracht ontwikkelen. Zoowel in Frankrijk als in Duitschland beschikte een divisie cavalerie van 3 brigades à twee regimenten over slechts één afdeeling artillerie. Uit het harmonisch geheel, waarmede Frederik de Groote en Napoléon hun overwinningen behaalden, verdween zoodoende uit de drie elementen, welke wel eens zijn getypeerd als „grenadiers-kurassiers-kanonniers”, het element der kurassiers.

Het *dynamische element was verdwenen* en dit heeft in niet geringe mate er toe bijgedragen de oorlogvoering het slepend karakter te geven, dat tenslotte heeft geleid tot den stellingoorlog.

Een enkel *voorbeeld* moge zulks illustreeren. Het betreft het optreden of beter gezegd het niet optreden van het Cavaleriekorps Conneau in den slag aan de Marne (6—9 September 1914).

Het Cavaleriekorps Conneau was in de eerste dagen van September gevormd en ingedeeld bij het 5de Leger onder Franchet d'Espérey, teneinde de bedreigde linkerflank van dit leger te beveiligen. Het bestond uit drie cavalerie-divisiën en het 45e Regiment infanterie vervoerd op auto's. Twee dezer divisiën telden 3 brigades à twee regimenten, de derde divisie telde 2 brigades à twee regimenten. Tot elke divisie behoorde een bataljon wielrijders en een afdeeling artillerie. In totaal dus 16 regimenten cavalerie, 3 bataljons wielrijders, een regi-

¹⁾ Otto Ritter von Rizzi „Die Attacke der Bayer, Ulanenbrigade bei Lagarde am 11 August 1914”. Münchener historische Abhandlungen, zweite Reihe, 6 Heft. 1934.

ment infanterie op auto's en 3 afdeelingen artillerie. De Commandant, generaal Conneau, wordt geschetst als „un brillant et vigoureux cavalier”. Oogenschijnlijk was een macht van beteekenis onder zijn bevel verzameld.

De cavaleriedivisiën waren bij het begin van den veldtocht schitterende eenheden, doch zij hadden gedurende de maand Augustus zwaar geleden. Sedert 15 Augustus waren de paarden geen zes uur per nacht afgezadeld en de eskadrons waren versmolten tot niet meer dan 80 sabels.

Op 6 September, de eerste dag van den slag aan de Marne, ontving generaal Conneau tot *opdracht* in nauwe verbinding te blijven met het XVIII L.K., het linkervleugelkorps van het 5e Leger, en een werkzaam aandeel aan den slag te nemen. Hij moest: „agir assez en avant, sur le flanc ouest du 18e corps, pour pouvoir, le cas échéant, déborder la droite des troupes ennemies qui font face à ce corps d'armée.”

In den loop van 6 en 7 September won het 5e Leger eenig terrein. In den avond van laatstgenoemden dag was de opstelling zooals aangegeven op *schets* 3.

Het cavaleriekorps was, op den linkervleugel, mede opgerukt, zonder in belangrijke gevechtsacties te worden verwickeld. Echter leden de paarden opnieuw zwaar door het urenlang staan in de gloeiende zon.

In den vroegen morgen van 8 September werden verkenningsdetachementen in N. richting gezonden en eenigen tijd later zetten de voorhoeden zich in beweging.

Langzaam en aarzelend werd opgemarcheerd naar het riviertje de Petit Morin.

Op een valsch gerucht, dat de rechter-divisie zou zijn teruggeslagen, deed de Korpscommandant 45 R. I. een opname-stelling innemen.

De linker-divisie ontving om 9.00 bij Bellot vuur, waarop de D. C. het bataljon wielrijders inzette. Van den vijand was niets te zien.

Gedurende drie uur sleepte het vuurgevecht zich voort. Toen werd de overgang geforceerd door Britsche troepen

en, nadat deze waren overgetrokken, volgde de IVde Cav. Div. om zich onmiddellijk in een bruggenhoofd vast te zetten. De beide andere cavalerie-divisiën trokken eerst omstreeks 15.00 over de Petit Morin, nadat de enkele Duitsche patrouilles, die zich op den N. over bevonden, waren verdwenen.

Uit de richting Montmirail klonk het gedruisch van een hevigen slag. De drie cavalerie-divisiën maakten front daarheen, zonder eenige poging te doen om hun opdracht „déborder la droite des troupes ennemies” uit te voeren.

Bij het vallen van den avond werd — met het oog op het drenken der paarden — teruggemarcheerd naar de Petit Morin en bivak betrokken.

De 8e September, het hoogtepunt van den slag aan de Marne, was verlopen, zonder dat het Korps Conneau had ingegrepen.

Was daartoe gelegenheid geweest?

Tegenover het Cav.korps bevond zich een open gat van 11 km, W. daarvan werd de Petit Morin bewaakt door een ijl scherm van cavalerie. Twee divisiën uiteengerekte over een front van 25 km. Had het Cav. korps in N. richting doorgestooten, dan was het in den rug gekomen van het Duitsche Ie Leger (von Kluck), waar zich een opeenhooping van treinen bevond. De Marneslag ware daardoor wellicht beslissend beïnvloed. „*L'occasion manquée*” roept kolonel Grasset uit in zijn beschrijving van „*La bataille des Deux Morins*”.

Waarom was deze werkingloosheid van het Cav. korps Conneau toe te schrijven?

Zeker, de paarden waren uitgeput, maar dat was geen reden om urenlang tegenover een onbezette rivier te blijven staan. Gebrek aan „un peu de mordant et d'audace” zegt kolonel Grasset. Maar hoe rijmt zich dit met zijn kenschetsing van generaal Conneau als „brillant et vigoureux cavalier”?

De hoofdreden moet m.i. worden gezocht in het gevoel van machteloosheid dat de lichte troepen van 1914 had bekropen. Men was opgeleid om in den slag lauweren te

plukken en men had gemerkt, dat de beschikbare middelen voor deze doelstelling te eenenmale ontoereikend waren. De lichte troepen waren niet langer het wapen, dat snelheid aan gevechtskracht paart.

De snelheid was onvoldoende gebleken, kon vooral onvoldoende worden volgehouden, mede ten gevolge van de huidige bodemgesteldheid en de groote oppervlakte waarover de operatiën zich in het tijdperk der massalegers uitstrekken.

De aanvalskracht kon het moderne vuur — zelfs waar dit slechts een ijf scherm vormde — niet breken.

Het dynamisch element was uit de oorlogvoering verdwenen, de stellingoorlog van 1914-1918 was mede hiervan het gevolg.

Toen in 1918 de fronten eindelijk weer in beweging kwamen en de Duitschers in het voorjaar keer op keer het Geallieerde front doorbraken, hadden zij geen lichte troepen meer om het aanvangssucces in een overwinning om te zetten. De ruiters waren sinds lang afgestegen en streden in de loopgraven zijde aan zijde met de infanterie, de paarden hadden een andere bestemming gekregen en waren voor een groot deel reeds te gronde gegaan.

Aan Geallieerde zijde was de schaarschte aan strijders minder nijpend geweest. Een groot deel der cavalerie-divisiën was behouden gebleven, uitgerust met mitrailleurs, voorzien van een krachtige artillerie, en geschoold in het moderne gevecht. Zij bewezen belangrijke diensten bij het stoppen der geslagen bressen, waarbij zij door het *vertraggend gevecht* de Duitse infanterie wisten op te houden, totdat voldoende reserves waren aangetrokken om de voorwaartsche beweging in te dijken. De cavalerie trad daarbij vrijwel geheel op als *bereden infanterie*.

Somtijds was het paard als vervoermiddel niet snel genoeg en vochten regimenten cavalerie tot op 20—30 km. verwijderd van de handpaarden, waarbij zij over dien afstand werden vervoerd op vrachtauto's. Een enkele verrassende charge in klein verband had nog plaats, doch

kon, ondanks zware verliezen, niet meer bereiken dan het plaatselijk eenigen tijd ophouden van den vijand.¹⁾

Toen keerde de kans. Gesteund door het nieuwe pantserwapen namen thans de Geallieerden het offensief en doorbraken op hun beurt het Duitsche front. Thans was het uur geslagen waarop de Geallieerde lichte troepen wederom gelegenheid kregen om snel door te stooten, alvorens de geslagen bres was gestopt, en het aanvangs-succes in een beslissende overwinning om te zetten.

Generaal *Debeney*, in 1918 commandant van het Franse 1e Leger en na den oorlog verscheidene jaren Chef van den Generalen Staf, schrijft hierover in een artikel „*La motorisation des armées modernes*” in de „*Revue des deux mondes*” van 15 Maart 1936 het volgende.

„De groote moeilijkheid is, de troepen bestemd voor de vervolging op het terrein van actie te krijgen; men moet hen zeer snel een terrein doen doorschrijden, dat door den slag is omgewoeld, dat bedekt is met materieel, gewonden, gevangenen, met half vernielde versterkingen; ik heb in 1918 tweemaal de mogelijkheid gezien een groot succes uit te buiten en ik heb getracht groote cavalerie-eenheden op het gewenschte punt te brengen; ondanks hun inspanning konden deze de hindernissen op hun weg slechts overwinnen ten koste van een tijdverlies, dat de goede gelegenheid deed voorbij gaan. Ik was ter plaatse en ik kan mij rekenschap geven, dat hedendaagsche pantserwagens, in staat om door het terrein te gaan, veel vlugger ter plaatse hadden kunnen zijn en een vrucht-dragende vervolging hadden kunnen inzetten.”

Met dit beeld uit een der laatste oorlogsmaanden wil ik mijn korte en in enkele zeer groote lijnen gegeven schets van het optreden der lichte troepen in den Wereld-oorlog eindigen.

Het voorgaande samenvattende leidt dit mij tot de conclusie:

¹⁾ Zimmerman. „*Die englische Kavallerie in Frankreich im März und April 1918.*”

„In het kader der operatiën op het West-Europeesche oorlogstooneel, toonden de eenheids-lichte troepen uit de jaren 1914—1918 wel is waar een soepel weerstandsvermogen tegenover niet gepantserde strijdkrachten, waardoor zij als beveiligend orgaan goede diensten bewezen, doch zij faalden door gebrek aan snelheid en gevechtskracht bij hun verkennende taak en nog meer bij het rechtstreeks ingrijpen in den strijd.

Hierdoor ging het dynamisch element uit de gevechtsvoering verloren, hetgeen een der oorzaken was van den stellingoorlog.”

III. DE LICHTE TROEPEN NA DEN WERELDOORLOG.

Na den Wereldoorlog volgde aanvankelijk, ook op dit gebied, een tijdperk van groote onzekerheid.

„Nach allen Kriegen der Neuzeit — von Blüchers scharfer Verurteilung der Tätigkeit der preuszischen Kavallerie in den Befreiungskriegen bis zu den Vorwürfen über das Versagen der russischen Kavallerie in Ostasien wiederholen sich die gleichen Anklagen über geringe Leistungen der Kavallerie vor dem Feinde”, schreef *Balck* in 1920 in zijn „*Entwicklung der Taktik im Weltkriege*”, zonder daar echter de consequentie uit te trekken.

Liever zocht men de schuld bij de commandanten.

„Wenn die Kavallerie vor dem Feinde nicht Genügendes geleistet hatte, so lag es daran, dasz es vielfach an Persönlichkeiten gefehlt hatte, das Höchste von der an günstiger Stelle herangeführten Kavallerie ohne Rücksicht auf Verluste zu fördern”, zegt *Balck* enkele regels verder.

Een m. i. hoogst onrechtvaardig verwijt. Uit de geleerden van Frederik den Groote kwamen een *Ziethen*, een *Seydlitz*, een von *Driessen* voort, uit die van *Napoléon* een *Murat*, *Lasalle*, *Nansouty*, „j'en passe et des meilleurs”.

Zou sedert dien in alle legers op de cavalerie het noodlot drukken onbekwame bevelhebbers te bezitten?

Een onaannemelijke gedachte! Neen, de verveelvoudigde vuuruitwerking dreef de cavalerie als aanvalswa-
pen van het slagveld, terwijl de veranderde bodemge-
steldheid en de groote uitbreiding van het operatietooneel
het paard als vervoermiddel van de eerste plaats verdrong-
gen.

Het besef brak zich, zij het aarzelend, baan, dat de
lichte troepen de hun van ouds toekomende plaats slechts
zouden kunnen herwinnen, door zich om te vormen tot
een wapen dat een hooge mate van ongevoeligheid tegen
mitrailleurvuur paart aan het vermogen groote afstan-
den af te leggen zonder oververmoeid te getaken. Een
wapen, dat wederom kracht aan snelheid paart.

De weg hiertoe was reeds in het laatste oorlogsjaar
gewezen.

„J'ai été témoin de l'action des *auto-mitrailleuses* de la
5e division de cavalerie dans la région de Montdidier, au
moment de la grande offensive de Ludendorff”
schrijft generaal *Debeney* in zijn reeds geciteerd arti-
kel „*La motorisation des armées modernes*, et j'ai vu les
services considérables qu'elles ont rendus;.....”.

Niet alleen bij het *stoppen van een bres* had deze ge-
pantserde lichte cavalerie echter diensten bewezen, doch
ook bij het *uitbuiten van een succes*.

8 Augustus 1918 de „zwarte dag” van het Deutsche
leger reden *pantserwagens* door de geslagen bres en droe-
gen door hun actie in 's vijands flank en rug er in hooge
mate toe bij den dag tot een catastrophe voor het Deutsche
leger te maken.

Zelfs werd het Stafkwartier van een Duitsch legerkorps
overvallen en uiteengejaagd. ¹⁾

Het eerst werd deze weg doelbewust ingeslagen in het
het Britsche vrijwilligersleger. Het falen van de Engel-

1) „*Taschenbuch der Tanks*” uitgave 1930, blz. 318.

sche cavalerie in den *vechtwagenslag van Kamerijk* (November 1917) had hier den bodem bereid voor het zaad, dat door *Fuller, Liddel Hart, Ellis* en anderen werd uitgestrooid. Wel is waar zagen deze extremisten hun wenschen niet ten volle verwezenlijkt, doch hun aandrang tot algeheele mechanisatie, ook der lichte troepen, droeg er krachtig toe bij de beweging in deze richting te versnellen.

Na langdurige proefnemingen¹⁾ werd in 1934 de *1e gepantserde brigade gevormd*, bestaande uit één bataljon van 58 lichte vechtwagens en drie gemengde bataljons, samengesteld uit 22 lichte-, 19 middelbare vechtwagens en 8 ondersteuningsvechtwagens, bewapend met mortieren.

De bedoeling van deze brigade was niet, de onderdeelen te gebruiken om, als gepantserde kanonnen en mitrailleurs, rechtstreeks samen te werken met de infanterie.

Neen, wij zien hier de oude kurassiers, de zware cavalerie, de „*Ironsides*” van Cromwell, in moderne gedaante herrijzen. Zulks blijkt duidelijk uit de opdrachten, welke bij de in 1934 gehouden *oefening op de vlakte van Salisbury* aan de gepantserde brigade ten deel vielen. Een drietal dezer *opdrachten* mogen hier worden vermeld.²⁾

Een Noord- en een Zuidleger zijn in gevecht gewikkeld. De commandant van Zuid besluit aan te vallen met het zwaartepunt op een van 's vijands vleugels en zendt daarbij het te zijner beschikking staande vechtwagenbataljon in wijden boog om dien vleugel heen, met opdracht in 's vijands flank te stooten en de verdedigende artillerie, opgesteld achter den aan te vallen vleugel, onschadelijk te maken.

Een der volgende dagen werd een soortgelijke onderstelling aan de oefening ten grondslag gelegd. Thans viel echter de geheele brigade in de flank van een vijandelijk leger, de gemengde bataljons keerden zich achtereenvolgens tegen de artilleriegroepen van de tegenpartij, het

¹⁾ Talrijke gegevens hierover bevat „*The British way in warfare*” door Liddel Hart.

²⁾ Een en ander is door mij meer uitvoerig besproken in het „*Wetenschappelijk Jaarbericht*” 1934, blz. 10 e.v.

lichte bataljon viel de commandoposten van de commandanten der groote eenheden aan.

Dringt zich bij dergelijke beelden niet de gedachte op aan de charge, die Seydlitz bij Zorndorf uitvoerde?

De gepantserde brigade plukte echter niet uitsluitend lauweren bij deze manoeuvres. Het laatste gedeelte der oefeningen toonde, dat de moderne kurassiers wel is waar kracht aan snelheid paren, doch, evenals de oude kurasiers, ook hun zwakke zijden hebben.

De brigade kreeg daarbij opdracht een *raid* uit te voeren tegen 's vijands verbindingen, zooals in den Russisch-Japanschen oorlog met weinig succes was geschied bij *Mitchenko's raid naar Ingkou* (Januari 1905).

Bij dit zelfstandig optreden liep de brigade vast tegen een rivier en werd, toen zij 's nachts wilde terugtrekken, overvallen door afgezeten cavalerie en infanterie vervoerd op auto's, voorzien van licht geschut, die een belangrijk succes behaalden en zelfs den geheelen brigadestaf gevangen namen.

Voorts werd in den loop der oefening een bataljon vechtwagens afgesneden van de verbindingen, zoodoende beroofd van bedrijfsstoffen en tot werkloosheid gedoemd.

De Britsche legerleiding trok uit deze manoeuvre-ervaringen de conclusie, dat geheel gemechaniseerde lichte troepen ongeschikt zijn om zelfstandig te opereeren en besloot de pantserbrigade met deelen der bestaande cavaleriebrigade te versmelten tot een „*Beweeglijke divisie*” („*Mobile division*”), die vermoedelijk de volgende samenstelling zal krijgen.¹⁾ (Zie *schema 1*).

Stafkwartier met verbindingsafdeeling:

Verkenningseenheid, bestaande uit een regiment pantserwagens;

Twee gemotoriseerde cavalerie-brigades;

Gepantserde brigade;

¹⁾ „Journal Royal United Service Institution”. Febr. 1935: „*The trend of organization in the army*” door Kolonel S. N. Macready; „Mil. Wiss. Rundschau”, Aug. 1936: „*Die Panzertruppen und ihr Zusammenwirken mit den anderen Waffen*” door generaal-majoor Guderian.

Afdeeling motorartillerie van vier batterijen;

Gemotoriseerd pionierbataljon;

Vliegtuigafdeeling;

Divisietrein.

De *gemotoriseerde cavalerie-brigade* zal in hoofdzaak bestaan uit een regiment vervoerd op terreinauto's, waarbij de na te noemen Fransche „dragons-portés" als voorbeeld worden genomen, en een regiment lichte vechtwagens.

De nieuw te vormen eenheid verkeert, zoowel wat betreft samenstelling als materieel-uitrusting, nog in het stadium van proefnemingen.

Wij treffen hier in beginsel een combinatie aan van dezelfde drie soorten lichte troepen, die wij bij de manoeuvre van Jena en Auerstedt onder aanvoering van Murat zagen samenwerken, n.l.:

zware cavalerie (de vechtwagens),

lichte cavalerie (de pantserwagens en patrouille-vechtwagens) en

lichte infanterie (de troepen op terreinauto's).

Beter nog kunnen de laatstgenoemde troepen worden vergeleken met de oude bereden infanterie en dan blijkt hoe de eenheids-lichte troepen van 1914 zich weder splitsen in de drie aloude wapensoorten:

kurassiers,

huzaren en

dragonders.

Bereden cavalerie is in het Britsche leger nog gehandhaafd in den vorm van een *regiment divisie-cavalerie* (het Britsche leger kent het legerkorpsverband niet) en voorts als een *zelfstandige brigade*, waarvan de regimenten bestemd zijn om te rouleeren met die, welke garnizoenen houden in streken van het Britsche wereldrijk waar men nog bereden troepen wenscht te handhaven .

In verband met de aanhangende reorganisatie van de Britsche divisie, waarbij deze gedeeltelijk wordt gemotoriseerd en gemechaniseerd, overweegt men zulks eveneens te doen met het regiment divisie-cavalerie, omdat men een bereden eenheid ongeschikt acht om met geme-

chaniseerde of gedeeltelijk gemechaniseerde eenheden samen te werken. ¹⁾

In Frankrijk werd na 1918 aanvankelijk de hoofdaandacht besteed aan het opvoeren van de aanvalskracht der infanterie door het scheppen van een machtig pantserwapen, geschikt om de infanterie bij den aanval te begeleiden.

Naarmate de bewegingsoorlog weder meer en meer in het middelpunt der belangstelling kwam te staan, werd de omvorming der lichte troepen voorwerp van studie en proefnemingen.

Geleidelijk drongen ook hier pantser en motor binnen in de vijf Cavalerie-divisiën en de verkenningsafdeelingen der legerkorpsen en divisiën.

In 1932 leidde deze ontwikkeling, voor wat betreft bedoelde groote eenheden, tot de vorming van de „*Division de cavalerie type 1932*”. (Zie schema 2).

Deze bestaat uit:

Stafkwartier;

Verbindingsafdeeling:

Een gemechaniseerde en gemotoriseerde brigade bestaande uit één regiment pantserwagens en één regiment dragonders, vervoerd op auto's;

Twee brigades cavalerie te paard à twee regimenten;

Een regiment veldartillerie van twee afdeelingen met motortractie;

Een afdeeling 10 veld met motortractie;

Een bataljon pioniers vervoerd op auto's;

Een pontonafdeeling met paardenttractie;

Een vliegtuigafdeeling van 10 vliegtuigen.

De Divisie kan worden versterkt met vechtwagens.

Het *regiment cavalerie* telt twee half regimenten à twee

¹⁾ „*The army of to day*” door luitenant-kolonel A. G. Armstrong in „*Journal of the Royal United Service Institution*”, Aug. 1936.

eskadrons en een mitrailleur-eskadron van 8 zware mitrailleurs, 2 mortieren en 1 stuk van 3,7.

Het *regiment pantserwagens* telt zes eskadrons, n.l. twee eskadrons motorrijders, één eskadron voor verkenning op grooten afstand („escadron de découverte”) bewapend met kanonnen van 3,7 en mitrailleurs, één eskadron voor de nabijverkenning („escadron de reconnaissance”) bewapend met mitrailleurs, en twee gevechts-eskadrons („escadrons de combat”), bewapend met kanonnen van 3,7.

De drie laatstgenoemde eskadrons zijn uitgerust met hetgeen Heigl noemt „Zwitter-Panzerkraftwagen”, voertuigen die gedeeltelijk op wielen, gedeeltelijk op kettingen loopen.

Het *regiment dragonders* telt drie bataljons, waarvan één wordt vervoerd op terreinauto's en twee op gewone auto's. Elk bataljon bestaat uit 3 fuselier-eskadrons en een mitrailleur-eskadron van 16 zware mitrailleurs, 2 mortieren en 1 stuk van 3,7.

Het bataljon op terreinauto's telt het dubbele aantal geweer-mitrailleurs, n.l. 72; boven de gewone mitrailleurs zijn alle bataljons ruim voorzien van mitrailleurs tl.

Wij hebben hier voor ons een groote eenheid van lichte troepen, welke uit twee scherp gescheiden deelen bestaat: het hippomobiele deel en het automobiele deel. Het normale gebruik ¹⁾ is dan ook in *twee echelons*. Is het terrein daartoe gunstig en heeft de divisie bewegingsvrijheid, dan gaat de gemotoriseerde brigade voorop, gesteund door de gemotoriseerde artillerie.

De cavalerie volgt zoo snel mogelijk, langs den weg, waarbij de bepakking naar vermogen moet worden verlicht door het overbrengen van uitrustingsstukken naar den gemotoriseerden trein. Is het terrein minder gunstig voor het gebruik van gemotoriseerde onderdeelen of heeft de divisie weinig operatieruimte, dan kan het geboden zijn dat de cavalerie, gesteund door pantserwagens, de

¹⁾ Zie „*Notice provisoire sur l'emploi des unités motorisées et mécaniques de la cavalerie*”, punten 38—42.

gevechtaanraking opneemt en het gros der gemotoriseerde brigade eerst op grond der daarbij verkregen gegevens wordt ingezet.

In de verdediging kan de divisie een vuurkracht van omstreeks 7 bataljons ontwikkelen, terwijl aan de pantserwagens alsdan de taak ten deel valt zoonoodig tegenaanvallen te verrichten. Het afwerend vermogen tegen gepantserde strijdkrachten is echter gering en berust vrijwel geheel op den tegenaanval, doch zulks wekt geen verwondering, indien men bedenkt, dat Duitschland in 1932 nog was gekluisterd door het Verdrag van Versailles, dat het bezit van vecht- en pantserwagens aan dit land verbood.

Ik kan deze organisatie onmogelijk bewonderen. Ook hier kan men de drie soorten lichte troepen onderscheiden, doch in welk een vreemde verhouding en hoe weinig afgestemd op onderlinge samenwerking.

Ik beklaag cavalerie die langs den weg — en dat in onzen tijd van gevaar uit de lucht — in den snelsten gang achter gemotoriseerde onderdeelen aan moet rijden. Ik vrees, dat de uitputting der paarden nog grooter afmetingen zal aannemen dan in 1914 het geval was.

Ik kan in deze „division de cavalerie type 1932” dan ook niet anders zien dan een overgangsvorm en geloof hierbij het Fransche legerbestuur aan mijn zijde te hebben, want in 1934 liet de 4de cavalerie divisie het halfslachtig karakter varen en, als een phoenix uit de asch verrees de „Lichte gemechaniseerde divisie” en verscheen in 1935 bij de Herfstoefeningen in Champagne op het manoeuvreterrein. In Oct. van dit laatste jaar werd reeds een tweede cavalerie-divisie gemechaniseerd en men behoeft geen profeet te zijn om te voorspellen, dat de drie overblijvenden zullen volgen.

Een lichte gemechaniseerde divisie heeft in groote trekken de volgende samenstelling. (Zie *schema 3*).

Stafkwartier met verbindingsafdeeling;

Een regiment voor verkenning op grooten afstand („régiment de découverte”), bestaande uit eskadrons pantser-

wagens voor verkenning op grooten afstand („escadrons de découverte") en eskadrons motorrijders;

Gemechaniseerde lichte brigade, van twee regimenten gevormd uit eskadrons pantserwagens voor de nabijverkenning („escadrons de reconnaissance") en eskadrons gevechtspantserwagens („escadrons de combat"), terwijl nog zullen worden toegevoegd twee pelotons kanon-pantserwagens per regiment („autos-canons de cavalerie").

Gemotoriseerde lichte brigade van vier bataljons, ten deele op gewone auto's. De samenstelling van de bataljons is gelijk aan die der cavalerie-divisiën type 1932. Ter beveiliging zijn bij de bataljons op gewone auto's eskadrons motorrijders ingedeeld, bij die op terrein-auto's „pantserwagens voor de nabijverkenning".

Motorartillerie als bij de Cavalerie-divisie;

Gemotoriseerd bataljon pioniers;

Een vliegtuigafdeeling.

De divisie kan worden versterkt met een *afdeeling Lu.A.* en met *mitrailleurbataljons op auto's*, zoomede, bij operatief optreden, met *snelle vechtwagens* en *motorartillerie*.

In deze groote eenheid zijn op m.i. harmonische wijze de drie soorten lichte troepen vereenigd. Een regiment huzaren, een brigade kurassiers, een brigade dragonders, artillerie en hulpdiensten.

Een lichte gemechaniseerde divisie is in het bijzonder bestemd voor de volgende *taken*:

bij het begin van een opmarsch: vooruit gaan, waar het terrein vrij is, om aanraking met den vijand op te nemen, hem vertragen en zoo noodig een stelling vasthouden tot het gros (zoo mogelijk gemotoriseerd) is aangekomen;

bij de vervolging: het succes zoo snel en volledig mogelijk uitbuiten;

in de verdediging: snel en met zoo weinig mogelijk terreinverlies een bres indijken.

Bij de *manoeuvres* werd de divisie dienovereenkomstig gebruikt, waarbij zij samenwerkte met een gemotoriseerd legerkorps, waarvan echter één divisie ondersteld werd.

Het is treffend, dat de divisie niet geschikt wordt ge-

acht om bij den aanval door een massale charge de beslissing te brengen. Bij een vleugelmanoeuvre wordt zij beschouwd als het eerste echelon van de manoeuvreermassa, gevormd door gemotoriseerde groote eenheden met een machtige artillerie en sterke luchtstrijdkrachten. Zij is niet bestemd voor een optreden als Frederik's ruiters bij Zorndorf, doch voor dat der Fransche cavalerie vóór en na den slag bij Jena-Auerstedt. Zulks vormt een markant verschil met de lichte troepen, die sedert 16 Maart 1935 aan onze Oostgrens verrijzen.

Ook *de lichte troepen der legerkorpsen* bevinden zich in Frankrijk in een overgangstoestand naar de geheele motorisatie en mechanisatie.

Bij een legerkorps kan zijn ingedeeld een *verkenningafdeeling „type normal”*, dan wel een *verkenningafdeeling „type entièrement motorisé”*.

Eerstbedoelde bestaat uit een half-regiment te paard à twee eskadrons en één mitrailleursectie benevens een gemotoriseerd half-regiment à één eskadron motorrijders met zijspan en één mitrailleur-eskadron (8 zware mitrailleurs, 2 mitrs.tl., 2 mortieren en 1 kanon van 3.7) op auto's.

Laatstbedoelde bestaat uit vier eskadrons, n.l. één eskadron pantserwagens voor verkenning op grooten afstand, één eskadron pantserwagens voor nabij-verkenning, één eskadron op auto's.

Bij een infanterie-divisie is een *verkenningafdeeling* ingedeeld van drie eskadrons, n.l. één eskadron te paard, één eskadron motorrijders met zijspan en één mitrailleur-eskadron op auto's. Wordt de *divisie gemotoriseerd*, dan bestaat de *verkenningafdeeling* uit één eskadron, waarin de beide soorten verkenning-pantserwagens zijn vereenigd, één eskadron motorrijders met zijspan en één mitrailleur-eskadron op auto's.

De motorisatie is derhalve tot in de lichte troepen der divisien doorgedrongen en zelfs nog verder, want het peloton cavalerie der infanterie-regimenten is onlangs door motorrijders vervangen. Voorts wijzen wij op het ruime

gebruik, in alle echelons der lichte troepen, van *motorrijders met zijspan*.

Aan Duitschland was bij het verdrag van Versailles de aanmaak, de indeeling en het gebruik van gepantserde strijdmiddelen verboden. Daarentegen was dit Rijk een, in verhouding tot de grootte van het 100.000 man leger, zeer sterke cavalerie opgedrongen, bestaande uit drie Cavalerie-divisiën van elk 6 regimenten en 7 eskadrons divisie-cavalerie. In totaal dus een waarde van bijna 20 regimenten cavalerie, tegenover 21 regimenten infanterie.

Nauwelijks had de Leider van het Duitse Rijk echter de boeien van Versailles geslaakt of een algeheele omvorming van de lichte troepen nam een aanvang.

Thans kon, zooals generaal-majoor Guderian, toenmaals chef van den Staf der „*Kraftfahrkampftuppen*“, thans commandant van een pantserdivisie, in de „*Militär Wissenschaftliche Rundschau*“ van Januari 1936 schreef, in practijk worden gebracht, „hetgeen in een jarenlange her-senarbeid onder de moeilijkste omstandigheden en met de bescheidenste middelen die denkbaar zijn, was uitgedacht“.

De drie cavalerie-divisiën zijn bezig te verdwijnen, behouden blijft een zelfstandige cavalerie-brigade in Oost-Pruisen.

Het kader der opgeheven cavalerie-onderdeelen wordt gebruikt voor de encadreering der nieuw gevormde *gepantserde lichte troepen*. In 1935 werd de 3e Cav. Div. omgezet in de 1e Pantser Div. Sedert ging dit proces door en thans zijn ten minste drie pantser-divisiën opgericht.

In groote trekken is de samenstelling van een *pantserdivisie* als volgt¹⁾, waarbij er op moet worden gewezen, dat deze organisatie nog niet als afgesloten kan worden beschouwd. (Zie *schema 4*).

¹⁾ In hoofdzaak ontleend aan „*De Duitse herbewapening*“ door generaal-majoor J. J. G. Baron van Voorst tot Voorst, Adj. in b.d. van H. M. de Koningin. Ook is geraadpleegd „*Das neue deutsche Heer und seine Führer*“ door Berthold Jacob.

Stafkwartier;

Gemotoriseerde verkenningsafdeeling;

Pantserbrigade van 2 regimenten vechtwagens;

Gemotoriseerde infanterie-brigade van 2 regimenten;

Artilleriebrigade van 2 regimenten motorartillerie; ¹⁾

Pantserafweer-afdeeling;

Gemotoriseerd bataljon-pioniers;

Gemotoriseerde verbindingsafdeeling;

Vliegtuiggroep;

Divisietrein.

Deze organisatie vertoont groote overeenkomst met die der Britsche Beweeglijke divisie en onderscheidt zich van die der Fransche Lichte gemechaniseerde divisie door een veel sterkere stootkracht.

De *kurassiers*, de dragers van de eigenlijke aanvalskracht, worden vertegenwoordigd door de beide *regimenten vechtwagens*, elk tellende twee bataljons van omstreeks 100 lichte vechtwagens en een bataljon van vermoedelijk omstreeks 70 middelbare vechtwagens.

Totaal dus ruim 500 vechtwagens. Zij vormen *de kern van de divisie*, waar omheen de overige wapensoorten zijn gegroepeerd.

De *huzaren* treden op in de gedaante van de *gemotoriseerde verkenningsafdeeling*, samengesteld uit eenige compagnieën pantserwagens, een bataljon motorrijders met zijspan en een pionierafdeeling voor het overtrekken van wateren.

De *dragonders* treden op in de gedaante van de beide *gemotoriseerde regimenten infanterie*, welk elk twee bataljons op auto's en één bataljon motorrijders met zijspan tellen.

Op de zeer sterke indeeling van motorrijders met zijspan (totaal drie bataljons), een uiterst mobiele en economische vuurkracht, moge in het bijzonder de aandacht worden gevestigd.

¹⁾ Voorshands één regiment.

Het offensieve karakter der divisie blijkt voorts uit de indeeling van een krachtige *artillerie*, uitsluitend bestaande uit houwitsers.

Hoewel de pantserdivisie ook bestemd is om de *taken* der legercavalerie *voor en na den slag* te vervullen — „die Aufgaben motorisierter Verbände decken sich im wesentlichen mit denen der Heereskavallerie“ schrijft von Cochenhausen — is haar *hoofdtak* het *ingrijpen in den slag*. De uitspraak van het exercitiereglement van 1914 „*Die Hauptgefechtshandlung der Kavallerie besteht in der Attacke*“ is derhalve *onveranderd gehandhaafd*, doch de cavalerie is veranderd.

Frederik's ruiters zijn nog immer het voorbeeld en de namen Zorndorf, Rosbach, Leuthen worden in de Duitsche militaire litteratuur dan ook bij herhaling aangetroffen. Het streven naar *massavorming* komt duidelijk tot uiting in de omstandigheid, dat de samenvoeging van twee pantserdivisiën tot een *pantserkorps* is voorzien, in welk geval de beide verkenningsafdeelingen tezamen een *Verkenningsbrigade* vormen.

Ook de *verkenningsafdeelingen der legercorpsen* zijn deels gemotoriseerd, deels gemechaniseerd en samengesteld uit pantserwagens, motorrijders met zijspan en anti-tankgeschut.

„*Träger neuzeitlicher Erdaufklärung sind die schweren Panzerspähwagen*“ schrijft generaal-majoor Guderian. 1)

Cavalerie wordt nog aangetroffen in de *verkenningsafdeelingen der divisiën*, ongeveer samengesteld als de Verk. A's onzer D.G., doch met twee eskadrons te paard en uiteraard anti-tank geschut. Men bedenke hierbij, dat het Duitsche legerkorps een zelfstandiger rol vervult als onze D.G., men zou kunnen zeggen optreedt als een klein leger, terwijl de divisie de operatieve eenheid vormt zooals bij ons de D.G.

1) „*Mil. wiss. Rundschau*“, Aug. 1936, blz. 608.

Werpen wij „last not least“ een blik op de lichte troepen van België. ¹⁾

In groote trekken is de organisatie van het *Cavalerie Korps* als volgt:

Stafkwartier;

Verbindingsafdeeling;

Korpstroepen.

Twee regimenten cavalerie op auto's (ieder bestaande uit twee half-regimenten à twee karabijneskadrons en een mitrailleureskadron van 8 stukken);

Eén regiment motorartillerie (twee afdeelingen 7 veld à drie batterijen; twee afdeelingen 10 hw. à twee batterijen).

Iste Cavaleriedivisie.

Stafkwartier;

Verbindingsafdeeling;

Een regiment cavalerie te paard (organisatie als regiment op auto's);

Twee gemengde regimenten (ieder bestaande uit een half regiment cavalerie te paard en een gemotoriseerd half regiment à één eskadron motorrijders met zijspan, één eskadron van 12 pantserwagens en één afdeeling van 8 stukken anti-tank geschut);

Twee regimenten wielrijders (ieder bestaande uit twee bataljons à twee karabijncompagnieën en één mitrailleur-eskadron van 12 stukken vervoerd op terreinauto's);

Een regiment artillerie (wordt gemotoriseerd; twee afdeelingen 7 veld à drie batterijen);

Een eskadron mitr. t.l.;

Een pionierscompagnie;

Divisietrein;

IIde Cavaleriedivisie. Als Iste Cavaleriedivisie.

Totaal sterkte:

24 bereden eskadrons (Nederl. Lt. B. 10).

12 eskadrons op auto's (Lt. B. geene).

24 compagnieën wielrijders (Lt. B. 12 + 4 mitr. pels.).

¹⁾ Zie „*La Belgique Militaire*“, 12 Jan. 1936. In uittreksel weergegeven. „*De Militaire Spectator*“ 1936, blz. 210.

4 eskadrons motorrijders (Lt. B. geene).

32 anti-vechtwagen-kanonnen (Lt. B. 14 van verouderde constructie).

22 batterijen van 7 veld en 10 hw. (Lt. B. 4 batterijen 7 veld).

48 pantserwagens (Lt. B. 12).

Deze pantserwagens kunnen, evenals een deel der pantserwagens van de Fransche Lichte gemechaniseerde brigade, beter worden gerangschikt onder de *lichte vechtwagens*. Heigl noemt dit soort pantservoertuigen „*Räder-raupen-Kampfwagen*“.

Wat allereerst treft, is dat *België op een omstreeks even groot leger als het onze een groote lichte eenheid* onderhoudt die ongeveer driemaal zoo sterk is als onze Lt. B.; de artillerie zelfs meer dan vijfmaal zoo sterk.

Ik doe dit uitkomen om duidelijk te maken hoe zeer een versterking onzer lichte troepen gerechtvaardigd is en hoe de oprichting van één eskadron pantserwagens en de uitbreiding van het K.R.A. met één batterij — hoezeer ook toe te juichen — slechts de eerste schreden zijn op den af te leggen weg.

Bezien wij de constructie van het Belgische cavalerie-korps nader, dan blijkt het accent hier geheel anders te liggen dan bij de Duitsche pantserdivisie en de Fransche Lichte gemechaniseerde divisie.

De kern wordt hier gevormd door de dragonders, bestaande uit 64 compagnieën of eskadrons te paard, op auto's, op rijwielen en motorrijwielen.

Gesteund door 32 moderne anti-vechtwagen-kanonnen en 32 batterijen geschut hebben deze het *vermogen om op breed front een krachtigen weerstand te bieden*. De sterke artillerie geeft hen tevens een *aanvalskracht*, omstreeks gelijkwaardig aan die van een Nederlandsche divisiegroep. Deze kern van de Belgische lichte troepen paart wel is waar kracht aan snelheid, doch deze *snelheid* kan alleen worden ontwikkeld *buiten het gevechtveld*. Op het gevechtveld kunnen alleen de *kurassiers*, de 48 gepantserde voertuigen kracht aan snelheid paren.

Het *huzaren-element* kan uit het Belgische Cavalerie-Korps niet afzonderlijk worden afgescheiden, als zoodanig moeten zoowel de kurassiers als deelen der dragonders optreden.

De *taken*, die de Belgische legerleiding aan het Cavalerie-korps wil opdragen, zijn met de samenstelling in overeenstemming. Zij werden uiteengezet in het nr. van 12 Januari 1936 van „*La Belgique Militaire*”, dat onmiddellijk na de verschijning in beslag werd genomen en uit dien hoofde dus wel eenig vertrouwen verdient.

Vooropstaat het uitvoeren van een *dekkingsopdracht over een breed front achter een belangrijke terreinhindernis*.

In deze rol trad het korps ook op bij de 7 en 8 Juli 1936 gehouden korpsoefening. Het korps kreeg daarbij opdracht, tot afweer van een inval over Nederlandsch grondgebied van vijandelijke pantsertroepen, het verbindingskanaal Schelde-Maas te bezetten en te verdedigen. Onmiddellijk werd het Korps in drie echelons gesplitst.

Een eerste echelon gevormd door de wielrijders en de gemotoriseerde half-regimenten der gemengde regimenten:

een tweede echelon gevormd door de bereden onderdeelen en

een derde echelon gevormd door de infanterie op auto's.

Een overeenkomstige wijze van optreden dus als die van een Fransche cavalerie-divisie, waar men echter den m.i. juister weg heeft bewandeld door deze echelons organiek te vormen.

Ik zie in bedoelde handelwijze een nieuw bewijs voor mijn overtuiging dat paard en motor tezamen vormen: „un couple bien mal assorti”.

Bij *aanvallend optreden* acht de schr. in „*La Belgique Militaire*”, een Belgische cavalerie-divisie de mindere van een Fransche Lichte gemechaniseerde divisie en dus a fortiori van een Duitsche pantserdivisie. De Belgische divisie zal tegen een dergelijken tegenstander voorzichtig van „gevechtsterrein” tot „gevechtsterrein” moeten oprukken en dus..... niet langer kracht aan snelheid paren.

Moeten wij in het Belgische Cavaleriekorps een defi-

nitieve organisatie zien? Neen, het Belgische legerbestuur is niet zoo spoedig tevreden. Om een zelfstandigheids-politiek te kunnen voeren, zooals Nederland reeds lang voert, acht men, teneinde het land niet aan ondulbaar gevaar bloot te stellen, een aanmerkelijke versterking der defensie noodig. Een der maatregelen, waarvoor uit dien hoofde op korten termijn credieten zijn toegestaan, bestaat blijkens de dagbladen uit de *volledige motorisatie der cavalerie*.¹⁾

Ik meen heruit te mogen opmaken, dat België bij de organisatie der lichte troepen denzelfden weg gaat, die ook Frankrijk volgt en dat geleidelijk door zal worden gegaan met de omzetting van de cavalerie-divisiën tot deels gemechaniseerde, deels gemotoriseerde eenheden, waarbij echter een deel van de dragonders in stede van op auto's op rijwielen zal worden vervoerd.

Tenslotte een enkel woord over de organisatie der lichte troepen der Belgische legerkorpsen en divisiën.

Het *Belgische legerkorps* beschikt over een *Regiment lichte troepen* van 6 eskadrons en compagnieën, waarvan 3 te paard en 3 per rijwiel, w.o. 2 mitrailleur-eenheden, en één sectie pantserwagens. Een totale sterkte dus, welke omstreeks tweemaal zoo groot is als die van onze Verk.A.

Bij de *Belgische divisie* is een *eskadron te paard* ingedeeld.

Hiermede moge ik de „voyage autour de nos frontières” besluiten.

Indien wij trachten uit het bonte amalgame, opgeleverd door de lichte troepen, die wij in de ure des gevaars tegenover of naast ons kunnen zien, de groote lijnen naar voren te brengen, leidt zulks tot de volgende conclusie.

„In de legers rondom ons voltrekt zich allerwege een diepgaande reorganisatie der lichte troepen, waarbij uit de eenheids-cavalerie de drie klassieke wapensoorten der lichte troepen — dragonders (lichte infanterie), huzaren

¹⁾ Zie bijv. „*Het Vaderland*” van 4 Sept. 1936. Bedoeld zal wel zijn motorisatie en mechanisatie.

(lichte cavalerie) en kurassiers (zware cavalerie) — weder naar voren treden. De kurassiers en huzaren worden meer en meer gevormd door gemechaniseerde eenheden (onderscheidenlijk lichte, tevens snelle vechtwagens of zware pantserwagens en lichte pantserwagens). De dragonders worden gevormd door troepen op auto's (al dan niet terreinauto's), rijwielen, motorrijwielen en paarden. Laatstgenoemd vervoermiddel verdwijnt snel uit de groote lichte eenheden, is eveneens bezig te verdwijnen uit de lichte troepen der korpsen, doch handhaaft zich bij die der divisien.

Door de wederinvoering der kurassiers wordt het dynamisch element in de gevechtsvoering teruggebracht."

IV. DE BIJZONDERE TAAK DER NEDERLANDSCHE LICHT TROEPEN.

Verkennen, beveiligen, rechtstreeks medewerken aan het gevecht, vervolgen en dekken van een terugtocht, ziedaar de taken van lichte troepen, zooals zij blijken uit de krijgvoering van Frederik den Groote en Napoleon en zooals zij zijn neergelegd in ons „Voorschrift Lichte Troepen”.

Tot de vervulling van elk dezer taken kunnen ook onze lichte troepen worden geroepen, maar in het kader onzer landsverdediging treden enkele dezer taken aanmerkelijk meer op den voorgrond dan de andere, zoodat de organisatie onzer lichte troepen in de eerste plaats hierop moet zijn ingericht:

In de Memorie van Antwoord betreffende Hoofdstuk I der Rijksbegrooting voor het jaar 1934 heeft de *Regeering* als *doelstelling van onze weermacht* aangegeven: „*onder alle omstandigheden een zoo groot mogelijk gedeelte van het grondgebied tegen vijandelijke aanvallen — van welke zijde ook — beschermen.*”

Deze verklaring werd afgelegd in verband met uitingen van ongerustheid omtrent gevaren welke de Zuidelijke provinciën zouden bedreigen tengevolge van de krachtige versterking van de Belgische Oostgrens.

Zij vormt dus een plechtige belofte door de Regeering tegenover het Nederlandsche volk afgelegd en indien wij onderzoeken welke taken bij het volbrengen van deze belofte aan de lichte troepen ten deel kunnen vallen, zijn wij dus zeker ons op den bodem der realiteit te bevinden.

In de doelstelling is als van zelf sprekend aangenomen, dat Nederland niet de aanvaller zal wezen doch de aangevallene.

Uit de doelstelling blijkt verder, dat de aanvaller zoo dicht mogelijk bij de grens moet worden tot staan gebracht, d.w.z. bij de eerste ter verdediging geschikte terreinafscheiding die door hem moet worden overschreden. Men behoeft geen strateeg te zijn, om vast te stellen, dat deze terreinafscheiding in vele gevallen zal worden gevormd door een rivier of kanaal.

De aanval zal komen — alle teekenen wijzen hier op — in den vorm van een strategische overvaling.¹⁾

„*La guerre éclatera comme un coup de foudre*”, zooals maarschalk Pétain schreef. Het beste resultaat dat wij dan kunnen bereiken, maar dat wij dan ook *moeten* bereiken, is, dat onze groote lichte eenheid het meest beweeglijke orgaan van ons Veldleger, er in slaagt op het meest bedreigde gedeelte van bedoelde terreinafscheidingen *de reeds ter plaatse aanwezige parate dekkingstroepen* te versterken en aldaar de strategische beveiliging op zich te nemen.

Deze taak primeert dus alle andere en is daarmee tevens de belangrijkste. Falen onze lichte troepen bij de volbrenging hiervan, dan staat te vreezen, dat van de overige taken er geen meer om vervulling zal vragen.

Deze strategische beveiliging draagt tevens indirect bij tot de *strategische verkenning*, want de vijand wordt zoodoende gedwongen zijn krachten te ontplooien en zich aldus te ontmaskeren. Het overige moet in dit opzicht geschieden door het wapen der derde dimensie, de luchtstrijdkrachten.

De strategische overvaling zal ongetwijfeld worden uit-

¹⁾ Zie mijn serie artikelen „De oorlog van morgen” in „De Militaire Spectator” van 1936.

gevoerd met behulp van gemotoriseerde en gemechaniseerde lichte troepen, gesteund door krachtige luchtstrijdkrachten. Zoo schrijft de Fransche „*Notice provisoire sur l'emploi des unités motorisées et mécaniques*”, dat deze eenheden zich in het bijzonder leenen voor „*des actions brutales et soudaines contre un ennemi surpris*”.

Von Cochenhausen plaatst in zijn „*Taktisches Handbuch*” boven het hoofdstuk gewijd aan gemotoriseerde en gepantserde eenheden het veelzeggende motto, ontleend aan von Clausewitz: „*Durch die Schnelligkeit werden viele Masznahmen des Feindes im Keime erstickt*”.

Dat dergelijke strijdkrachten over onze grenzen in ruime en steeds toenemende mate aanwezig zijn, hebben wij in het voorgaande gezien.

Uit een en ander volgt, dat onze groote lichte eenheid in de eerste plaats *geschikt* moet zijn om op *breed front* een *sterke vuurkracht* te ontplooien, in het bijzonder tegenover gepantserde strijdkrachten.

Hare onderdeelen moeten een *groote snelheid* kunnen ontwikkelen om, als het ware in wedloop met den tegenstander, een terreinafscheiding, waarvan zij de bezetting moeten versterken, tijdig te bereiken en daarbij zoo *ongevoelig mogelijk* zijn voor de inwerking van 's vijands *luchtstrijdkrachten*, aangezien in vele gevallen de geboden spoed zal eischen bij dag te marcheeren.

De hoofdonderdeelen moeten bij hun opmarsch worden beveiligd. Zij moeten dus worden voorafgegaan door *veiligheidsorganen*, die nog *grootere snelheid* moeten kunnen ontwikkelen dan de eenheden, die het gros vormen.

Is het den vijand reeds gelukt met vooruit geworpen krachten de hand te leggen op de begeerde terrein-afscheiding of deze zelfs met deelen te overschrijden, dan moeten onze lichte troepen de *gevechtskracht* kunnen ontwikkelen om hen weder terug te drijven.

Deze gevechtskracht moet derhalve gelijkwaardig zijn aan die van den gepantserden tegenstander.

Zijn onze lichte troepen er in geslaagd een verdedigend

scherm te vormen, dan moeten zij 's vijands opmarsch en gereedstelling belemmeren en zodoende den tijd winnen, welke noodig is voor de concentratie der minder beweeglijke deelen van het Veldleger.

Een sterke artilleristische vuurkracht, die zich reeds op grooten afstand kan voelbaar maken is hiertoe onontbeerlijk. Zij is het mede om den strijd te kunnen opnemen met de vijandelijke artillerie en deze te beletten in korten tijd een bres te schieten in het gevormde vuurscherm.

Voorts behoeven onze lichte troepen in deze omstandigheden een sterke mobiele reserve. De verdediging is wel is waar tactisch de sterkste vorm, doch één harer nadeelen is, dat zij het initiatief aan den aanvaller laat en deze daardoor in de gelegenheid stelt om op de gewenschte plaats een overmacht aan middelen samen te trekken. Zulks geldt dubbel tegenover gepantserde strijdkrachten, die zich leenen tot een soepele en snelle krachtsconcentratie. Daarbij komt nog, dat ons licht orgaan zich niet steeds ver genoeg zal kunnen uitbreiden om beide vleugels stevig aan te leunen. Het terrein op een vleugel zal dan dikwijls slechts met zwakke krachten kunnen worden bewaakt.

Leidt een vijandelijke krachtsconcentratie tot een doorbraak of omvatting van het gevormde scherm dan moet de mobiele reserve niet alleen een nieuw vuurscherm kunnen vormen, neen, zij moet mede in staat zijn om door een tegenaanval den vijand weder terug te drijven. Zij moet dus beschikken over aanvalsmiddelen, die gelijkwaardig zijn aan die van den aanvaller.

Men onderschatte vooral de beteekenis van een dergelijken tegenaanval niet. Is 's vijands doorbraak niet te stuiten, dan moeten onze lichte troepen terug. Een terugtocht bij dag tegenover gepantserde strijdkrachten staat echter met zelfvernietiging gelijk. Er is in dergelijke omstandigheden dus alles aan gelegen den vijand in bedwang te houden tot de nacht is aangebroken. Dit is slechts mogelijk, indien hem door goed gerichte tegenaanvallen van gelijkwaardige, zij het numeriek zwakkere krachten respect kan worden afgedwongen. Weet de tegenstander, dat hij in dit

opzicht niets heeft te tvreezen, dan stoot hij „rücksichtslos” door de geslagen bres heen ,keert zich tegen de flanken der neventroepen, snijdt de terugtochtswegen af en dan is het gedaan met onze lichte troepen.

Laten wij dit sombere beeld varen en nemen wij aan, dat onze lichte troepen hun primaire taak hebben kunnen volbrengen. Dat dank zij het mede door hen gevormde scherm het Veldleger heeft kunnen concentreeren en zij door andere troepen zijn afgelost en weder beschikbaar gekomen voor een nieuwe opdracht.

De eerste crisis is dan overwonnen, *de tweede phase onzer landsverdediging* treedt in.

In dit stadium zal ons land waarschijnlijk niet meer alleen staan, doch door den loop der gebeurtenissen in één der kampen zijn gedrongen. Van nauwe aanleuning onzer troepen bij die van onze bondgenooten zal echter nog geen sprake kunnen zijn.

De zelfstandigheidspolitiek onzer Regeering — hoezeer ieder Nederlander ook uit het hart gegrepen — brengt mede, dat in vreedestijd geen militaire afspraken zijn getroffen en de samenwerking met bondgenooten onder 's vijands druk moet worden tot stand gebracht.

Een groote gaping zal waarschijnlijk nog bestaan tuschen hun troepen en de onze. Men denke in dit opzicht aan de geïsoleerde positie van *België* in de eerste Augustusdagen van 1914.

Hier is weder een dankbare en eervolle taak voor onze lichte troepen weggelegd en wederom betreft deze de *strategische beveiliging*, thans van een niet aangeleunde vleugel van het geconcentreerde Veldleger. De omstandigheid is zelfs zeer wel denkbaar, dat het Veldleger in twee hoofdonderdeelen zal moeten concentreeren en meer dan één vleugel om dekking zal vragen.

Ik moge in dit opzicht echter waarschuwen voor versnippering: *wie alles wil dekken, dekt niets*.

Van de uitvoering van deze tweede opdracht geldt vrijwel hetzelfde als werd gezegd van die der eerste. Het zal thans echter minder mogelijk zijn onze lichte eenheid op

te stellen achter een belangrijke waterhindernis en dus treedt het *weerstandsvermogen tegenover gepantserde strijdkrachten* nog meer op den voorgrond.

Voorts zal het nog moeilijker zijn de beide vleugels aan te leunen. De lichte troepen moeten thans meer in de ruimte opereeren en dus doet de behoefte aan krachtige *veiligheidsorganen*, gepantserde voelhoorns, en aan een *mobiele reserve* zich nog meer gevoelen.

Niet alleen een beveiligende taak kan onder deze omstandigheden van onze lichte eenheid worden gevraagd. Neen, thans kan het oogenblik komen, dat zich voor het Veldleger de mogelijkheid biedt door *aanvallend optreden* een succes te bereiken, dat onzen toestand ten goede komt, het moreel verheft en van verstrekkenden invloed kan zijn op het verloop der bondgenootschappelijke operatiën.

Ik denk hierbij bijv. aan een toestand als die van het *Belgische leger bij Antwerpen* in de eerste helft van September 1914, toen het zich bevond in hetgeen Generaal Galet noemt „cette position stratégique incomparable, si voisine à la fois de la communication principale de la droite des armées ennemies et de la mer”¹⁾ en op 12 September een aanval kon worden ondernomen onder omstandigheden, waarvan generaal Galet schrijft: „jamais occasion aussi favorable de prendre l'offensive ne s'était présentée”.²⁾

Bij een dergelijke aanval zal van de lichte troepen worden gevraagd *rechtstreeks ingrijpen in het gevecht*.

Juist zij zullen dan een roemvolle rol kunnen vervullen, want het gaat onder dergelijke omstandigheden om het snel uitbuiten van een zich biedende gelegenheid, die wellicht nimmer meer terug komt. Moge niet van onze lichte troepen gezegd behoeven te worden hetgeen generaal Galet schrijft over de Belgische lichte troepen in die dagen: „Notre cavalerie manqua une occasion unique”.

Hiervoor is noodig *aanvalskracht*, d.w.z. een betrekkelijk

¹⁾ Generaal Galet „S. M. le Roi Albert commandant en chef devant l'invasion allemande”, blz. 232.

²⁾ Idem, blz. 220.

sterke artillerie en gepantserde aanvalsmiddelen. De ruiters van Zorndorf moeten dan ook voor onze lichte troepen een voorbeeld ter navolging vormen en de vergelijking dringt zich te meer op, omdat het ook ons niet zal geoorloofd zijn een succes te bekronen met een vervolging. Een dergelijke vervolging zou ons leger waarschijnlijk brengen in hetgeen de Franschman zoo teekenend noemt „une situation aventurée”. Wij zullen ons tevreden moeten stellen met het toebrengen van een klap zonder meer. Deze kan echter, het zij nog eens herhaald, van onberekenbaar nut zijn, niet alleen voor ons zelf, maar ook voor onze bondgenooten. Vergete men toch niet, dat *wie zich alleen maar passief verdedigt ten ondergang is gedoemd*.

Heeft onze weermacht ook deze tweede crisis doorstaan dan komt het tijdstip, dat zij uit haar geïsoleerde positie wordt verlost, dat zij, *als leger in een legergroep in het kader der bondgenootschappelijke troepen treedt*. Te willen voorspellen wat onder deze omstandigheden de taak zal zijn van onze lichte troepen, zou profetische gaven vereischen.

Ik geloof ook niet, dat zulks noodig is. Hebben onze lichte troepen er krachtig toe bijgedragen het leger door de beide eerste en moeilijkste tijdperken heen te helpen, dan hebben zij het Vaderland wel gediend. Daarop moet dan ook hun organisatie zijn gericht.

Thans enkele woorden over de bijzondere taak der lichte troepen van onze divisiegroepen en divisiën.

De Verk. An. onzer D.G. zullen optreden ter plaatse waar de groote lichte eenheid zich niet bevindt, dan wel nadat deze het front heeft vrijgemaakt. Zulks gevoegd bij de geringe diepte van het operatietooneel en bij de omstandigheid, dat in den aanvang van een gewapend conflict het initiatief noodwendig aan de tegenpartij zal zijn, maakt, dat m.i. ook voor de Verk. An. *de beveiligende taak*, die tevens indirect medewerkt aan de verkenning, *primeert*.

Ook deze lichte eenheden zullen moeten trachten zich zoo spoedig mogelijk meester te maken van een gunstige

terreinafscheiding en zich aldaar moeten vastklampen, om zoodoende de operatieruimte der D.G. veilig te stellen.

Zij zullen daartoe *bij dag* vooruit moeten snellen, om de D.G. gelegenheid te geven zich bij nacht te verplaatsen.

Snelheid van beweging en het *vermogen om een vuurgordijn te vormen, dat mede eenigen tijd weerstand kan bieden aan gepantserde verkenningsorganen der tegenpartij* zijn daartoe vereischt.

Voorts moet de Verk. A. *ijzeren voelhoorns* kunnen uitsteken, om zich aan een gepantserde tegenpartij niet geheel passief over te leveren. Door het hiermede doen van snelle onverwachte stooten kan zij niet alleen waardevolle gegevens verkrijgen, doch mede er toe bijdragen de tegenpartij respect af te dwingen, hem tot voorzichtigheid te nopen en zoodoende te vertragen.

De lichte troepen der divisiën ten slotte zijn in de eerste plaats bestemd om te worden ingedeeld bij veiligheidsafdeelingen, uitgezonden door of op last van den D.C. (voorhoede, achterhoede, flankdekking, voorposten)¹).

Hierbij komt het aan op de *gedetailleerde verkenning* gericht op den vijand en het terrein, op voortdurend uitkijken.

Vatten wij het vorenstaande thans samen tot een tweetal conclusiën, dan luiden deze:

„Onze lichte troepen kunnen worden geroepen tot de vervulling van elk der klassieke taken van dit wapen. Enkele dezer taken treden echter zoodanig op den voorgrond, dat op de vervulling hiervan de organisatie in de eerste plaats moet zijn gericht.

Deze zijn:

Voor de groote lichte eenheid: de strategische veiligheidsdienst, welke indirect bijdraagt tot den strategischen verkenningsdienst, en het rechtstreeks ingrijpen in het gevecht;

Voor de lichte troepen der D.Gn.: de veiligheidsdienst, welke indirect bijdraagt tot den verkenningsdienst;

¹) Zie „Voorschrift lichte troepen” pt. 303.

voor de lichte troepen der divisiën: de gedetailleerde verkenningsdienst.

Rekening houdende met de tegenpartij, die onze lichte troepen tegenover zich kunnen krijgen en met de wijze waarop een toekomstoorlog zal aanvangen (strategische overvalling) volgt uit het vorenstaande, dat deze troepen moeten voldoen aan de volgende eischen.

Voor de groote lichte eenheid: groote snelheid kunnen ontwikkelen ter bereiking van een te bezetten terreinhindernis, daarbij nog snellere verkenningsorganen kunnen uitschuiven; weinig gevoelig zijn voor luchtaanvallen; op breed front een sterke vuurkracht kunnen ontplooiën in het bijzonder tegenover gepantserde strijdkrachten; haar wapenwerking op grooten afstand kunnen doen gevoelen; een zeer snelle mobiele reserve kunnen afzonderen; beschikken over de aanvalskracht noodig voor het doen van tegenaanvallen tegenover gepantserde tegenstanders en voor het — in een later stadium — rechtstreeks ingrijpen in het gevecht.

Voor de lichte troepen der D.Gn.: groote snelheid kunnen ontwikkelen ter bereiking van een te bezetten terreinhindernis; in het operatievak der D.G. een sterk vuurscherm kunnen vormen, mede tegenover gepantserde verkenningsorganen; ijzeren voelhoorns kunnen uitsteken.

Voor de lichte troepen der divisiën: geschiktheid bezitten voor de detail-verkenning gericht op den vijand en het terrein ten bate van onderdeelen, die zich met de snelheid der infanterie verplaatsen of die stilstaan."

V. DE ORGANISATIE VAN ONZE LICHT TROEPEN.

Erkent men de gestelde eischen als juist, dan staat de organisatie onzer lichte troepen daarmee *in hoofdlijnen* vast, al zijn bij de uitwerking nog vele permutaties en combinaties mogelijk.

Vastgesteld dient hoe groot het raam moet worden gespannen waarin wij de o.i. meest doelmatige organisatie willen vatten.

Onze groote lichte eenheid moet o.i. een zoodanige grootte hebben, dat zij uit dien hoofde den strijd kan opnemen met een groote lichte eenheid der ons omringende landen. Wij achten zulks niet alleen een eisch van *moraliteit* tegenover de landszonen, die in eerstbedoelde eenheid dienen, maar vooral achten wij zulks noodzakelijk om onze weermacht haar *preventieve taak* te doen vervullen. Weet een aanvaller, dat hij één — om overmacht te krijgen meer dan één — zijner groote lichte eenheden tegen ons moet inzetten, dan zal zulks hem wellicht weerhouden zich op een zoo gevoelige wijze tegenover den hoofdtegenstander te verzwakken. Weet hij daarentegen, dat onze groote lichte eenheid „onder de maat” is, dan zal hij er licht over denken deze in het voorbijgaan mede op te ruimen.

Zooals wij zagen is bij al onze burens de groote lichte eenheid een *divisie*. Behoudens Engeland, bezitten zij alle meer dan één divisie, België twee divisien vereenigd in een korps met sterke korpstroepen.

Wij alleen komen met een brigade voor den dag. Eerste eisch is dus hiervan te maken een lichte divisie. Om hiertoe te geraken ontbreekt nog zóóveel, dat over meer dan één divisie m.i. niet behoeft te worden gesproken, wil het bereikbare niet uit het oog worden verloren.

Aangezien, zooals wij kortelings uiteen hebben gezet, de divisie in twee deelen moet kunnen optreden, moet zij gemakkelijk in tweeën kunnen worden gesplitst.

In verband hiermede en omdat in de niet gesplitste divisie het brigadeverband m.i. overbodig en dus schadelijk zou zijn, ware een *losse-brigadestaf* in het Divisie St.K. op te nemen.

Bepalen wij thans, op grond der gestelde eischen, de samenstelling der lichte divisie. (Zie *schema 6*).

Wij willen ook hier de drie klassieke wapensoorten der lichte troepen — dragonders, kurassiers en huzaren — onderscheiden.

Aangezien de strategische veiligheidsdienst een defensieve taak is, moet het gros onzer lichte divisie bestaan

uit *dragonders*, welke snel verplaatsbaar moeten zijn en daarbij weinig gevoelig voor luchtaanvallen. Aan deze eischen voldoen *wielrijders*. Het gros ware daarom te vormen uit *twee regimenten wielrijders* ¹⁾ à drie bataljons. Deze „dragonders op rijwiel” dienen een krachtig vuurfront te kunnen vormen mede tegen gepantserde aanvallers en niet zooals onze huidige bataljons wielrijders, hieraan vrijwel weerloos zijn overgeleverd. Toevoeging van een *motorbatterij anti-vechtwagengeschut van twee sectiën à drie stukken aan elk bataljon* acht ik daartoe noodzakelijk.

Een bataljon wielrijders kan over een breedte van omstreeks 1500 m een aaneengesloten vuurscherm vormen van voldoende dichtheid en diepte om weerstand van eenigen duur te bieden. Op deze zelfde frontbreedte kunnen zes anti-vechtwagenkanonnen een aaneengesloten, zij het ondiep, vuurfront vormen tegen gepantserde aanvallers. Voorts waren voor zelfverdediging en ter aanvulling van gapingen in het vuurfront der anti-vechtwagenkanonnen *per compagnie twee tankbuksen* in te deelen, te vervoeren op motorrijwiel met zijspan. Deze tankbuksen vervullen t.o.v. de kanonnen de rol, die de lichte mitrailleurs vervullen t.o.v. de zware mitrailleurs.

Per regiment een compagnie mortieren van 8 in te deelen van 6 stukken, in de eerste plaats ter opvoering van het aanvalsvermogen en voorts ten einde de bataljons ook in de verdediging de beschikking te kunnen geven over krombaanvuurkracht.

Ter vorming van een *zeer snelle mobiele reserve* waren bij de lichte divisie *twee bataljons motorrijders met zijspan* in te deelen.

Deze bataljons te bewapenen met zware mitrailleurs, lichte mitrailleurs en tankbuksen, met een zoo gering mogelijke bediening. Zij vormen dus moderne gemotoriseerde „mitrailleur- tevens tankbuks bataljons”, georganiseerd volgens het beginsel „*veel vuurkracht, weinig menschen*”.

¹⁾ Wij zouden deze regimenten gaarne genoemd willen zien: „*1e Regiment Dragonders*” en „*2e Regiment Dragonders*”.

Ik denk mij *elk dezer bataljons* te bestaan uit:

bataljonstaf en

drie compagnieën,

elke *compagnie* à drie sectiën en

één zw. mitrailleursectie.

De *sectie* bestaande uit:

luitenant-sectiecommandant,

2 motorordonnansen en

5 motoren met zijspan, elk bevattende 3 man.

De bemanning van drie motoren bewapend met een lichte mitrailleur, die van de twee andere motoren met een tankbukuks.

De *zw. mitrailleursectie* zou ik willen doen bestaan uit: 9 motoren met zijspan, medevoerende 4 zware mitrailleurs met bediening, en voorts 3 motorordonnansen.

Eén bataljon zou zodoende over een vuurkracht beschikken van 12 zware mitrailleurs, 27 lichte mitrailleurs en 18 tankbukuks, vervoerd op omstreeks 80 motoren met zijspan en 50 gewone motoren, benevens een korpstrein.

Ook hier zijn uiteraard variaties mogelijk indien slechts worde vastgehouden aan het beginsel: „veel vuurkracht, weinig menschen”.

De aldus samengestelde motorbataljons kunnen zeer snel worden aangetrokken om een doorbraak te stoppen of een omvatting te keeren. De tankbukuks alleen kunnen den strijd echter niet volhouden indien de vijand lichte vechtwagens of zware pantserwagens in het vuur brengt. De Divisiecommandant moet daarom mede de beschikking hebben over een mobiele reserve aan anti-vechtwagengeschat. Tevens is dit noodig om bataljons wielrijders, die op de meest bedreigde plaatsen staan, te kunnen versterken. Hiertoe ware in te deelen een *gemotoriseerde afdeeling anti-vechtwagengeschat* van 3 batterijen à 2 sectiën van 3 stukken.

Dit is voldoende voor indeeling van één batterij bij elk der motorbataljons en van één batterij bij een bataljon wielrijders.

Moet een vuurfront gevormd door een motorbataljon,

al dan niet versterkt met een batterij anti-vechtwagengeschut, langer stand houden, dan dient de mankracht te worden opgevoerd. Zulks zal veelal na het aanbreken van den nacht kunnen en ook moeten geschieden. Voor dit doel ware in te deelen een *bataljon op auto's* bestaande uit vier tirailleur-compagnieën, een compagnie mortieren van 8 en een aantal mitrailleurs tl.

Dit bataljon hetwelk, ondanks indeeling van mitrs. tl., allerminst weinig gevoelig is voor luchtaanvallen, zal in den regel 's nachts moeten worden verplaatst. Het vormt een reserve aan mankracht en krombaanvuurkracht, zooals de motorbataljons een reserve aan vlakbaan-vuurkracht vormen.

Treedt het bataljon zelfstandig op, dan kan het worden versterkt met één of meer motorpelotons.

De beide bataljons motorrijders, het bataljon op auto's en de afdeling anti-vech. geschut waren samen te vatten tot een gemotoriseerd regiment dragonders.¹⁾

Dit regiment vormt, tezamen met de beide regimenten wielrijders (dragonders op rijwielen), een mobiel en krachtig dragonder-element, dat

60 zware mitrailleurs,
318 lichte mitrailleurs,
54 anti-vechtwagenkanonnen en
72 tankbuksen
zou kunnen uitbrengen.

Teneinde haar wapenwerking op grooten afstand te kunnen doen gevoelen en tevens de vijandelijke artillerie krachtdadig te kunnen bestrijden, acht ik uitbreiding van het *K. R. A.* tot een geheel gemotoriseerd korps van 4 Afdelingen noodig, n.l.:

twee afdelingen à drie batterijen, 7 veld voor rechtstreekschen steun der regimenten wielrijders en

¹⁾ Indien de regimenten wielrijders 1ste- en 2de Regiment dragonders worden genoemd, dit regiment te noemen „3de Regiment dragonders.“

twee afdeelingen à twee batterijen, één van 10 hw. en één van 10 veld, voor algemeene opdrachten.

Totaal 10 batterijen.

Veel in verhouding tot wat wij thans bezitten, bescheiden doch m. i. voldoende in vergelijking met het buitenland.

Het *huzaren*-element dient in de divisie te worden vertegenwoordigd door een regiment pantserwagens ¹⁾ van drie eskadrons elk, samengesteld zooals het thans bestaande eskadron, uitgebreid met een commandogroep van drie wagens.

Hiermede kan de divisie in front en op de flanken krachtige ijzeren voelhoorns uitsteken. In vele gevallen zal met verkenning op één vleugel kunnen worden volstaan, doch zal het front twee eskadrons eischen.

Men bedenke voorts, dat, de pantserwagens, bewapend met een kanon, tevens moeten dienen voor beveiliging van marcheerende colonnes der Lichte divisie tegen vijandelijke pantserwagens. Het snelheidsverschil tusschen deze colonnes, zelfs die bestaande uit wielrijders, en het gemotoriseerde anti-vew. geschut is te gering, om de beveiling te doen geschieden door echelonsgewijze van stelling verwiselend anti-vew. geschut.

Ik acht het bijzonder gelukkig, dat al onze pantserwagens bewapend zijn met een *kanon* en derhalve voor niemand uit den weg behoeven te gaan. Zij kunnen door pantsring en bewapening tevens worden beschouwd als een licht soort kurassiers, m.a.w. zijn tot op zekere hoogte mede geschikt voor aanvallend optreden.

Met deze gemechaniseerde huzaren, in de eerste plaats bestemd voor een verkennende taak en niet voor het gevecht, kan echter, zooals uit mijn vorenstaande beschouwingen moge zijn gebleken, niet worden volstaan. Ook onze lichte divisie behoeft *kurassiers*, zij het in bescheiden aantal.

¹⁾ Te noemen „*Regiment Huzaren*”.

Indeeling van een Regiment lichte vechtwagens¹⁾ of, wil men de Fransche aanduiding volgen, een *regiment gevechtspantserwagens* van omstreeks 60 gevechtswagens (commandogroepen der eskadrons inbegrepen) acht ik onontbeerlijk voor het doen van tegenaanvallen tegenover gepantserde aanvallers en voor het rechtstreeks ingrijpen in het gevecht.

De keuze van het materieel zal uiteraard een voorwerp van nauwlettende proefnemingen moeten uitmaken, waarbij het geraden is om met deze beproeving niet te wachten tot de gelden voor aankoop der eerste serie zijn toegestaan.

Op dit tijdstip dient de beproeving te zijn voltooid opdat onverwijld tot aanschaffing kan worden overgegaan. De tijd dringt!!

Ten slotte een enkel woord over den *divisietrein*.

Deze zal in beginsel kunnen zijn samengesteld zooals de huidige brigadetrein der Lt.B.

Eén der onderdeelen zal echter een aanmerkelijke uitbreiding moeten ondergaan, n.l. de ponton- en pionierafdeeling. Splitsing zal daarbij wellicht doelmatig zijn.

De divisie dient te worden voorzien van een groot aantal *mobiele bedrijfsvaardige anti-tankmijnen* met het personeel om deze snel te kunnen uitleggen en z.n. weder opnemen. Hiertoe *één compagnie mijnenleggers* (geheel of gedeeltelijk gevormd door pioniers), voorzien van *omstreeks 5000 mijnen*, te bestemmen lijkt mij een toelaatbaar minimum. Met dit aantal mijnen zou een aaneengesloten mijnenfront van hoogstens omstreeks 3 km kunnen worden gevormd. Men moet zich dus bepalen tot de meest bedreigde plaatsen en de bescherming van de anti-*vew.* wapenen.

Indeeling bij de Lichte divisie van een *vliegtuiggroep* — de lichte troepen in de lucht — moet uiteraard verzekerd zijn. Naar mijn oordeel zou het aanbeveling verdienen organiek een groep in te deelen van beperkter samenstelling dan een huidige vliegtuiggroep, welke zoo noodig uit lucht-

¹⁾ Te noemen „*Regiment Kurassiers*”.

strijdkrachten ter beschikking van den C.V. zou moeten worden versterkt. Voorts zijn een *Afdeeling Lu.A.* en eenige *pelotons mitr.fl.* onontbeerlijk.

Thans volgen de lichte troepen der D. Gn.

Aangezien, zooals wij hebben uiteengezet, verkenning niet de hoofdzaak en nog minder de eenige taak dezer troepen is, zouden wij de oneigelijke naam Verk.A. vervangen willen zien door (*Iste, Ite, IIIe, IVe*) *Afdeeling lichte troepen* bestaande uit:

Staf.

Vbd.A.

Drie compagnieën wielrijders en één mitrailleurcompagnie van 12 stukken. Per compagnie ingedeeld twee tankbuksen.

Motorbatterij anti-vechtwagengeschut van twee sectiën à drie stukken.

Eskadron pantserwagens van drie sectiën à drie wagens.

Sectie auto's met anti-tankmijnen en bedieningspersoneel.

Op deze wijze zou een orgaan werden verkregen dat niet van huis uit zwakker is, dan de overeenkomstige eenheid eener mogelijke tegenpartij en ook overigens voldoet aan de door ons gestelde eischen.

Indien hij zulks noodig oordeelt, kan de D.G.C. de *Afdeeling tijdelijk versterken met een infanterie-bataljon vervoerd op één der compagnieën van het Aut. Bat. der D.G.*

Bij de divisiën zouden wij als licht orgaan willen indeelen een bereden *eskadron huzaren*.

Voor de detailverkenning, welke van deze onderdeelen wordt gevraagd acht ik ruiters verre te verkiezen boven andere verkenningorganen. Hierbij is *het paard* niet enkel vervoermiddel, doch *mededragers van de verkenning*. De ruiter moet verkennen, terwijl hij te paard zit, hoogstens afzitten om een hoog punt te beklimmen en zich dan weder te paard naar een nieuw uitkijkpunt begeven.

Tenslotte enkele woorden over de *Wijzigingen in de*

Vredesorganisatie, welke voor verwezenlijking der geschetste denkbeelden noodig zouden zijn.

Oprichting zou noodig zijn van de volgende eenheden:
Een tweede regiment wielrijders (dragonders).

Uit elk vredesregiment wielrijders (dragonders) zouden bij mobilisatie mede twee der vier afdeelingen bestemd voor de D.Gn. moeten voortkomen, behoudens voor zoover betreft de pantserwagens.

De beide nog ontbrekende *eskadrons pantserwagens*.

Uit de alsdan beschikbare drie eskadrons waren bij mobilisatie mede de vier (zwakkere) eskadrons voor de D.Gn. te vormen.

Organisatie-wijziging zou noodig zijn der volgende bestaande vredeseenheden:

Inkrimping der organisatie van het bestaande *regiment wielrijders (dragonders)* aangezien hieruit bij mobilisatie slechts drie in stede van vier bataljons zouden behoeven te worden gevormd, doch uitbreiding in verband met de noodzakelijkheid ook de batterijen anti-vew. geschut op te leiden en te vormen. De Afdeelingen anti-vew. geschut ware bij mobilisatie te vormen door de beide regimenten wielrijders (dragonders).

Omzetting van een der half-regimenten huzaren in een *gemotoriseerd regiment dragonders*.

Omzetting van een tweede half-regiment huzaren in een *gemechaniseerde regiment kurassiers* (lichte vechtwagens).

De beide overblijvende *half-regimenten* zouden *bereden* moeten blijven en bij mobilisatie, door verdubbeling, de 8 divisie-eskadrons (4 eskadrons en 4 reserve-eskadrons) moeten vormen. Het vredes-mitrailleur-peleton ingedeeld bij een dezer halfregimenten zou derhalve kunnen vervallen. Beter nog ware het, deze twee half-regimenten weder om te zetten in *regimenten* van vier eskadrons. Alsdan zouden alle divisien bij mobilisatie een actief eskadron toegevoegd kunnen krijgen en de reserve-eskadrons beschikbaar komen voor indeeling bij nieuw te vormen groote eenheden.

Het *K.R.A.* zou zoodanig moeten worden uitgebreid, dat

hieruit bij mobilisatie de geschetste organisatie zou kunnen worden gevormd.

Alle lichte troepen dienen m.i. in vreedstijd te ressorteeren onder één inspecteur, den *Inspecteur der Lichte troepen*, tevens *Commandant der Lichte Divisie*.

Voorts behooren n.m.m. alle officieren, res. officieren en onderofficieren der gemechaniseerde huzaren (pantserwagens), der huzaren te paard, der dragonders (gemotoriseerd en wielrijdend gedeelte) en der gemechaniseerde kurassiers (vechtwagens) tot één wapen te behooren, *het wapen der Lichte troepen*. Zulks brengt mede — en deze consequentie dient zich m.i. reeds thans aan — dat aan de K.M.A. en aan één school voor reserve-officieren worden opgeleid *cadetten* en *adsp. res.-officieren der lichte troepen*, die in hun loopbaan afwisselend bij de vier vorengenoemde onderdeelen van het wapen dienen.

Verwezenlijking mijner voorstellen zou ongetwijfeld gelidelijke offers vragen, welke m.i. binnen het bereikbare zullen blijven en voor onze landsverdediging onschatbaar nut zullen afwerpen. *Voor alles is echter noodig uitbreiding van het contingent, zonder welke maatregel* — zooals in de voorgaande lezing van den Generaal Jhr. Alting von Geusau overtuigend in het licht is gesteld — *geen verbetering van onze verachterde defensie kan worden bereikt*.

M. d. V. Ik heb radicale maatregelen bepleit, ik heb deze moeten bepleiten, omdat, naar mijn innige overtuiging, radicale maatregelen noodig zijn om onze van jaar tot jaar anachronistischer wordende lichte troepen te herscheppen in organen, die in de ure des gevaars den vuurproef zullen doorstaan.

Wat echter ook worde gewijzigd, moge de *geest*, die onze lichte troepen te allen tijde heeft beziel, ongewijzigd blijven.

Moge de schoone woorden in vervulling gaan, die, naar aanleiding van de oprichting van het eerste eskadron pantserwagens, een door mij hoog geschat cavalerie-officier in „*De Militaire Spectator*” schreef:

„De Cavalerie, erfgename van de meest roemrijke tradities, heeft de teekenen des tijds verstaan!

Zij staart niet op een verleden, dat nimmer terugkeert, doch wendt haar blik vastberaden naar de toekomst, waar haar nieuwe lauweren wachten.

Beziel met den aanvalsgesest, den drang tot handelen en den vasten wil om te overwinnen, welke het ruiterwapen door alle eeuwen hebben gesierd, stijgt de moderne Nederlandsche huzaar in zijn pantserwagen of op zijn motorrijwiel om met de middelen van *zijn* tijd het parool te volgen, dat *Frederik de Groote* aan zijn cavalerie gaf:

„*Wie der Blitz aus der Wolkenhülle plötzlich herniederfährt, müszt ihr auf den überraschten Feind fallen*”.

STELLINGEN.

1. Lichte troepen moeten zich kenmerken door de combinatie van *snelheid en gevechtskracht*. Zij moeten het dynamisch element in de gevechtsvoering vormen.

Vóór den slag moeten zij operatieruimte en mogelijkheid verschaffen aan de groote eenheid waartoe zij behooren.

In den slag moeten zij op door den Veldheer gekozen plaats en oogenblik, den trillenden weegschaal naar de eigen zijde doen doorslaan.

Na den slag moeten zij de beweging kunnen voortzetten tot 's vijands weerstandsvermogen geheel is vernietigd.

Voor deze uiteenloopende taken vormden de beide grootste veldheeren van den nieuwen tijd *drieërlei soort lichte troepen*: *zwarte gepantserde cavalerie* (kurassiers), *lichte cavalerie* (huzaren) en *lichte- of bereden infanterie* (dragonders).

2. Op het West-Europeesche oorlogstooneel toonden de *eenheids lichte troepen uit de jaren 1914—1918* tegenover niet gepantserde strijdkrachten een soepel weerstandsvermogen, doch zij faalden, door *gebrek aan snelheid en gevechtskracht*, bij hun verkennende taak en nog meer bij het rechtstreeks ingrijpen in den strijd.

Hierdoor ging het dynamisch element uit de gevechtsvoering verloren, hetgeen een der oorzaken was van den stellingoorlog.

3. In de legers rondom ons voltrekt zich een diepgaande reorganisatie der lichte troepen, waarbij *de drie klassieke wapensoorten* weder terugkeeren in den vorm van: *snelle vechtwagens* (kurassiers), *pantserwagens* (huzaren) en *troepen op auto's, rijwielen, motorrijwiel en paarden* (dragonders). Laatstgenoemd vervoermiddel verdwijnt snel uit de groote lichte eenheden, is eveneens bezig te verdwijnen uit de lichte troepen der korpsen, doch handhaaft zich bij die der divisionen.

Door de wederinvoering der kurassiers wordt het dynamische element in de gevechtsvoering teruggebracht.

4. Onze lichte troepen kunnen worden geroepen tot de vervulling van elk der taken van dit wapen. Enkele der *taken* van onze lichte troepen treden echter zoo op den voorgrond, dat de organisatie in de eerste plaats hierop moet zijn gericht.

Voor de groote lichte eenheid: de strategische veiligheidsdienst, welke indirect medewerkt tot den strategischen verkenningsdienst, en het rechtstreeks ingrijpen in het gevecht.

Voor de lichte troepen der D.Gn.: de veiligheidsdienst, welke indirect bijdraagt tot den verkenningsdienst.

Voor de lichte troepen der Divn.: de gedetailleerde verkenningsdienst.

5. Uit het vorenstaande volgt, dat onze lichte troepen moeten voldoen aan de volgende eischen.

Voor de groote lichte eenheid: groote snelheid kunnen ontwikkelen ter bereiking van een te bezetten terreinhindernis, daarbij nog snellere organen kunnen uitschuiven; weinig gevoelig zijn voor luchtaanvallen; op breed front een sterke vuurkracht kunnen ontplooiën, in het bijzonder tegenover gepantserde strijdkrachten; haar wapenwerking op grooten afstand kunnen doen gevoelen; een zeer snelle mobiele reserve kunnen afzonderen; beschikken over de aanvalskracht noodig voor het doen van tegenaanvallen tegenover gepantserde tegenstanders en voor het — in een later stadium — rechtstreeks ingrijpen in het gevecht.

Voor de lichte troepen der D.Gn.: groote snelheid kunnen ontwikkelen ter bereiking van een te bezetten terreinhindernis; in het operatievak der D.G. een sterk vuurscherm kunnen vormen, mede tegenover gepantserde verkenningsorganen; ijzeren voelhoorns kunnen uitsteken.

Voor de lichte troepen der divisien: geschikt zijn voor de detailverkenning ten bate van onderdeelen, die zich met de snelheid der infanterie verplaatsen of die stilstaan.

6. Ter voldoening aan deze eischen moeten onze lichte troepen in hoofdlijnen als volgt zijn georganiseerd.

Bij het Veldleger een Lichte divisie bestaande uit:

St.K. (waarin losse *brigadestaf*).

Twee regimenten wielrijders (dragonders), elk van drie bataljons en een mortiercompagnie, per bataljon een motorbatterij anti-vew. geschut van zes stukken, per compagnie twee tankbuksen.

Een gemotoriseerd regiment (dragonders), van twee bataljons motorrijders één met zijspan bewapend met mitrs. en tankbuksen, één bataljon op auto's en één motor-afdeeling anti-vew. geschut van 18 stukken.

K. R. A., geheel gemotoriseerd, van twee afdeelingen 7 veld à drie batterijen, één afdeeling 10 hw. à twee batterijen en één afdeeling 10 veld à twee batterijen.

Regiment pantserwagens (huzaren) van drie eskadrons à 15 wagens met motorrijders.

Regiment lichte vechtwagens (kurassiers) van omstreeks 60 gevechtswagens.

Divisietrein, waarin afdeeling auto's met mobiele bedrijfsvaardige *anti-tankmijnen* en bedieningspersoneel.

Afdeling luchtafweergeschut, eenige pelotons mitr. tl. Vliegtuig-groep.

*Bij de Divisiegroep een Afdeling lichte troepen bestaande uit drie compagnieën wielrijders en een mitr. comp., een motorbatterij anti-
vw. geschut van zes stukken, een eskadron pantsrswagens à 9
wagens en eenige auto's met anti-tankmijnen en bedieningspersoneel.
Bij de Divisie een eskadron huzaren te paard.*

De Voorzitter:

Ik dank den Kapitein Calmeijer voorloopig voor zijne voordracht en geef thans het woord aan den Majoor Bischoff van Heemskerck.

Majoor Gen. Staf M. R. A. Bischoff van Heemskerck.

Moge ik beginnen met den inleider hulde te brengen voor zijn voordracht.

Hij heeft ons geplaatst te midden van een der brandenste vraagstukken van den modernen oorlog.

Wat zal de invloed zijn van den motor op de organisatie en de wijze van optreden van de weermachten?

Inleider heeft ons een beeld gegeven van de snelle en omvangrijke motorisatie en mechanisatie, die in de legers van de ons omringende mogendheden plaats heeft gevonden en nog steeds plaats vindt.

Bij de bestudeering van het vraagstuk is het geen gemakkelijke taak, om met hetgeen ons uit het buitenland ten deze bereikt, den voor ons juisten koers te bepalen.

In de litteratuur is veel kaf onder het koren, waarheid en fantasie zijn in een smakelijk uitziend mengsel samengebracht. De buitenlandsche organisatiën zijn nog allerminst definitief vastgesteld.

Alom wordt nog gezocht en bevindt men zich eensdeels nog in een stadium van — zij het reeds vergevorderde — proefnemingen, anderdeels in een periode van opbouw, waarin nog slechts een onderdeel van de voorgenomen organisatiën daadwerkelijk reeds bestaat en veranderingen in de toekomst niet uitgesloten mogen worden geacht.

Men moet vooral in het oog houden, dat het gebruik van pantserformaties (zelfstandig) zooals men zich dat tegen-

woordig in den toekomstoorlog voorstelt, geheel afwijkt van het gebruik dat men in 1914—1918 van deze wapens heeft gemaakt.

De techniek is in haar ontwikkeling nog veel verder gekomen, snelheden, bedrijfzekerheid, actie-radius zijn aanmerkelijk vergroot.

Oorlogsonderleving, vooral ook met het oog op de afweermiddelen, even nieuw als het moderne gebruik der pantservoertuigen, is met deze nieuwe organisaties en haar nieuwe tactiek, *nog niet opgedaan*.

Met inleider ben ik van meening, dat de nog steeds voortschrijdende motorisatie der strijdkrachten nog ongekende perspectieven bevat.

Ik behoef er hier wel niet op te wijzen, dat Nederland ten deze wel zéér is achtergebleven en dat het een onafwijsbare eisch is, dat ten spoedigste en in een zéér *snel tempo* ook bij ons een aantal gepantserde éénheden in onze weermacht worden opgericht.

Inleider geeft in zijn voordracht aan, dat overal in de *buitenlandsche* legers het paard uit de groote éénheden lt.tr., snel verdwijnt en nog slechts bij de lt.tr. der Divisiën blijft gehandhaafd.

Ik vermeen echter, voor wat het maken van gevolgtrekkingen betreft, tot eenige voorzichtigheid te moeten raden.

In het buitenland vindt alom een groote uitbreiding van de bewapening plaats, waarbij een koortsachtige wedloop is ontstaan, om binnen zoo kort mogelijken tijd moderne gepantserde éénheden te vormen.

Ik geloof, dat de snelle ontwikkeling van de Duitsche weermacht en de oprichting van de Duitsche pantservedivisiën hiertoe wel de voornaamste drijfveer vormen. Men wil op de hoogte van den tijd blijven en beschikken over strijdmiddelen, gelijkwaardig aan die van een mogelijken tegenstander.

Ik vraag mij af, of de hierna te noemen feiten niet van invloed zijn geweest op de vervanging van cavalerie-onderdeelen door gemotoriseerde en gemechaniseerde verbanden:

1e. Onmogelijk was het, om in korten tijd de nieuw op te richten pantserverbanden van *ge oefend personeel* en *ge oefend kader* te voorzien uit daarvoor uit de burgermaatschappij nieuw op te leiden menschen;

2e. Aangezien men over een in verhouding (vooral in Duitschland was dit het geval) sterke cavalerie beschikte, konden hieruit ge oefende manschappen en ge oefend kader worden verkregen, reeds opgevoed in- en bezielde met den geest, noodig voor den dienst bij pantserverbanden en ge oefend in gelijksoortige tactische opdrachten als aan pantservoertuigen zullen worden verstrekt.

Wanneer men de verhouding van de sterkte van onze lt.tr. en van onze cavalerie tot de sterkte van ons leger vergelijkt met die, welke vroeger in buitenlandsche legers bestond en de verhoudingen daar *thans* heerschend, dan is het aantal lt. tr. bij ons *thans*, nog maar aan den geringen kant.

Is de tijd reeds nu al rijp voor het trekken van vaststaande conclusies, voor wat organisatie en indeeling van moderne lt.tr. betreft?

Ik meen voorshands deze vraag nog ontkennend te moeten beantwoorden.

Frankrijk nam in 1932 met een organisatie bij de manoeuvres een proef. Deze proef werd in 1935 herhaald met een formatie van andere samenstelling. Mag daaruit de conclusie worden getrokken, dat de laatste organisatie, die geheel uit gemotoriseerde verbanden bestond, *de formatie is, die in de toekomst zal worden ingevoerd?* Is een en ander geen toetsen geweest van de Duitse en Engelsche — afwijkende van de tot dusver in Frankrijk heerschende — opvattingen?

Italië nam in 1935 een proef met zg. „snelle“ divisien en een geheel gemotoriseerde eenheid.

Het oordeel over beide formaties was gunstig. Het enorme benzine- en oliegebruik van de gemotoriseerde eenheid wekte echter ongerustheid. Een cavalerie-echelon vormde in de snelle divisien een voornaam en zeer gewaardeerd bestanddeel.

Bij de behandeling van de materie van het vraagstuk door inleider, kan ik mij niet aan den indruk onttrekken, dat hier nog te veel de vraag is gesteld:

„Of cavalerie, òf pantser- en gemotoriseerde verbanden”.

Indertijd stelde men bij ons, toen over de nieuwe organisatie van de cavalerie werd gesproken, ook steeds de vraag: „òf cavalerie òf wielrijders”.

Gelukkig is deze strijdvraag ten onzent beslist en is het geworden: „cavalerie èn wielrijders”.

Zal het in de toekomst nu ook niet worden: „pantser-eenheden èn cavalerie èn wielrijders èn gemotoriseerde infanterie èn motorartillerie?” Omtrent de sterkteverhoudingen van elk dezer onderdeelen in de „lichte” eenheid kan men nader een keuze doen.

Moge ik hier ten aanzien van het pantserdivisie-vraagstuk een zin aanhalen uit het Wetenschappelijk Jaarbericht Krijgswetenschap 1935 van Schout bij Nacht Furstner: „Steeds wanneer in de geschiedenis de techniek een sprong vooruit deed en een nieuw wapen ter beschikking van de tactici stelde, kon men tweeërlei reacties (van de tactisch ongeschoolden) vaststellen: vooreerst een formidabele overschatting van het nieuwe wapen en vervolgens een poging om dat wapen apart van de andere wapens te gebruiken, c.q. te bestrijden.”

Mijne Heeren, deze uitlating meen ik ook op de pantserdivisie te mogen toepassen. Men vergete voorts niet, dat de techniek en tactiek der „afweermiddelen” in volle ontwikkeling is!

Thans kom ik tot de vraag, voor onze weermacht van zoo groot belang: Kan hetgeen voor de organisatie van buitenlandsche Lt.tr. geldt, zonder meer voor de Nederlandsche Lt.tr. van toepassing worden verklaard?

De doelstelling van de buitenlandsche weermachten is wel heel verschillend van die voor ons leger geldende.

De buitenlandsche legers hebben (mede) ten doel om als laatste middel der staatkunde, de — veelal imperialistische

— politieke doelen van hun regeering (hun volk) te helpen bereiken.

Inleider heeft zoo terecht in zijn voordracht de doelstelling van de Nederlandsche weermacht vermeld en den nadruk gelegd op het zuiver en uitsluitend *afwerend* optreden tegenover *aanvallers*, op de verdediging van ons grondgebied!

Hierbij acht inleider de voornaamste taak, of de meest voor de hand liggende, de eerst te volbrengen taak van onze *lt.tr.*: het optreden (afweren) tegenover (van) een strategische overvalling. N.m.m. is dit de taak van onze geheele weermacht, waarbij vanzelfsprekend ook de *lt.tr.* betrokken zijn. De *lt. tr.* alléén, zijn voor deze taak niet berekend.

Ik meen te kunnen afleiden uit hetgeen inleider heeft medegedeeld, dat hij van meening is, dat de *lt.tr.* den eventueel plaats gevonden hebbende strategischen overval zullen moeten keeren en de aanvallers terugwerpen c.q. zoo lang en echec houden, totdat ons veldleger is gemobiliseerd en geconcentreerd en de aanvallers kan aangrijpen. *De organisatie van de lt.tr. moet dus op genoemde taak berusten.*

Hier ben ik van een van inleider afwijkende meening.

Het afweren van de strategische overvalling kan naar mijne meening slechts afdoende geschieden door de verdediging van de grenzen door speciale grenstroepen, zooals in Frankrijk en België geschiedt. De in de nabijheid van onze grens gelegen vredesgarnizoenen zullen steeds op groote sterkte moeten zijn, de territoriale verdediging zal tot in details moeten zijn georganiseerd. De overvalling zal, na vanaf de grens reeds zooveel mogelijk te zijn vertraagd, moeten worden gestopt aan Maas en IJssel. Permanente steunpunten (grensvestingen) zijn hierbij noodig.

Het zijn niet in de eerste plaats de *lt.tr.* die — hoe snel ook — toch van overal uit den lande naar de bedreigde plaats(en) zullen moeten komen, doch ter plaatse in garnizoen zijnde — of uit in de omgeving daarvan wonende dienstplichtigen gevormde — infanterie-onderdeelen, die,

gesteund door *aanwezig* anti-tank-geschut, de strategische overvalling moeten tot staan brengen totdat het veldleger (*w.o. dan in de eerste plaats de lt.tr.*) geheel of gedeeltelijk ter versterking is aangekomen.

Vanaf de eerste grensoverschrijding moet men den vij. opmarsch reeds vertragen.

Zulks kan, bij goede voorbereiding, met weinig menschen en weinig middelen geschieden.

Een tot in details uitgewerkt vernielingsplan, steunende op een nauwkeurige studie van het terrein (waterlopen, breedte, diepte, toestand van de oevers, overgangen) is voor onze grensprovinciën noodig. Men denke zich de verwar-ring, die in de zeer groote autocolonne, die bedrijfsstof-fen, troepen enz. vervoeren en volgen achter de pantser-echelons, kan worden gesticht. Hoe gevoelig zijn pantser-voertuigen en autocolonne niet voor aanvallen van het luchtwapen.

Pantservoertuigen vormen een groot gedeelte van inlei-ders lt. eenheid. Ik vraag mij af, hoe inleider zich voorstelt op te treden tegen de overvallers, die toch wel grootendeels uit paw. en vew. zullen bestaan?

Onze lt. eenheid moet *aanvullend* tegen den vij. optre-den. Immers, *pantservoertuigen hebben een uitgesproken aanvallend karakter!*

Krijgen wij nu de oude „charges” weer terug, ditmaal van paw. en vew. tegen paw. en vew.?

Zal het niet in de eerste plaats noodig zijn, om den vij. „af te grendelen” door het snel naar gunstige punten brengen van *troepen met afweermiddelen?* Dus wrs., inf. op auto's, Mo.art., art. op auto's vervoerd, Cav., enz.

Zal nu onze lt. eenheid, die uit verschillende, min of meer ver van het invalspunt verwijderde garnizoenen sa-mengetrokken zal moeten worden, wel het troependeel zijn, dat het vlugste naar het invalspnt. kan worden gebracht? De troepen op auto's zullen wel evenmin als de auto's zelve, steeds in vrede-stijd aanwezig zijn, zoodat slechts met de paw. en vew. onmiddellijk kan worden opgetreden.

Uit het voorgaande blijkt wel, dat ik de taak van onze lt. eenheid eenigszins anders zie dan inleider.

Strategisch gebruik, vèr voor het eigen veldleger, acht ik normaal uitgesloten.

Ons leger opereert naar mijne meening op Nederlandsch gebied.

De diepte van ons land zal verplaatsingen over grootere afstanden dan pl.m. 40 KM. verwijderd van het gros van het leger, wel niet toelaten.

Ik zie het gebruik van onze groote lt. eenheid slechts in innig verband met het veldleger, *zelfstandig* optreden ver van dit leger verwijderd, kan ik mij slechts bij hooge uitzondering denken.

In ons V.Lt.Tr. staan de taken van onze lt. eenheid juist omschreven: Ik noem: medewerken aan de concentratiedekking van het V.Lr., (hieronder valt ook het medewerken aan het tegengaan van strategische overvalling), optreden op één of beide vleugels van het V.Lr., hetzij door deze vleugel(s) te beveiligen, hetzij door den aanval van het V.Lr. te ondersteunen, het voeren van het vertragend gevecht en de vervolging."

Het grootste deel van deze taken zal een uitgesproken defensief karakter dragen. Bij de uitvoering daarvan zal de lt. eenheid in de eerste plaats zijn blootgesteld aan *aanvallen* van pantservoertuigen. Voor het afweren van deze aanvallen zijn noodig: manoeuvreervaardige troepen *met veel afweermiddelen*.

In den regel zal op een tot de sterkte der lt. troepen in verhouding breed front moeten worden opgetreden, zullen snelle verplaatsingen van reserves *over betrekkelijk korten afstand* en *door het terrein*, (w.o. ook de landwegen te rekenen) noodig zijn.

Troepen vervoerd op auto's — tenzij misschien op *terrein-auto's* — zijn hier zeer zeker niet het aangewezen middel. Autovervoer zal èn door den korten afstand, waarover de verplaatsingen zullen gaan, èn doordat meestal omgerekend zal moeten worden met het oog op het wegennet, terwijl de uitlading op vrij grooten afstand van de in te nemen

stellingen moeten plaats vinden, minder doelmatig zijn.

Hier kan men wielrs. en vooral *cavalerie* niet ontberen. Ook de wielrs. zullen in vele omstandigheden nog moeilijkheden en tijdverlies hebben bij de verplaatsingen vanwege het opvoeren van de rijwielen. De *cavalerie* daarentegen kan haar bewegelijke handpaarden snel aantrekken en afvoeren. Daarmede gaat geen tijd verloren, terwijl de kortste weg door het terrein kan worden gekozen.

Het gebruik van de pantservoertuigen zal zich hier tot de verkenning moeten bepalen.

Bij aanvallend optreden van het veldleger zullen de lt. troepen den aanval moeten ondersteunen door mede op te rukken, c.q. een druk op 's vijands flank(en) en rug uit te oefenen. Hier zullen pantservoertuigen als *ondersteuning* van den aanval door *troepen* noodig zijn.

Bij de vervolging zullen in de eerste plaats pantservoertuigen worden ingezet en kan daaraan in sommige gevallen kortstondig een zelfstandige taak worden opgedragen. (Men houde hier echter in het oog, dat de pantservoertuigen niet *langdurig* in actie kunnen zijn. In het buitenland is men van meening, dat men bij de uitvoering van een aanvalsopdracht, reeds na enkele uren de bemanningen geheel moet verwisselen).

Slechts in nauw verband met *troepen* zullen hier naar m.m. groote resultaten kunnen worden bereikt.

De pantservoertuigen banen voor de volgende troepen den weg, zij moeten de plaatselijke weerstanden breken, de onmiddellijk volgende *troepen* rekenen verder met den vij. af. (gevangenen, enz.).

Bij de vervolging zal men eerst na een aaneenschakeling van plaatselijke gevechten erin slagen om een ernstige ontreddering bij de tegenpartij te doen ontstaan. Hiertoe zal wat men noemt een „loopend gevecht” moeten worden gevoerd, hetgeen slechts kan geschieden door *troepen* in vereeniging met paw. en vew. Bij troepen op auto's vervoerd gaat te veel tijd verloren met het verlaten van de auto's en het weder bemannen van deze. Bovendien kunnen de auto's niet langs alle wegen en niet door het terrein gaan. Ook

wielrs. zullen hier veel tijd verliezen met het achterlaten en weder ophalen van de rijwielen, tenzij men de wielrs. in meerdere echelons gebruikt en telkens versche onderdeelen door de andere heen, kan inzetten (passage de ligne).

De cavalerie is hier weer het wapen dat aan alle eischen voldoet, met hare beweeglijke overal in het terrein steeds snel volgende handpaarden!

Voor het verdragende gevecht geldt hetzelfde als voor de vervolging is opgemerkt. Ook hier zullen paw. en vew. een voorname taak vinden, doch slechts in samenwerking met *troepen*. Het afbreken van het gevecht en de mogelijkheid van veilige terugtocht, die meestal *slechts door het terrein* kan geschieden, doen de cavalerie hier wederom *het wapen* zijn.

Zoodra men in contact is met de tegenpartij — en zal dit in ons leger niet altijd zeer spoedig het geval zijn — is de cavalerie nog altijd het *snelste* wapen. (Zie de manoeuvres 1936. Cavalerie even snel als wrs.).

Uit het voorgaande moge blijken, dat een *sterk cavalerie-echelon bij onze groote lt. eenheid niet kan worden gemist*.

Ten aanzien van de oorlogsorganisatie, die inleider voor onze lt. eenheid noodig acht en de beschouwingen, die hij aan wijziging van onze vredesorganisatie wijdt, moge ik een ernstig woord van waarschuwing doen hooren.

Gooi vooral geen oude schoenen weg voor ge nieuwe hebt!

Wat wij thans aan lt. troepen bezitten is al veel en veel te weinig. De organisatie die inleider zich denkt, zal — buiten beschouwing gelaten, of deze organisatie voor *Nederland* wel de meest gewenschte is — eerst zeer geleidelijk en in de verre toekomst kunnen worden verwezenlijkt.

De organisatie van onze lt. tr. moet noodig en in zeer snel tempo worden verbeterd, de gevechtskracht met *onmiddellijk* aanwezige middelen worden verhoogd.

De artillerie moet worden uitgebreid, anti-tank-geschut in ruime mate aan alle onderdeelen van de lt. tr. worden

toegevoegd. Paw. en vew. moeten zoo spoedig zulks doende is, worden aangeschaft. Een regiment infanterie op auto's (gevorderde) moet bij de groote lt. eenheid worden ingedeeld.

De Brig. trein moet voor wat de Pn.P.A. betreft, geheel worden herzien in den geest als inleider heeft geschetst.

Van de bestaande Lt. B. mag echter onder geen voorwendsel iets worden afgenomen.

De bestaande organisatie moet — althans in de eerste jaren — het raam zijn waarom de verbeteringen worden opgebouwd.

Zoals inleider terecht heeft aangegeven, zal onze lt. eenheid gemakkelijk in tweeën splitsbaar moeten zijn.

Bij reorganisatie-plannen moet men op de basis van het bij ons mogelijke, ik zou zeggen „met de beenen op den grond” blijven staan.

Al hetgeen wij noodig en gewenscht achten, gaat zoover uit boven hetgeen leeken en de politieke partijen in ons vaderland nuttig en noodig achten, dat men met het naar voren brengen van het ideaal zonder méér, niets bereikt. Laat ons beginnen met een tweede regiment wielrs. op te richten, beide regimenten à 3 Bats., met hulpwagens (mortieren en anti-tank-geschut).

Laat ons de Cav. regimenten splitsen in 2 afdeelingen, elk bestaande uit 2 Esk. + M.E. (op wagens), mortieren en anti-tank-geschut.

Door de vredesuitbreiding van de paardensterkte van de Esk. met 20 paarden, kan bij elk Regiment Huzaren een tweede M.E. worden opgericht.

Door enkele menschen méér uit het bestaande contingent voor den dienst bij de zware mitrailleurs op te leiden, is het personeelsvraagstuk zonder eenige kosten overwonnen.

De voor het vervoer van de mitrailleurs noodige patroonwagens zijn nog in de magazijnen beschikbaar.

Voeg aan de Lt.B. toe een pantsercorps, bestaande uit 2 E.Paw., een Esk. Vew., een Bat.-Mo. ridders, een Bat. Inf. op auto's, een of meer Afd. anti-tankgeschut (gemotoriseerd) dan is een organisatie verkregen, die voorloopig op

de hoogte van den tijd is. Het pantser-corps, waarvan het bestaande E.Paw. de kern kan vormen, moet reeds nu worden opgericht en zoo snel zulks mogelijk is, verder worden uitgebouwd.

Met inleider ben ik van meening, dat de divisiën en ook de reserve-brigades over cavalerie zullen moeten beschikken. Een eskadron per Div. (Brig.) zal wel gewenscht zijn.

Doch daarvoor moet men de bij de Lt.B. de *onmisbare Cavalerie* niet gebruiken!

Mocht in de toekomst ook de artillerie der Divisiën gemotoriseerd worden, dan zouden uit alsdan beschikbaar komende paarden bij mobilisatie nog een 4 à 8-tal res. Esks huzaren kunnen worden gevormd.

De ondervinding, dit jaar in September met door de Veldartillerie beschikbaar gestelde inlandsche paarden voor de Bnt. 6-veld van de Regimenten Huzaren opgedaan, heeft aangetoond, dat men inlandsche paarden bij de Cavalerie onderdeelen van de Lt. B. niet kan gebruiken.

De bespanningen door de artillerie geleverd waren na enkele dagen geheel uitgeput en zouden, indien niet onmiddellijk was ingegrepen door beperking van den dienst, voor de verdere uitoefening van den militairen dienst blijvend ongeschikt zijn geworden.

In tegenstelling met die der artillerie, hielden de bespanningen van de patroonwagens van het M.E. zich uitstekend. deze bestonden dan ook uit *Iersche paarden!*

Toch waren door de Artillerie werkelijk goede paarden beschikbaar gesteld.

Hiermede is de reeds in terzake kundige kringen heerschende meening, dat inlanders voor den dienst bij de Cavalerie der Lt.B. ongeschikt zijn, wederom proefondervindelijk bevestigd.

Misschien dat in noodgeval een enkele „Groninger“ (Oldenburger), bij een Bt. 6 veld of M.E. zou kunnen worden ingedeeld.

Voor de bij de Divisiën en de Res. Brigades in te deelen cavalerie, ligt het vraagstuk n.m.m. eenigszins anders. Met het oog op de taak aan deze cavalerie op te dragen, zou

ook van inlandsche paarden gebruik kunnen worden gemaakt, waarbij ik dan in de eerste plaats denk aan de paarden van de landelijke ruiters.

Voor de cavalerie der Divisiën, enz. kan met eenvoudiger ruiters en paarden worden volstaan.

Hoewel ik voorshands van meening ben, dat ook bij de Verk. An. indeeling van cavalerie gewenscht blijft, zou misschien met een organisatie uit wielrs., paw., motorrijders en antitank-geschut kunnen worden volstaan.

Cavalerie is niet te improviseeren.

Men kan haar in enkele dagen afschaffen, doch een 10-tal jaren is zeker noodig om haar weer op te richten!

De (bereden) M.Es. der Huzaren moeten persé behouden blijven, steun van zware Mitrs. kan de cavalerie, waar ook ingedeeld, niet ontberen.

Hoe moet men in de behoefte aan rijpaarden bij oefeningen voorzien, indien men de 5e Esks. opheft? Hoe moet men dan oppassers africhten, hoe rijlessen geven aan onbereden officieren, enz.?

Het is in ons vaderland nog altijd net zoo gesteld als ten tijde van de Zeven Provinciën.

Ook toen werd het leger in tijden, dat men geen buitenslandsch gevaar zag, verwaarloosd. Gelukkig is ons in den lateren tijd een 1672 bespaard gebleven!

Door de gevaren, die door den wedstrijd in bewapening om ons heen en door de politieke constellatie in Europa ontstonden, voelt ons Volk thans, dat verbetering van de weermacht dringend noodig is.

Zonder verzwaring van persoonlijke lasten wordt de verbetering van de *materieele* uitrusting van ons leger echter van nul en geener waarde. Het reeds jaren te zwakke contingent kan de bestaande organisatie niet meer van de noodige menschen voorzien.

Voor de nieuwe formaties, die met het nieuwe materieel zullen moeten worden opgericht, is dan ook geen personeel meer te vinden, tenzij ten koste van de reeds bestaande formaties.

Mijne Heeren, ik acht het van het allergrootste belang,

dat ons volk op juiste wijze worde voorgelicht omtrent de defensie, dat het aan een ieder duidelijk worde, dat het aanbrengen van verbeteringen dringend noodig is en niet naar de toekomst mag worden verschoven.

Deze verbeteringen kunnen slechts geleidelijk worden verkregen.

Door slechts datgene naar voren te brengen wat men noodig en wenschelijk acht en dat in ons land steeds vër zal liggen boven het voor ons *mogelijke*, bereikt men bij de massa niets. Men krijgt zodoende geen geestelijk contact met breede lagen van ons volk. Men vergete niet, dat het volk ten slotte door de beschikbaarstelling van gelden over de legerorganisatie beslist.

Bij het naar voren brengen van datgene, wat van militair standpunt noodig wordt geoordeeld als *eindtoestand*, zal men tevens moeten aangeven, op welke wijze men, *in de eerste plaats door verbetering van het bestaande* en door daarmee gepaard gaande, geleidelijke oprichting en uitbouw van nieuwe formaties, tot een bruikbaar, op moderne leest geschoeid geheel kan komen.

Ons geheele leger heeft ernstige nooden. Een daarvan is te zwakke lt. tr.

Zonder voldoende sterke lt. tr. is geen enkele operatie van het veldleger mogelijk. Daarom moet de verbetering van de lt. tr. ook, zoo al niet op het eerste — dan toch zeker *mede* op het eerste plan staan.

Ik herhaal nog eens, begin toch met hetgeen onmiddellijk en met weinig kosten in de bestaande formaties kan worden bereikt! Zulks sluit verdere moderniseering in de toekomst toch allerminst uit.

Mocht in de toekomst werkelijk onomstootelijk komen vast te staan, dat *alle* Nederlandsche Cavalerie bij de D.Gn., Divn. en res. Brigades zou moeten worden ingedeeld, dan kan deze indeeling bij mobilisatie zonder eenig bezwaar geschieden.

Men hoede zich ervoor, reeds nu al tot een dergelijke versnippering van het wapen der cavalerie een besluit te nemen!

Prématuur vernietigt men zoodoende de cavalerie als wapen, met alle nadeelen voor onze weermacht en den geest der nieuwe lichte troepen daaruit voortvloeiende!

Luitenant-Generaal b.d. H. A. C. Fabius.

M. d. V. Ofschoon het eigenlijk niet in mijne bedoeling heeft gelegen om het woord te voeren na een ambtsperiode, waarin ik mij bij voorkeur buiten de discussies hield, zoo is dit onderwerp — dat een stuk van mijn levenswerk betreft — voor mij een reden, om in uwe vergadering — waar toch deskundig debat op prijs wordt gesteld — niet alleen stilzwijgend toe te luisteren.

Het debat heeft een goede, maar ook een zeer bedenkelijke zijde — omdat het naar buiten veelal den indruk maakt — dat de heeren, die er over oordeelen kunnen in het leger, het niet eens zijn. Dat verzwakt het vertrouwen.

M. d. V. De keurig gestelde en uitgewerkte voordracht van den kapitein Calmeyer heb ik met groote belangstelling gevolgd. Zij is een bewijs van den studiezin en de algemeene militair wetenschappelijke kennis van dezen officier — dien ik om zijne vele bijzondere eigenschappen in den korten tijd, dat ik met hem heb mogen werken, zeer heb leeren waardeeren. Ik dank den inleider in het bijzonder, dat ik zijne voordracht van te voren mocht lezen.

Ik heb den inleider de vraag gesteld, die ik aan ieder zou willen stellen, die zich in het openbaar uitspreekt en wel deze: „Hebt gij geachte inleider ter plaatse overleg gepleegd, waar men deze materie bestudeert en beoefent; hebt gij u op de hoogte gesteld van hetgeen men aldaar vindt en voorstelt?”

Dat is altijd goed — om in het openbaar onnoodige wrijvingspunten te voorkomen.

Ik zeg dit M. d. V., omdat ik meen, dat een overleg vooraf, meer in 's lands belang is en ev. scherpe tegenstellingen in hooge mate zal verzachten. Een leger, waar

nog veel aan moet worden gedaan, heeft dringend behoefte aan uitvoerbare voorstellen, die gemeenschappelijk kunnen worden gesteund.

De majoor Bischoff van Heemskerck heeft meerdere punten in bijzonderheden besproken, waar ik gaarne steun aan verleen, ik moge mij daarom tot enkele algemeene raadgevingen beperken, die ik uit hoofde van eigen ervaring meen te mogen zeggen.

Inleider geeft in een klimmend interessant betoog een duidelijk beeld van de dringende behoefte aan gepantserd materieel en aan voldoende afweermiddelen, in de eerste plaats voor de lichte eenheid. Maar in het betoog M. d. V. mis ik eenigszins de tactische uitvoering van de strategische opdrachten.

Ik zie die opdrachten anders en ik ga daarin mede met hetgeen de majoor Bischoff van Heemskerck heeft gezegd. Als het waar is, dat een divisie in de nabijheid van het gevechtveld cavalerie noodig heeft — zou dan de lichte eenheid voor en tijdens het gevecht deze niet even zoo goed noodig kunnen hebben. Jaar in, jaar uit, hebben we dit steeds op kader oefeningen en manoeuvres uitgewerkt en beproefd.

De snelheid van voorwaarts gaan M. d. V., houdt op, als een actieve tegenstander maatregelen daartegen kan nemen.

Laten we er vooral voor zorgen, dat de zg. strategische overvalling geen nachtmerriën berokkent. Het is niet zoo eenvoudig om met groote gemechaniseerde eenheden te werken.

Een goed voorbereide territoriale verdediging in onze terreinen, met veel afweergeschut is noodzakelijk. Ik denk daarbij aan plaatselijk georganiseerde troepen in den geest van den B. V. L., echter boven de sterkte van de regimenten, die met de hooggenummerde regimenten deze taak kunnen vervullen.

Men heeft plaatselijke verdediging noodig — veel hindernissen en afweergeschut en dan in reserve eenige mo-

biele afdeelingen. Op deze wijze kan men wonderen verrichten.

Een militaire attaché zeide eens tot mij:

„150 à 200 K.M. per dag Generaal — ik geloof er niets van, en zeker niet in uwe terreinen. Een paar kanonnen op verschillende punten, vooral in de diepte geëchelonneerd, goed verdekt opgesteld en het is gedaan, met de groote snelheid en het onderling verband.”

Dit was o.m. het thema van mijne laatste kaderoefening in het terrein en ik geef u de verzekering, dat de handen scheef staan, als men met een gepantserde colonne een aanvalsopdracht krijgt — onze handen M. d. V. staan niet meer scheef, dan die van onze ev. tegenstanders.

Ten slotte ontwikkelt zich aan de periferie van het leger het samentreffen in allerhande terreinen, waar de wapens elkaar kunnen steunen bij de verkenning, de beveiliging, de verbinding en het gevecht.

Het was een Belgisch officier, die zijne stafpositie moest verliezen, omdat hij een stuk had geschreven in: „La Belgique Militaire” over het gemengd gebruik van hippomobile en automobiele onderdeelen der Belgische lichte troepen. Ik heb daar geen geheimen in kunnen vinden, vond het stuk sober, beknopt en logisch en las het met veel waardeering.

Zoude het wel verstandig zijn om tegenover deze organisatie zulk een scherp oordeel uit te spreken. Lichte troepen worden voor het gevecht telkens gegroepeerd en hergegroepeerd — de onderdeelen moeten samen kunnen werken, ook bij detachementen in kleiner verband. Daarom is die organisatie niet zoo onpractisch, ofschoon ik voor mij, evenals inleider, ook aan eene gescheiden organisatie de voorkeur geef.

Men moet de lichte troepen beschouwen, als een leger in het klein, dat bij het gevecht de strategie in het klein toepast en dus, evenals in groot verband, samengesteld is uit verschillende onderdeelen, die elkaar onderling moeten steunen.

Er is toch geen oorlogservaring M. d. V.

Ik geloof, evenmin als de geachte inleider, dat op de cavalerie in het bijzonder het noodlot drukt van onbekwame bevelhebbers, maar wel weet ik, dat de bevelvoering van lichte en snelle troepen uiterst moeilijk is en dikwijls wordt onderschat. De schrijftafel is anders dan de commandopost.

De inleider heeft gezegd, dat de cavalerie in den oorlog van 1914 niet aan de verwachtingen heeft beantwoord, hij heeft echter zelf aangegeven, dat de opleiding en bewapening niet goed waren.

De bajonet ontbrak — er was weinig munitie — zeer weinig artilleriesteun. Dan is het toch wel te begrijpen, dat de cavalerie geen doortastende rol heeft kunnen spelen. En als men de litteratuur er op na slaat, hoe de verschillende regimenten hebben moeten marcheerden, eerst naar de concentratie, daarna voorwaarts en dan plotseling terug, zooals het korps Sordet van de omgeving van Luik tot de Marne (van het korps Conneau leest men hetzelfde), dan is het toch duidelijk, dat er aan het geheel wel iets ontbrak.

In het boek „Vom Doppel Adler zur Roten Fahne“ komt de figuur van Sablin voor; hij voelde dat de opleiding der cavalerie niet goed was, maar hij was te jong en te onervaren, om te zeggen, hoe het wel moest.

In 1900 kwam een Fransch boekje uit „Le combat de la Cavalerie dans la guerre de l'avenir“, een propaganda-boekje voor de opleiding tot het gevecht te voet. Wij hebben dezen strijd ook medegemaakt en geleerd hoe noodig dat was.

Onder de overweldigende eischen, die men stelt voor een verbeterde uitrusting van het leger, zoude ik in de eerste plaats willen vragen: Geef een grooter contingent en meer vliegtuigen, en geef in groote getale antiluchtvaartgeschut en antitankgeschut ev. tot een bedrag van 25 millioen. Dan is ook de territoriale verdediging verzekerd en vormt Nederland een defensieve kracht, waar

ieder respect voor heeft; dan zijn we tevens van de angstpsychose der strategische overvalling genezen.

Vergeet niet, dat het Nederlandsche volk per jaar meer dan 400 miljoen gulden uitgeeft aan tabak en alcohol.

En M. d. V. er is toch ook nog een Inlichtingendienst. Gedurende de mobilisatiejaren heb ik de eer gehad aan het hoofd van dezen dienst te staan; zoo geheel onverwacht komt de vijand niet over de grenzen in tijden van politieke spanningen.

Tenslotte nog deze opmerking of raad.

Heb ik hier niet gestaan M. d. V., nu 14 jaar geleden, om het goed recht te betoogen van een wapen, dat naar buiten als duur gold en waar zonder blozen 3 miljoen meer voor werd gerekend, dan de begrooting aangaf?

Heb ik toen niet hier gestaan en betoogd, dat de cavalerie geen 9, maar slechts 6 miljoen kostte en heb ik niet eerlijk en onbevangen 3 miljoen onnoodige uitgaven aangegeven — die gemakkelijk bezuinigd konden worden om de cavalerie te kunnen behouden? En nu wordt aan dit minimum weer getornd.

Heeft men uit de geschiedenis niet geleerd, dat het zeer ongewenscht is om een alternatief te stellen? Men heeft toen al mijn eerlijk uitgezochte bezuinigingen toegepast en toch de cavalerie gehalveerd. Van de Nederlandsche cavalerie — hoe men die ook gebruiken wil — kan nu niet meer geofferd worden.

Gemotoriseerde eenheden in grooter verband hebben we nog niet, het buitenland neemt zelfs nog proeven en ervaring ontbreekt.

Daarom — schaf aan, wat noodig is, schaf niets meer af en verander voorloopig niets in de organisatie, zolang men niet over voldoende ervaring beschikt; houdt deze zoo soepel mogelijk en neem niet zoo spoedig een conclusie.

Door den C.Lt.B. is aan den M. v. D. een toekomstorganisatie voorgelegd — waarin naast elkaar een gemotoriseerde —, een wielrijders- en een cavalerie brigade zijn opgenomen, alsmede een gereorganiseerd K.R.A. (paarden- en motortractie) en de trein.

M. d. V. Ik hoop, dat de geachte inleider, dien ik om zijn algemeene kennis, arbeid en persoon zoo hoog acht, mij begrijpen wil, dat ik in mijn pleidooi getracht heb de verschilpunten zoo weinig scherp mogelijk naar voren te doen treden.

Ik dank U, M. d. V.

Kolonel J. J. van Santen: Mijnheer de Voorzitter, Excellentie's, Mijne Heeren!

Zeer gaarne sluit ik mij aan bij de hulde, den geachten Inleider reeds door de vorige sprekers gebracht voor zijne frissche voordracht, welke ook ik met klimmende belangstelling heb aangehoord. Deze voordracht heeft de bekoring van het nieuwe — opent verschieten voor onze lichte troepen.

Ten volle kan ik dan ook instemmen met Inleiders be-
toog, dat moderniseering van de lichte troepen door ver-
hooging van vuurkracht, snelheid en pantsering urgent is.

Des te meer gevoel ik het als een ondankbare taak, hier een tegenwerping te moeten maken, evenals de beide vorige sprekers te moeten manen tot voorzichtigheid, want ook bij mij is een zekere bezorgdheid, ontstaan bij het lezen van Inleider's stellingen, ook thans nog niet ge-
weken.

Wij behoeven ons over deze stellingen n.l. geen illusie te maken: zij luiden de doods-klok over het cavaleriepaard. Deze stellingen werpen den voorstanders van integrale afschaffing van de eigenlijke cavalerie de argumen-
ten in den schoot, nu de huzaren te paard worden teruggedrongen naar de verkennende organen der divisiën. Hoezeer velen Uwer met mij voor de detailverkenningen ten behoeve van de divisiën de voorkeur zullen geven aan het ruiterswapen boven de wielrijders, zoo dringt zich toch de vraag op, hoe men de twijfelaars zal overtuigen van de onmisbaarheid van eerstgenoemd element voor het beoogde doel, waar wij het al zoovele jaren zonder een enkelen huzaar in de divisiën hebben moeten stellen?

Ook kan ik niet verhelen, dat ik met eenige beklemming in het eerste deel der rede gebruik en organisatie van de groote eenheden der lichte troepen zag ontwikkeld naar buitenlandsch voorbeeld. Dit moge doeltreffend zijn voor divisiegroepen en divisien, die, aangewezen op een beperkte terreinstrook, daarbinnen overeenkomstige opdrachten zullen moeten volvoeren als buitenlandsche overeenkomstige groote eenheden — een lichte divisie of brigade heeft een taak, welke ten nauwste is saamgeweven met die van het Veldleger als geheel, welk leger ten onzent niet in de eerste plaats behoeft te worden ingezet in denzelfden zin als de legers der groote mogendheden. Het naar Fransch voorbeeld vooropstellen van het gebruik voor strategische veiligheid, culmineerend in het: „vooruit, zoover het terrein vrij is”, kan ik dan ook op grond van mijn inzicht omtrent het optreden van het Veldleger onmogelijk aanbevelen, en het is mij een groote voldoening, dat in dit opzicht de eerste debater aan mijn zijde staat.

Tot mijne geruststelling plaatste de geachte inleider zich in het tweede deel zijner voordracht op zuiver nationalen grondslag, zoodat de uitspraak der Regeering omtrent de taak der Weermacht uitgangspunt is van zijne beschouwingen. Waar hij echter de verschillende opdrachten, door de Nederlandsche groote eenheid van lichte troepen uit te voeren, in volgorde van belangrijkheid opnoemt, acht ik het van belang, deze te bezien en zulks te meer, omdat volgens inleider de belangrijkste taak grondslag van de organisatie moet zijn.

Bedoeld zal zijn, dat de organisatie de uitvoering van deze taak in de eerste plaats mogelijk moet maken, doch dat de noodzakelijkheid van andere uit te voeren opdrachten daarbij moet worden bezien. Dat de belangrijkste taak die zoude zijn, welke in tijdsorde het eerst aan de beurt komt, kan ik niet onderschrijven.

Een en ander voert ons echter op het gebied van de landsverdediging, welk onderwerp hier bezwaarlijk kan worden behandeld. Ik volsta daarom, de bezwaren van Majoor Bischoff van Heemskerck tegen de in de eerste

plaats gestelde taak, n.l. het versterken van de grensverdediging, te ondersteunen.

Ook de in de tweede plaats genoemde taak, n.l. beveiliging van een niet aangeleunden vleugel van het Veldleger, kan mij weinig bekoren. Ik zou het Veldleger, wanneer er gestreden moet worden, niet gaarne in eene zoodanige opstelling zien, die ik beschouw als wat Inleider noemde „une position délicate”.

Mijne ervaring van vele oefeningen is, dat het Veldleger in de eerste plaats in staat moet zijn, zich buiten de duurzame stellingen te handhaven, en nu is de eerste merkwaardigheid, waarop ik wil wijzen, deze, dat de plaats van de Lichte Brigade dan in den regel niet is vóór het Veldleger, waar meestal ruimte (naar voren) ontbreekt, maar deze groote eenheid — juist omdat in een klein land de verhouding van de beschikbare troepensterkte tot de te bezetten frontbreedte altijd ongunstig zal zijn — geroepen wordt om op te treden in het vak van die ééne divisiegroep, die wij juist te kort komen en daarbij dan nog in een zeer breed vak.

Zie ik daarom op grond van ervaring de verdediging op een breed front als de waarschijnlijkste en noodzakelijkste taak, ook van de groote eenheid van lichte troepen, zoo komt als tweede merkwaardigheid daarbij, alweer op grond van de ervaring, dat het terrein, waarin dan moet worden opgetreden, meestal bij uitstek geschikt is voor de cavalerie.

Ook de Majoor Bischoff van Heemskerck stelt de verdediging op een breed front voorop, maar nu is de derde merkwaardigheid, dat deze spreker de onmisbaarheid van huzaren te paard concludeert uit den noodzaak van oprukken — dwars door het terrein — *naar voren* — (n.l. van reserves), terwijl ik, hoewel dit optreden ook noodzakelijk achtend, toch op den voorgrond stel: het zich losmaken van den vijand, dus de beweging *naar achteren*. Men denke slechts aan de vertragende gevechten, waarbij troepen tot het laatst aan den vijand blijven, maar dan ook zich gelijktijdig moeten losmaken, waarbij — indien dit bij daglicht

moet plaats vinden — de kleinste afdeelingen, de groepen, tegelijk recht achteruit door het terrein zich moeten vrijmaken en daarna door de groote snelheid een voorsprong op den vijand moeten verkrijgen. Dezelfde handelwijze zal noodig kunnen zijn bij de verdediging van breede fronten, wanneer afdeelingen uit het front genomen en elders ingezet moeten worden.

In de door mij hiervoren bedoelde terreinen, waar in het ongerepte hei- en boschgebied wegen en paden nog schaarsch zijn, zie ik nog steeds het cavaleriepaard als het enig mogelijke middel van verplaatsing.

In de organisatie, die inleider ons op het witte doek heeft laten zien, zag ik met groote instemming het door hem zeer juist genoemde „dragonder” element overheerschen, d.w.z. vuurkracht, op eenige wijze mobiel gemaakt. De drie wijzen van verplaatsing, n.l. het rijwiel, het motorrijwiel en de auto bieden alle het voordeel, dat zij aanwezig en ingeleefd zijn in de burgermaatschappij, zoodat aanschaffing en aanvulling zonder groote kosten zijn verzekerd. Geen van deze drie voldoet echter n.m.m. aan de eischen, gesteld door de hierboven omschreven vechtwijze.

Zou men voor het noodzakelijke vierde middel van verplaatsing een mechanisch vervoermiddel kiezen, zoo zal dit misschien eerst nog geconstrueerd, maar zeker beproefd moeten worden, terwijl aanschaffing en aanvulling groote kosten medebrengen. Deze meerdere kosten zou ik, althans voorloopig, willen vermijden, waar immers voor de noodzakelijke andere elementen, door Inleider het „huzaren”- en het „kurassiers” element genoemd en, vooral niet te vergeten: voor de verdediging tegen lucht- en gepantserde strijdkrachten veel wordt gevergd. Waar echter ook de geachte Inleider de huzaren te paard in de organisatie van de lichte troepen nog niet kan missen, sluit ik mij gaarne aan bij de waarschuwing van den Generaal Fabius, door den eersten debater meer populair omschreven als: geen oude schoenen weggoeien, voor men nieuwe heeft.

Ik zou dus, zij het voorloopig, de regimenten huzaren te paard in het lichaam van de gemoderniseerde groote een-

heid van lichte troepen willen zien gehandhaafd, totdat het cavaleriepaard in zijne bijzondere eigenschappen door een doeltreffend en aanwezig mechanisch vervoermiddel kan worden vervangen.

Kapitein van den Generalen Staf B. R. P. F. Hasselman.

Mijnheer de Voorzitter,

Mag ik beginnen met mijn dank te betuigen aan den geachten spreker voor de groote bereidwilligheid, waarmede hij het manuscript van zijn voordracht te voren aan mij ter inzage heeft gegeven, waardoor het mij in hooge mate gemakkelijk is gemaakt om aan de gedachtenwisseling van hedenavond deel te nemen.

Ik veroorloof mij dan allereerst mijn ouderen collega mijn oprechte hulde te brengen voor de wijze, waarop hij het hedenavond aan de orde zijnde en zoozeer de belangstelling verdienende, doch daarom niet minder moeilijke onderwerp heeft bestudeerd en behandeld.

Met stijgende belangstelling en met zeer groote instemming heb ik de beschouwingen van den inleider aangehoord.

Wanneer ik dan ook aan U, M. d. V., heb verzocht mij, niettegenstaande het reeds vergevorderde uur, wel voor enkele minuten het woord te willen verleen, is dat niet zoozeer om met den geachten inleider in debat te treden, als wel om mijn instemming te betuigen met het door hem gehouden betoog, dat ik geheel kan onderschrijven.

Ik wil daarmede niet zeggen, dat ik, met betrekking tot alle bijzonderheden van de door den inleider uitgewerkte organisatie, geheel aan zijn zijde zou staan.

Maar, M. d. V., op een pantserwagen, een tankbuks of een motorrij wiel meer of minder komt het ook niet aan. Ik zou, door voor dergelijke luttel en van weinig belang zijnde verschilpunten uw aandacht te vragen, slechts vreezen het betoog van den inleider te verzwakken.

Waar het wél op aan komt, is, dat de organisatie van onze lichte troepen een anachronisme dreigt te worden en dat verbetering van deze organisatie urgent is.

Allerwege in de ons land omringende Rijken is het streven merkbaar om de cavalerie, voor zooveel dat wapen is opgenomen in de organisatie van de groote lichte (snelle) eenheden, te motoriseeren; aan de bereden onderdeelen denkt men uitsluitend een taak toe in het verband der (infanterie-) divisiën. Het is, zeker na het betoog van den spreker van hedenavond, niet aan twijfel onderhevig, althans voor mij, of wij zullen dit voorbeeld moeten volgen.

Aangezien inmiddels de 8 bereden eskadrons, welke wij thans bezitten, maar juist voldoende zijn om te voorzien in de behoefte aan bereden lichte troepen voor de divisiën, zal h.t.l. van een *omzetting* van de bereden eskadrons in gemotoriseerde, al dan niet gepantserde, eenheden — althans voor het tegenwoordige — geen sprake kunnen zijn, doch zal de organisatie van de cavalerie met gemotoriseerde, al dan niet gepantserde, eenheden moeten worden *uitgebreid*.

Ik zou er dan ook bepaald de voorkeur aan geven de bestaande 4 halfregimenten om te zetten in 4 regimenten, elk in te deelen bij een der (vredes-)divisiën. Elk regiment zou dan bij mobilisatie zoowel de beide (bereden) divisie-eskadrons als het regiment divisiegroeps-lichte-troepen moeten formeeren; de vredesorganisatie van het regiment en de regeling van de opleiding zouden hiermede in overeenstemming gebracht moeten worden. Ik denk mij derhalve in de oorlogsorganisatie bij elke D.G. een regiment huzaren, waarvan 2 eskadrons (de bereden eskadrons) elk als het ware gedetacheerd zijn bij een divisie; het is dan tevens op eenvoudige wijze mogelijk om, wanneer de tactische omstandigheden of de aard van het terrein zulks gewenscht mochten maken, het regiment op een andere wijze te groepeeren en bijv. aan één der divisiën uitsluitend bereden, aan de andere divisie uitsluitend wielrijders-onderdeelen toe te wijzen. Door een dergelijke organisatie zouden voorts de bij mobilisatie als D.G.C. optredende

autoriteiten reeds in vreedetijd bemoeienis verkrijgen met de lichte troepen hunner divisiegroep.

Onder de bevelen van den C.Lt.B. — in de toekomst C.Lt.Div. — tevens optredend als Inspecteur der cavalerie en der wielrijders, zouden dan, behalve de beide regimenten wielrijders en het Korps rijdende artillerie, de nieuw op te richten cavalerieregimenten n.l. het regiment pantserwagens, de beide regimenten motorrijders — tevens bestemd om bij mobilisatie de eenheden op auto's te formeeren — zoomede het regiment vechtwagens moeten ressorteeren.

De reserve-eskadrons zouden dan bestemd kunnen worden voor indeeling bij reserve-eenheden, dan wel uit de organisatie kunnen verdwijnen. In het laatste geval zouden de daardoor beschikbaar komende paarden kunnen worden gebezigd om het aantal ruiters per eskadron te versterken, een versterking, waaraan dringend behoefte bestaat.

Maar hoe dan ook, tot een reorganisatie in modernen zin van onze lichte troepen, waaronder te verstaan een *uitbreiding van het wapen der cavalerie met gemotoriseerde, al dan niet gepantserde eenheden*, zal het moeten komen.

De cavalerie voelt dat zij, ondanks alle krachtsinspanning, in haar huidige samenstelling niet meer ten volle beantwoordt aan de eischen, welke de moderne oorlogvoering stelt. Door dat haar de moderne strijd- en vervoermiddelen ontbreken, ziet zij zich de gelegenheid ontnomen haar krachten te ontplooien.

De cavalerie vraagt thans, dat haar niet langer de middelen worden onthouden om haar historische taak te vervullen.

Zij vraagt, naast het bestaande geringe en voorshands onontbeerlijke aantal bereden eskadrons, om eskadrons pantserwagens, om eskadrons motorrijders en om vechtwageneenheden.

Nog schijnt hier en daar twijfel te bestaan of, indien tot het oprichten van eenheden pantserwagens, vechtwagens of motorrijders wordt overgegaan, deze eenheden inder-

daad tot de cavalerie moeten behooren. Ik voor mij beantwoord deze vraag zonder voorbehoud bevestigend. Immers, niet het *vervoermiddel* en ook niet de *bewapening* is beslissend voor het karakter van een wapen, maar de *taak*. Niemand denkt er over de motorartillerie bij het Korps motordienst in te deelen; evenmin denkt iemand er aan de mortieren van 8 (krombaanvuurmonden) bij de artillerie in te deelen of de pioniers (met karabijn bewapende onberekende soldaten) bij de infanterie.

De *taak* van de cavalerie, waaraan zij tevens haar bestaansrecht ontleent: verkennen, beveiligen en strijden ten bate van de overige onderdeelen van de strijdmacht, is dezelfde gebleven en zal, zoolang er oorlog gevoerd wordt, dezelfde blijven. Steeds toch zal behoefte bestaan aan een snel verplaatsbare, over een behoorlijke gevechtskracht beschikkende troepen, bestemd om hetzij den vijand te verkennen, hetzij de eigen hoofdmacht te beveiligen door 's vijands verkenningen te beletten en 's vijands opmarsch te vertragen, hetzij verrassend tegen 's vijands flank of rug in te grijpen. Welk *vervoermiddel* deze troepen bezigen, hetzij het paard, het rijwiel, het motorrijwiel, de auto of de terreinauto (al dan niet gepantserd) en met welk *wapen* deze troepen den strijd voeren, hetzij met de sabel, de karabijn, den mitrailleur of het kanon, dit alles is in wezen onverschillig. Steeds echter zullen deze troepen zelfstandig en op grooten afstand van de hoofdmacht van het leger, onder snel wisselende omstandigheden en terwijl de tactische toestand veelal onvoldoende is opgehelderd, moeten optreden; zij zullen zonder steun van andere troepen het gevecht moeten voeren waarbij hun vleugels meestal niet aangeleund en de in te nemen fronten veelal breed zullen zijn. Dit alles stelt bijzondere eischen zoowel aan de commandanten van alle rangen als aan den troep en veronderstelt bepaalde karaktereigenschappen, militaire deugden en bekwaamheden, welke als specifiek „cavaleristisch” werden, worden en zullen worden aangemerkt.

Daarom behooren de gemotoriseerde, gepantserde strijdkrachten deel uit te maken van de cavalerie.

Reeds werd de eerste schrede gezet. 1 April 1936 — gloriëdag voor de cavalerie, toen, voor het eerst sedert jaren, nieuw bloed in het wapen kwam — deed het eerste eskadron pantserwagens zijn intrede, terwijl voor het materieel voor een tweede dergelijke eenheid de benodigde gelden zijn aangevraagd.

Inderdaad, zooals de inleider in het slot van zijn voordracht heeft opgemerkt, de cavalerie heeft de teekenen des tijds verstaan.

Moge het wapen voortgaan zich te ontwikkelen, in de richting welke de inleider heeft aangewezen, tot wat het moet worden: een waarlijk moderne cavalerie.

Kapitein Calmeyer.

M. d. V.

Ik stel het op prijs de geachte sprekers van zoo even nog met een kort woord te mogen beantwoorden en hun te bedanken voor de vriendelijke woorden tot bij gericht.

Mag ik dan, in afwijking van de hiërarchieke volgorde, mij het eerst richten tot mijn collega Hasselman, die mij zijn zeer gewaardeerden steun is komen verleen. Het spreekt van zelf, dat instemming van deze zijde, van een officier van den Generalen Staf afkomstig uit het wapen der cavalerie en destijds, als expert betreffende het optreden van lichte troepen, benoemd in de Tactische reglementencommissie, door mij van bijzondere waarde wordt geacht.

Het eenige verschilpunt — als ik het zoo moet noemen — door spr. naar voren gebracht, betreft de *vredesorganisatie*, terwijl de heer Hasselman voorts, in verband hiermede, in de *oorlogsorganisatie* de lichte troepen van een D.G. en haar beide divisiën tot één regiment wil samenvatten, waarvan de beide bereden eskadrons als het ware gedetacheerd zijn bij de divisiën. Welnu, ik aarzel niet zulks een zeer elegante oplossing te noemen, waarmede ik volledig kan instemmen.

Dan de Majoor Bischoff van Heemskerck. Ik geloof, dat

het verschil tusschen den Majoor en mij niet zoo groot is als het aanvankelijk scheen. Mag ik, om zulks te bewijzen, uit het slot van hetgeen door den Majoor te berde werd gebracht lichten hetgeen de Majoor nu eigenlijk wil?

„Laat ons beginnen — zei de geachte spr. — met een tweede regiment wielrijders op te richten, beide regimenten à 3 Bats., met hulpwagens (mr. en anti-tank geschut).

Laat ons de Cav. regimenten splitsen in 2 afdeelingen, elk bestaande uit 2 Esks. + M.E. (op wagens) en anti-tank-geschut en mortieren.

Voeg aan de Lt.B. toe een pantserkorps, bestaande uit twee E.Paw., een Esk. Vew., een Bat. motorrijders, een Bat. Inf. op auto's, — elders sprak de Majoor van een heel regiment —, een of meer Afdn. anti-tankgeschut (gemo-toriseerd), dan is een organisatie verkregen, die voor-loopig op de hoogte van den tijd is. Het pantserkorps, waarvan het bestaande E. Paw., de kern kan vormen, moet reeds nu worden opgericht en zoo snel zulks moge-lijk is, verder worden uitgebouwd."

Hieruit blijkt dus, dat Majoor Bischoff van Heems-kerck eigenlijk alles wil, wat ik ook wil, doch bij dit alles wil hij ook de cavalerie in de groote lichte eenheid hand-haven.

„Pantser-eenheden en cavalerie en wielrijders en gemo-toriseerde infanterie en motorartillerie", zeide de Majoor elders.

Ik kan in dit opzicht slechts herhalen wat ik heb ge-zegd t. a. v. de bereden cavalerie in de Fransche „Cava-lerie divisie type 1932": „Ik beklaag bereden cavalerie, die in dit heterogene gezelschap moet mederijden". Zij is daar noch wat betreft snelheid, noch wat be-treft uithoudingsvermogen, noch ingevolge haar gevoe-ligereheid voor vuur en voor luchtaanvallen op haar plaats. Het paard dient hier uitsluitend als transportmiddel en hoe kan men in onze dagen nu volhouden, dat het paard een geschikt transportmiddel is voor massavervoer van strijders en dat nog wel door zônes, die onder vijande-lijk vuur liggen?

Maar, zegt Majoor Bischoff van Heemskerck, het paard is zoo geschikt om eenheden dwars door het terrein te verplaatsen. Allereerst moet ik hierbij opmerken, dat zulks — indien het juist ware — slechts geldt voor een deel der beide regimenten bereden cavalerie, die Majoor Bischoff in de groote lichte eenheid wil handhaven. Deze toch zouden elk samengesteld moeten zijn uit 2 bereden eskadrons + M. E. op wagens + anti-tank geschut en mortieren, laatstgenoemde wapenen vermoedelijk respectievelijk gemotoriseerd en op auto's. Van dit geheel, dat — het moge terloops worden opgemerkt — 7 hoogere staven noodig heeft om in beweging te komen (Cav. Co., 2 Reg. staven, 4 Afd. staven), zouden dus slechts 8 eskadrons, zonder zw. mitrs., zonder mr. en zonder anti-vew. geschut, van de beweeglijkheid door het terrein kunnen profiteren. En wat nu deze beweeglijkheid betreft, zou het daarmee bij ons anders staan dan in 1914 in België en Frankrijk? Zijn er bij ons geen perceel-afsluitingen, draineerwerken, spoorwegdijken, fabrieksmuren, kanalen en andere kunstwerken? Voor patrouilles ben ik van deze beweeglijkheid overtuigd, voor grootere afdelingen — en daar gaat het hier om — ontken ik haar.

De Kolonel van Santen heeft speciaal in dit opzicht het betoog van Majoor Bischoff van Heemskerck onderstreept en gezegd, dat een voertuigje hetwelk de bereden cavalerie als terrein-wapen zou kunnen vervangen — in het bijzonder bij het verdragend gevecht — nog moet worden uitgevonden.

Ik geloof, Kolonel, dat dit al lang uitgevonden is. Het motorrijwiel met zijspan kan zich evenzeer als het paard langs landwegen bewegen. Als de bedieningsmanschappen van den mitrailleur of de tankbuks met hun wapenen zijn uitgestegen, kan de motorrijder wegrijden, om in een volgend stadium de uitgestegen strijders weder op te nemen, juist zooals zulks geschiedt met handpaarden. Zeker, de beweeglijkheid door het terrein is beperkt door heggen, slooten en andere afsluitingen, maar in dit opzicht is het met paarden niet veel beter gesteld.

Generaal Fabius heeft mij een gewetensvraag gesteld. „Hebt gij — vroeg de Generaal — bij het samenstellen van Uw voordracht contact opgenomen met bureau's of autoriteiten, teneinde te weten te komen waarom de vorige I. d. C. andere voorstellen heeft ingediend?” Nu de Generaal deze voorstellen zelf in het geding brengt, mag ik wel zeggen, dat ik mij hiervan op de hoogte heb gesteld. Ik heb voorts mijn oordeel getoetst aan dat van verschillende officieren, behoorende tot of afkomstig uit het wapen, dat tot voor enkele weken onder de bevelen van den Generaal stond en de denkbelden van den huidige Inspecteur nauwlettend bestudeerd uit diens bijdragen in het „*Wetenschappelijk Jaarbericht*”.

Voorts vroeg de Generaal mij: „Als het waar is, dat in het gevecht de divisie behoefte heeft aan cavalerie, waarom hebben de lichte troepen dit dan niet?” Hierop antwoord ik: „In het gevecht, als het vuur over het slagveld strijkt, hebben de divisieën hieraan geen behoefte en al hadden zij deze behoefte wèl, dan zouden beredenen deze niet kunnen bevredigen.” Vóór het gevecht, ik stel er prijs op zulks nog eens ter herhalen, ook naar aanleiding van hetgeen Kolonel van Santen ter zake opmerkte, acht ik bereden cavalerie voor den tactischen veiligheids- en verkenningsdienst bij een infanterie-divisie onontbeerlijk. Dat wij ons in dit opzicht tot nu toe met wielrijders moesten behelpen was, omdat wij geen cavalerie voor dit doel beschikbaar hadden. De uit dit oogpunt gelukkige omstandigheid, dat bereden cavalerie in onze groote lichte eenheid niet langer op haar plaats is, maakt, dat wij de divisieën nu beter kunnen toerusten.

M. d. V. Ik wil eindigen met er als slot op te wijzen, dat mijn betoog geenszins — zooals de bestrijding van Majoor Bischoff van Heemskerck hier en daar zou kunnen doen denken — was gericht tegen de cavalerie, doch integendeel een pleidooi vormde voor een moderne cavalerie, die in den oorlog van morgen niet eervol zal ondergaan — daarvoor behoeft de cavalerie niet te worden gereorganiseerd —

doch eervol haar taak zal volbrengen ten bate van hetgeen ons allen gelijkelyk dierbaar is

Koningin en Vaderland.

De Voorzitter:

Ik breng den kapitein Calmeijer den dank der vergadering voor zijne zoo belangrijke voordracht, en den Heeren die met hem in debat zijn getreden voor het door hen gesprokene.

Spreker heeft op logische wijze voor ons ontwikkeld de eischen waaraan onze lichte troepen zullen moeten voldoen, en hij heeft den moed gehad, daaruit zijne conclusies te trekken voor de organisatie dier lichte troepen.

Als slotsom van het door hem en door de andere Heeren gesprokene, zou ik willen vaststellen, dat allen het er over eens waren, dat geen „oude schoenen” behoeven te worden weggedaan, en dat eene *zeer belangrijke uitbreiding* van onze lichte troepen in modernen zin noodig is.

M. H., wij hebben in den laatsten tijd klanken vernomen, die ons doen hopen, dat wij op den goeden weg zijn om den achterstand die in onze weermacht bestaat, in te halen. Laat ons hopen en vertrouwen, dat zulks ook op het gebied van onze lichte troepen het geval moge zijn.

Ik dank U voor Uwe aanwezigheid en sluit hiermede de vergadering. (Applaus).

Mededeelingen van huishoudelijken aard.

Nieuwe Leden.

a. Nederlandsch-Indië:

P. de Bruin, Kapt. Inf. K.N.I.L., Th. J. Pathoir, 2e Lt. Inf. K.N.I.L., H. C. C. H. Kuipéri, Lt. Mil. Adm. K.N.I.L., C. Veenendaal, 1e Lt. Inf. K.N.I.L., Ir. H. C. Zeeven, Off. Vlieger, 2e kl., W. de Gorter, Lt. ter Zee, 2e kl., J. D. Dolman, Off. Vlieger, 2e kl., Bibl. Dep. v. Marine. Goenoeng Sahari, J. H. M. U. L. E. Ohl, Kapt. Inf. K.N.I.L.

b. Nederland:

Den Haag: J. S. Bax, Lt. ter Zee 1e kl., A. L. Vellenga, 1e Lt. Inf. K.N.I.L., A. L. A. Coppens, 1e Lt. Inf. K.N.I.L., L. Schotborgh, 1e Lt. Inf. K.N.I.L., J. H. Wehman, 1e Lt. Inf. K.N.I.L., D. Schepel, 1e Lt. Mil. Adm. K.N.I.L., W. P. A. J. v. Royen, 1e Lt. Art., Freiherr von Geyr von Schweppenburg, General Major, Militär Attaché, M. R. A. Bisschoff van Heemskerck, Majoor Gen. Staf, B. A. de Veer, Ritm. Adj., F. J. Kist, Lt. ter Zee 1e kl., Baron E. A. F. Creutz, Kolonel Cav., D. Klop, 1e Lt. Inf., W. A. Scheuermann, 1e Lt. Inf., G. H. Brüggemann, Res. Maj. Sp. D. Amsterdam: B. J. Suermondt, oud resident, Arnhem: H. L. 's Jacob, Res. 1e Lt. Huz. Bergen op Zoom: H. Heffener, 2e Lt. Art. Breda: C. J. Gude, Cadet Serg. Art., P. Voskuil, Cadet Serg. Art., A. Statius Muller, Cadet Serg. Art., F. J. G. Brackel, Cadet Serg. Art., F. Brouwer, Cadet Serg. Art., J. Stam, Cadet Serg. Art., W. Kasten, Cadet Serg. Art., H. C. Asjes, Cadet Serg. Art., A. W. F. von Balluseck, Cadet Serg. Cav., A. A. C. Colenbrander, Cadet Serg. Cav., Chr. Diemont, Cadet Serg. Cav. Delft: G. van Dop, Res. 2e Lt. R.W. Deventer: J. W. Bouwens, 2e Lt. Huz. Ede: J. Goedewaagen, Kapt. Adj. Art., Mr. H. H. A. de Graaff, 1e Lt. Art. Eindhoven: H. v. Doorne, Dir. Aanhangwagenfabriek. Hilversum: B. H. Jansen, Res. 2e Lt. R.W. Haren Gr.: P. Tazelaar, Res. Kapt. Jagers. Hoorn: F. W. Kleve, Res. 1e Lt. Gren. Huisduinen: A. H. J. v. d. Schatte Olivier, Lt. ter Zee 2e kl. Leiden: Baron H. R. v. Heeckeren van Kell, Res. 1e Lt. Art. Niebert: H. M. Nanninga, Res. 1e Lt. R.W. Overschie: Dr. G. Z. Jol, Res. 1e Lt. Jagers, Rotterdam: F. W. C. Blom, Res. 2e Lt. R.W., B. H. S. F. Trijzelaar, Res. 1e Lt. Art. Utrecht: H. v. d. Heuvel, Res. 2e Lt. Mil. Adm., Bibliotheek van het Korps Luchtdoelart., J. Verheus, Res. 2e Lt. R.W. Voorburg: P. F. Pfeiffer, Res. Lt. Kol., J. J. M. Sterkenburg, Lt. ter Zee 1e kl. Vught: C. G. v. Erp, Res. 2e Lt. R.W. Wassenaar: G. J. Timmermans, 1e Lt. Veld Art. Zeist: A. Captyn, Lt. Kol. b.d. Zwolle: R. Haarsma, Res. 1e Lt. R.W.

